च्रियार की प्रहेत मास्त्रा व्यव्यास्त्र प्राप्त के स्वाप्त के स्व

बिनानीमागुर पर्देन यदे पद्ममानु पर्देन या सेन देन । नियम सम्यामा

७ । कु.च.र.स.र.री हैं.च.थ.च.शा र्वे । वर्षे अयवे रे अया वहस्रान्यवान्तित्रस्य मुक्तान्य मुक्

ह्मन्यक्रिक्चें अर्दे हें वे सुंवानी हे बासु यह नाय इसका गी बाय हैं स यवै क्रियपासर्के रावनदार्के । । वदै वाबस्य एउ क्रिके वाक्षेत्र क्रिया *ज़ॖख़ॗॸॱ*ॸॖॱॿॕ॔॔॔ॻॱय़ॸॱढ़ॸॕ॔॔ॸॱय़ॱॠॕ॔॔॔॔॔॔॔॔ॺॵॸॱॸॗ॔॔ॸ॔य़ॺॱॸॖ॓ॱॿॕ॔॔ॻॱय़ॸॱॿॖ॓॔ॸॗॱय़ढ़ऀॱ ক্ট্ৰ'ৰপপ্ৰেন-ট্ৰেৰ'ৰপপ্ৰামান্ত্ৰৰ নাম নাইৰ নাম নীত্ৰ বিধি ইল নামপ্ৰ रुट्रमिष्टेबर्माक्षेत्रपद्धे दे कुरमेट्रमायमाय्व्यात्रमात्रमा <u>ବ୍ରମ୍ମ ମ୍ୟାକ୍ଷୟ ବ୍ରମ୍ମ କ୍ଷୟ ବ୍ରମ୍ୟ ନ୍ତି ସମ୍ମ ପ୍ର</u>ମ୍ୟ ସମ୍ମ यम्प्रवृत्रम्यदेश्चिम्भ्री ।ह्रिक्यमञ्जिद्यम्यद्विम्द्रनेष्ठानम्नुष्क यर क्री रुट हो। यट येश दावस्य उर् गुट वस्य य उर् सि दार हो द र् श्रुप्तक्रियः ह्या । दे स्थापकायात्राच्यायात्राच्यायात्रीयात्राच्यायात्रीयाः र् .चर.तम.ट्र्स.त्.चशम.वर.धु.कै.ज.हूं म.त.कृ.य.लु थ.धू। विश्वम. <u>रु</u>दशिवास्त्रेदात्यायस्य यम् यस्य स्वायस्य स्वायस्वि वास्त्री स्वार मसम्बद्धाः प्राप्ता विषयः सम्बद्धाः स्त्राप्ति । समस्वद् यिर.श्र.त्राच तत्रबद्ध द्वी र.ट्रे व्री.क्वी.टर.क्रेच त्य हूँ सत्तर ह्या श्री ।क्वी. *५८*ॱक्रेब'ने '५व'ची 'ब८'बब'ग्रुट'अ'र्बे र 'छेट'अ'र्छट'य'बे ५'य'क्षअश यक्षेत्रयम् मुर्वे । क्रुं र्वे रामायावत नृत्य मुत्रा स्वीत मुत्र मुत्र

นลู้พรพนรน

यरम्हुनार्चे दिख्नायत्रसदेशम्यरम्बेद्वस्यस्ट्ये वेसर्गीः क्रिया लूटम.से.हूर्यम.तर सैंच.चूरी क्रियमा स्थम लूटम.से.हूर्यमाथ स्थम ठन् अद्वित्रयंद्वेन त्यना मुर्जेन यान्य प्रदायन त्य मुर्ने । नि यस त म्बस्य रूप्त सित्र में कित्र में वृ.ष्रम.त्र्रीशकात्रम.वेत्। क्रिकाल्यम.त्यात्रम.क्रियाताका.यीमायात क्ष्याने। पर्ट्रे अप्यू ब प्यू ब प्यू प्र स्तु प खे स अ प्र प प्र स क्ष्य प्र प प्र प्र प्र प्र प्र प्र प्र प्र जायश्चितात्र श्रायवीत्। विर्श्वसाद्धेषात्र प्राचीर खेवाम्राभारा स्था चेड्रिच.रच.में.चेबेट.खुर.रच.में.हू.चोबातर.चचीबाब.बारबा.क्रेबाजी.कुबा. वस्रमः उर्देवः यानाः सवियान् स्रक्रिमः यायानाः स्त्री । क्रिमः वार्वनार्याः वार ले जा परे से हे है रहे रहे के वर्षे प्रति व व पर्टी रहे हो व वर्षे व लूटमःमीनुष्यामान्यः मारमानुष्यान्द्रसान्द्रमः व्याप्तमान्द्रसान् स्राज्यक्षेत्राच्यात्रम् वात्राच्यात्रम् वात्राच्यात्रम् विष् त्तु त्रर्रे त्रवीवीवात्रराष्ट्रेत्री विष्यम्भात्त्वेषर् क्षेर्ट्यात्रवीवार् पत्र क्रिं र विष्ठ मु लि यर यार पर विषय क्री सहर है। श्रेस्र कर **बे** 'ग्रन्थ'पि 'ग्रु' प्रक' प्याय 'पर्याय 'ग्रु' के 'श्रे पा हे 'के क' र्ये 'ने 'श्रे प्राय्य क र्वे । १२ 'य'क्षेट'हे 'यर्क्वे अपवि 'रे अप्य'ने 'न्टार्ये 'यह गप्य'त्र अप्यक्षस्य हे प्ट्रेर्प्य पुर्वे विवास र रे बिवायहर है समय है समय संसम्बर्ध र्ट्र सन्तर्वि नन्ति बहु । कि सहत्त्र ना सामित ना सामित सन्तर्भ ने पर्वे र यः से द दे। सर्चे द त्यः से निस्यायाना स्परः मुराया विना से द व सु मु । या र्श्रामाययम्बर्भानुक्षाययुर्द्धरार्द्भी ।देःक्षयमान्यस्यस्यन्द्रभानुदेशः त्रमाक्ति दराक्री बात्रा हुर त्यादर त्राचार द्या त्या यह वारा र विद्या नुःवसमञ्जन्सिकुन्यकिन्योः कुःन्दः क्रेनने न्नाम्यते न। **ह्यस**या यन्नाः सः युः नुसुस् व्यितः नृतः युः युः युः युः विष्यः विष्यः विष्यः विष्यः विष्यः विष्यः विष्यः विष्यः विष्य রূপনি:একুপার্রিপার্যন্ত্র স্থানি কর্মির ক্রান্তর ক্রিপার্য ক্রান্তর ক্রিপার্য ক্রিপার্ ब्रबःगर्वा वा कुरम्बा वा कि सम्मान क्षात्र का कि का कि सम्मान के का <u> इब प्दर्भाग्री प्रमाद के दांग्री साम मदा दें।</u> । पर्के साम् साय दसा ग्री सादे रा चगायः सुन्याचा वास्तरः चचवे चन्वार्चे । मस्सारु ५ स्मित्रे स्पर्वे स्पर्वे । से सा ट्रेड्र क्षेट्रहेद्र ऋत्यायम चैट्ट प्याम चैट ख्रुवा गुर्म समाग्री कुष्म वैंदायक्तुषी चयम्भीमायवर द्वेषायक्तु द्वेषायवैंदार्ह्य दि. *ॹॱॸॺॱॺॱॿॺॺॱ*ठॸॖॱॺॿॖॆढ़ॱय़ॱक़ऀॸॱॿॆ॔ॸॻॸॱख़ॸॕॸॱय़ॺॱॹॆॸॱॾॆॱॸॸॱऻ चिरःक्वित्रश्चीःश्रेश्रश्चार्यरः। चयश्चर्यरःविश्वश्चर्यः र्यत्रः द्वीत्वायञ्चरः व चेत्। श्चिरः ईश्वराश्चिरः य.चिरः क्वराज्ञात्राधारततः द्राधाः ज्ञात्राधाः व्यापाः रुद्र-सर्द्रियर महित्यविश्वीर देशायर द्रमायकवायर विश्वार है। दि <u>बबायन्त्राकृतःयाङ्गायायबयाब्बास्त्रीवानुःचुन्त्रायःवितःकुवाद्यायकनः</u> वास्तुब दिर्दे र पश्चित्र परि पर्वे प्रमान्तर से मारी स्विना वास्तु स

বৰ্দ্ধী**ম**শ্বমশ্ৰমশ <u> २व.सथक.२८.ज. ईथ.सी.क्ष्यकात.८८.। वृष्ट व्रि.च.चक्रज.५. श्रुषक.</u> रवि श्रेमश्रिद्वसुवयम् सुर्वे ।श्रेमश्रक्तममश्रक्तयदे यद्वे वर्दे -रुबमार प्यब प्यकुर प्यन्माची माने बन् स्यामु र प्यन्ते मार प्यर स्रेन मेर्ने स्त्रस र् फ्रिंस्सस्य प्रमासित्। यदे याचे चना के बिना फ्रिंस्स यायाया के हैसा शुक्रमाबा वायायादी विद्ने वित्र मुगुरू यस दे १८ यस द यद मी नी बार से सबस ~~ઽ~~ૡ.ਜ਼ૹઌ.ઌ૮.તા.ૹૹઌ.ક્ષુ.ૹઌ.તા.છુ૮.૨ે.વેત્.ક્ષેજ.૨ે.૬.કો.૨.જા. मुद्धिरयर्स्यते र्द्धेन्यस्यस्यस्यस्ति। सह्तरम्येसर्ररम्यायसरः म्राज्यसङ्ग्रह्मस्यायात्रे ५.५.५ वर्षे स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः स्वर्धाः มุทพ.<u>หุ้</u>ทพ.ก.ผู่ 2.2. ันสืนพ.ชพ.นิทพ.ก.น.สู้พ.ทูโ โฉิทพ.ก.ษ. कुषाये सवायी कुराय इत हे या ये रार्षे रायवे या या वे रावित रायवे या या की रा हेते.बार्य्ययम्प्यायने.स्रवामुं.भ्रवमुं.स्टबासुं.क्रिययम्प्यून्मं हे. यमाम्रामानी केंदि निष्मानामानस्य निष्मान है। निर्देश न *इ.५.७.७४४४२२५.ई.च.*८ईज.८.घश्च.८८.ई.च.८ईज.८ईज.८ यम् रवर्दे न रायु : इस्राया यो व रही । विस्राया मुख्याय वे स्रोसाय उत्तर स्रोसाय अस्तर स्रोसाय अस्तर स्रोसाय अस्तर स्रोसाय उत्तर स्रोसाय उत्तर स्रोसाय अस्तर स्रोसाय स्रोस स्रोसाय स्रोस स्रोस स्रोस स्रोसाय स्रोस स्रोसाय स्रोस स्रोस स्रोप क्ट. ब्रु. र्झ् वा. प्रस्था क्षेट्र. इसा. पासी शाकी स. क्रु. प्रवास तत्र से ब. पे. रई वा. **ॻॾ୕**୶.च.२च.तृष्ट्रक.तश्चेत्र.क्षेत्र.क्षात्रश्चरम् व्यक्तिश्चरत्र. चि.क्री वर्ट क्षेत्र प्रमुख्याक्षात्रकारिकारिकारात्व क्षेत्रकारव्य चीर रचा. त्त्रवात्ते द्वाति कुवित्री प्रकट् किटस्युवित्रे स्यास्त्र प्रायास्त्री वाषायते सूवा

पर्निजान्नै क्रियोमाग्री के तूर दीर त्यांत्र थे लाथ ब्रु खंबातर श्रास्व तर्मा गुक्षायगायः स्कृतां है। १दे प्रतिव दुः यो द्वावा इसका गुरायवा के रामित मृ क्री प्यत्र प्रयोग प्राप्त म्र्रेस प्रये म्र्य प्राप्त म्र्य प्राप्त प्रयाप्त म्र्रा रातु त्युक्ष मे ब मु म्हू वा प्यस्य स्य स्य स्थित है विकार गाय सुवा है। 155. वर्षे इसस्य गुरम् किनायमिकन वयन्ता कियान्ता निस्तान क्षात्ररायकुत्रायाः सूर्याश्वायात्ते स्वात्रक्षात्रस्यात्रस्याः सुर्द्धात्रस्य ब्रूटर्टे । श्रि दशकागुट वर्दे द यार्ये दशका सुर्के वायकार्ये दशका समारिया थम्बिमयम्पर्मा मुर्बेर्यस्य ह्मायस्य स्थाप्तरम् श्र-र्ष्ट्र नायन्त्र प्रमुद्धाः प्रमुवार्ष्वे स्थायश्र मुक्तायवे । ह्र्यायह्रवाद्यमानुः क्षेद्रायम्ब्रम् सुर्क्षेत्रयमः सूर्वः हेन् । माराद्रमा प्रदेर् क्रवायात्राज्ञीयायात्रीत्रेष्ट्रम् स्राट्याययात्राज्ञाच त्रयान्त्रीयायाञ्च स्राह्मवायात्रीया श्रेश्वरात्रेश्वरात्रेश्वरात्रे वित्रवास्यात्रेश्वरात्रेश्वर्षेष्वयात्रेश्वरा योञ्चर्यर क्रियः यन्त्रे सम्बद्धाः स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्वाप्तर स्व बत्दीचारात्रध्वर्ते स्वामे द्वापार्वे वार्षे घष्ट्रति रत्तु र्रेचियक्ष्ये र्श्वेश र्रेचियक्ष्य र्रेचियक्ष्य र्रेचियक्ष्य र्रेचियक्ष्य र् यत्र हुँ न्यते स् नाम्न प्राधिक यने म्ना है स्ना है प्रके प्रवे प्राप्त स् वर् छेर्छेर्छे स्वायह्यकेर्दे वे वसर्टर्हे ब्रॉस्सयवे सळब्हेरिर्छे कुँव मानम कुँ नियम को में में हुन नियम अन्ति मान में नियम के न

นส์ละรม

तार्ष्रवारी क्षेत्र है । क्षेत्र हे क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र व्यापन क्षेत्र व्यापन क्षेत्र व्यापन क्षेत्र व्यापन *৸ৡ*৾য়ৼ৾৾৻৴ঀ৾৾য়ৠৣ৾৾৾ৠৢ৾ঀয়৻ঀড়৾৾ঀ৾ঀয়৴৻ঀৢয়৻য়য়৸ঢ়৾৾৴ঢ়ৼঢ়৻ড়ৢ৾ৼ৸৴৻ *वर्देदः*यविःक्रमःयःङ्गे। देशकीश्वानःश्रवायान्दरःद्वायायादायञ्जीश्वायदः चेत्। । दे क्षे र. दे क्षे र. हे क्रियार राज्य राज्य विश्व का अथा अथा अथा अथा अवयन्ना अर्दे बयर पर्दे बयर पर्दे नय राद्रे नय र् .वर्के र.सू । रेश.स.स.यु. श्रुर. ई. त्र्राश्वरात्र .वेश.यश.वेर.क्व.की. म्रम्भयान्स्र्यापर निर्दा विर क्या की म्रम्भ दे दे स्मारा महिम हो। गीय र्हेन५८१ र्नेब५अयर्वे १२े.व्यगुबर्हेनयन्त्रे श्लेटर्हेशश्रेसश्रस्त त्युः द्विर अटश क्रिशः श्रे व्या देश स्त्रा देश देश देश देश देश स्त्रा स्त्रा हिन्न स त्तु विरःक्वित्तर्दूर्त्ततु क्ष्यत्तराक्षाक्षेत्रक्षर्तर्त्त्त्वक्षेत्रपूर्व । दि त्यरः क्ष्वात्रिशकाग्री जारी ताथायक्षेष राष्ट्र क्या राष्ट्र ची राष्ट्र राष्ट्र क्षेया श्रेषा शर्मा राष्ट्र क् र्कूश्रयातात्रावेश्वरात्रायश्चरात्रात्र्यात्रात्राश्चरात्रश्चरात्रीत्रा हि. ક્ષેત્ર,પ્રોથ,ક્ર્વત્રાવુ,વેદ.જેવ.ગ્રી.શ્રુજાયત્વરેશેટ.વેશ,ક્ષેત્ર,તવુ,વેદ.જેવ. ૹ૾~~ૢ~~ૺૹૻૹૹઌ૱ૹ૾ૢૢૺૢ૾ઽૡઌ૾૽ઙ૾ૢૺ૱ૡઌઽૡ૱ૹૢઌૼૢૢ૽૽ૺૢ૽ૼૼૡૼ૱ૹૡઌ૽૽૱ श्रेश्वरादे व्रियहिषाहे ब्रायश्वयद्वयार् र्श्वेश्वराश्वावयद्वयद्वयाया विवर नुःगम्बयःचा र्नेब:न्सय्वे:र्स्चेन्स्यवा दे:स्रासेन्या क्रेमिया क्रुटः श्रेन्यवे स्र सेवे कुर द्वर से मार्थे पर्वे । ने प्रमुवया है हमानु मुस तरतीय द्वार विवायकार र से वा अच्चर वी अव वर्षे र वी अव वर्षे र वी अव वर्षे र वी अव

८८.०४.बी.अक्ष्येक्षेट्रेट्री वर्बे.य.स्यथ्यंत्रेट्रेत्तावियत्त्रत्त्र्वे हे. यश्चर्म्य्यास्य द्वाद्वे स्वायस्य क्षेत्राचि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स्वायि स तत्त्रियत्ररायक्षाया हु सरायन्वा स्वायक्या श्रे पर्दे न यास्र मानव मस्राज्य मुद्राने प्रताय द्वे प्रसाद प्रसाद प्रसाद द्वा मु जःर्स् वी.ततु.श्रुश्चश्च.रुषे.ततु.रेवी.र्स् वी.यर्स्चलाये.र्से वी.यर्स्चलाट्रे.ताथाहर. चवायर पर्दे न्यवे स्रायवे स्री रहे ने सिन्दे पर्दे स्थापन् नागुरा २८। ब्रैं-अभावभगन्नर्यं स्तर्भः रेपः क्षे। रेशःवशशन्दरं अभगः <u>क्य. चश्रम. वट. जा. पश्चेश. तट. कें। वृचा. श्रांतृ. यट. शह्य. पर्ण शांतु.</u> र्त्ते वाया क्षेत्राया हा स्मिन ह्या या स्वाया स्वया स्वाया स्वाया स्वाया स्वाया स्वाया स्वया स्वया स्वाया स्वया स् यर अर्हेट प्रथाय क्रें अप्यर मुर्वे | दि द्रथा से अश्व रहत अश्व प्रापित है ने ग्रीका **च्चे प्रमासे ५ प्यम स्मित्र मार्ग स्मार्थ सम्बद्ध प्रमास अवस्थ अवस्य अवस्थ अ** र् .चै र.त.पूर.थेत्.क्षेत्रा.टे .लूटका.बी.पश्राध्याध्याराम्याद्वात्राम्बाराम्या वायर्स्स्रियम् मुर्वे । वामनी के ने वासहवयने सामी स्वित्रामित्र मित्रामित्र क्षेट्र हे दे अद्ययम् ज्वाबयम् शुरुपदे वे के क्विवयम्बद्धः वे अववयम् घषश्वरत्यानश्चेषायर मुर्वा । वारावी क्रे.में क्षेर में श्वेर में श्वेर में र्द्यम्बर्धियायम् क्षुम्यते स्वायत्वेषः नुष्यः मुद्रान्ते स्वायस्यः यायमायर्ने मामायर्ने नामाये समायामाया मामायर् *नु.श्रमश.*२४.सश्तरः ता.शक्षा.तप्रचिषश.तप्रची प्रतान्त्रेयः कु.हू.चीश.

तत्त्रभ्यक्ष्यं राष्ट्री वस्त्रम्यम् म्यम् स्यम् स्यम् स्यम् २ं विश्वसत्त्रीयत्तरक्षेत्रम् श्रद्धश्रद्भश्रश्नाचिरक्षेत्रश्रश्नश्नाद्वतः इसस्य गुवस्य दे प्रविद्यम्भेषस्य इसस्य गुर्ने प्रवि के स्वर्दे वाहेद सन्दर्भादे वाहे बर्थकायन्कायाम्बर्धकारुन्गुरावे वाबकान्दराञ्चवासर्वेतः मुज्यस्य स्थार स्वायर द्वितिसमासुरसय म्ह तुर्वे । दे महिस ग्रीक्षक्षेटाटे क्ष्ट्रेब समामान्दर यहुँ सार्व क्षेत्र द्वेय क्ष्रें राया समामान्दर ग्रीभानुभावसभारुनानु स्भायनात्री मानुभान्माञ्चनास्रोहीनायञ्चे नायना मुःह्रे। वस्त्वारात्रम् रायात्रे रायात्रम् विवायात्रे हिन्यायात्रम् स्वा वर्षाश्चिमहिःसुर्पुःस्याद्धमुस्रस्ययाद्गा चिरःस्याययायाः क्रमान्त्र ने प्रतिवामनेनामायाक्रमार्थी हित्र प्रदेव क्रमान्या यक्षुब्रायान्यस्य विषयान् र्वासम्बद्धाः विषय्य विषयः प्रस्ति । मुश्रमह्र श्रयम् द्रियम् रामुद्र बिश्वमाश्रम् स्यापः स्र पुर्वा वि महस्र स्था वचवः विवार्म् श्रमान्य निषानमञ्जी द्वेतात्र मुन्यान द्वारा होता मे देविनार्हेदार्सेट्सयाद्मस्यायरामहिदायालसन् उत्तर्दे। मेसार्या ૾૾ઌ૽ૢ૾ૺ૾ૹૢૣ૾ૢૢૢૢૢૢૢૢૢઌૻઌ૽૱ૢ૽૱ૻઌ૱ઌ૽ૹઌ૽ૹઌ૱૽૽ૼૺૹૹૹ૾૽ૺૹ૾ૢ૽ૺઽૢઌ૽૽૽૽ૺ૾ क्षेत्र-प्रचा-वाक्षवाज्ञाचाबाय्य-क्रेब्सब्यय-क्षेत्र-क्ष्या । दे प्रवाद्यायसम्बद्धाः यन्ते रिक्षयन्त्रेक्षयर्वे वायन्ते हिन्यक्षयक्षक्ष नहत्ते वीकाने हेन ब्रिट्यायाद्मस्याद्मस्यायराम्ब्रिकार्त्ती । नियार्ययाप्तीयाद्यीयाद्यायाप्तयायाप्तीयाया तरत्र्शाकातरानुन्द्रिक्षात्राप्ताक्ष्यान्। विस्ववाकायानुनारे प्रह्रेष

कुवार्ये व्यवागुरा हिरारे व्हेंबारे र्ट्सेंबायर हेर्सें रागी। १रे के हगानु पर् ने अपरि गाँचे द्वी । दि वै के बि से र अपरि न वि र र र न विष्या विषया मिन्न में निर्देश के मिन्द व्ययन्ना सेन् से से रहेन । से से रने यहन सम्वयम् यहे स्र से सार है। । ने विन्सुःस्कायन्यार्षेयायन्यानुवेन्तु। ।कुःमानकामाराधिकानेयानेवाने शु.वर्चिम् । जिसामिन्यास्त्रा । विस्किताम्रमस्य निवासः ग्रिटा। यटार्या विटाक्ष्या श्रेस्र स्टिरा है हें र ग्री के स्यागी स्था ग्री स्था ग्री स्था ग्री स्था ग्री स्था वर्दे अर्मेश वस्तीशत्रव क्रिशवर्दे वादाश्राम् शतर हेरा ह वह ब दश ঀৢ৾*ঋ*ऄॕज़ॱय़ॸॱढ़ढ़ॆढ़ॱय़ॱढ़॓ॱॸॱक़ॗॖ॓॔॓॓ॻऄॗॱॸॖय़ॸॱॺॊॵऒ॔ढ़ॎॱय़ढ़ॆॱॸॱक़ॗॖ॓॔॓ज़ॱॸॖॱ सुर्विरा क्रेप्यर्मा क्यर्मा क्यर्मा वक्रियर्मा ख ८ब.२८.। ब्रै.क्वंबल्द्र्बल.२८.। क्वंबलक्वल.२८.। ल्वंदिश. यदे यद्दा विष्युवाय वश्यों स्था सु ही विषय वर्षे प्राप्त विषय यःजशक्त्रास्यः स्रे : क्रें वाय विष्यः क्री : स्र : क्रें स्य बै च्रेंच के। दे च दर्गे स्थान या दे प्रति व मने माया प्रति मान के या नालक या हे सासु साह्य द्वारी हिंसाया है त्वारी या साही या या राय कुरा है जिसा चगाव द्विया है हि सम्बद्ध स्था है है प्रसाद द्वीय पर सहव देवा हिरस बशक्तिमां अन्तर्भारति यो मेश्रायनु स्यार यहे दि रामा वि नावसायानावसः चैट.मेब.रच.चर्ड्सेश.तर.चेत्। १५.श्नेर.री वलवेब.त.ट्रमूब.शक्रुवे. यञ्जनमान्यसामुद्राचनायाञ्चयाने । सुवान्निसमायाजे नाममानमाने द

18

บฐิมิสสมารา

<u>ढ़</u>्रप्रदे 'ध्रेर'रे| ।दे प्रविब मिनेमसप्यसंदे 'घससफ्द मोबेमस'हे। बु नाबसन्दरः स्वारस्ट्रित्रस्ट्रंदरायरः स्वर्यते द्धेरः रे बिसरागावः स्वरा हें बियाबबरी केंपबरी अंदि सम्बे कुर में अस्य की कुर में इसप्यरहें नप्यते हुर इसस्य ग्रीस से सस्य निर्णियर से प्रमुद्र हैं। व्रिन स्रोहिट्यीस्राह्मे स्रायाद्यात्राह्मे स्रायास्य मान्यस्य मान्यस्य मान्यस्य श्चे दे दे । ब्राया के ब्राया के कि स्थाप के स्थ निर्धायाक्षेत्रपरायमुर्ग । इन् नासिन्नि सानि के दि दि पर प्रमुर्ग षुषामार्थरषात्राक्षेत्रवृ । दे.क्षेत्रकायमार्थ्वयात्रव्यत्रवृद्धः विषा यरमाद्रसार्था ।दे यार्चिमास्त्ररात्रे तिमाद्रयायर्चे रायसमादाने सायदे यर खुर द लि नाम शद्द स्थान अर्थे र त्यू ययर त्यू र य लि नाम शद्द र स्न न अर्हे द ने के न अर्थ के न अर्थ न्दिने का अनुबर्यते स्थुयाव न्वब्ययान्दा वर्देन यासुदायान्दा क्रुबा:मेशनान्दा चै.य.श्रदःत्राज्यूटशःश्री:झटशनान्दा र्ष्ट्वार्ज्जिशशः इस्रयर द्वायद्दा वर्देद्यावार्सेन्स्रयवे इस्रयरहेन्यायार्धेदसः सु : इत्सर्यते । दे वार्ये द ज्वर : द्वर : द्वर या दे : यह द या वे : यह द या वे : यह द या वे : यह द धिबय्यरानेबय्यरामुः हो। वेबियद्यान्त्रवार्व्यविषयः स्टेन्बरानेद्यरः *ક્રેન્પ*લે 'ક્રેન્'ક્રેન્'ક્ષ'વન્દા ક્રેનેં સે સૂક્યન્વન્દન્ત્વાયાર્સે વશ્યન श्चे मान्नसप्यये द्वे र मान्नसप्य बर्पा र र मान्य र प्यये सप्य न प्यस्य स पवर पर्रा में निषासुं वा विश्व पर्राय के प्राय क

देप्टिबर्चियःह्रे। हिर्देप्टिबर्चियःबब्ग्युरःवेबःस्यःक्वेंब्यःस्यःक्वेदा। नेसारपाणीसांद्रे यो नेसाइसायर द्वायायहिया । यो नेसाइसायर द्वा तम्रक्ति। विश्वमासुर्वामा विश्वायनायः स्वयः विश्वनायाः वेनायळे क्रेंग्यप्त्रयम्ब्रीसयवे सर्दे प्यसग्राह्म देनासग्री यु वेस र्यायान्ने प्रराधि मानसान पुराक्त्याने समान्यायाने सामानी मिनायाने न र्धे.ज.रेरे.त.झबे.त.कुषेत्र.ज.इ.से.र.लट.ठवैंट.यर.ट.शु.श्रेंत्। रिवेश. ૾૾ઌ૽ૢ૾ૺ૾ઌૢ૽૽ૻ૱૱ૹૣૻઌઌ૽૽૾૽૱ૹૢ૽ઌ૽ૹ૽૽ૹ૾૽૱૱૱૱ૹ૽૽ૺઌ૽૽૽૽ૺ *ऀ*ॿज़य़ॱक़ॖ॓ढ़ॱय़ॕॱॴॸॖड़ॱय़ॱॿ॓ज़ॱय़ॱक़ॖ॓ढ़ॱय़ॕॱॴॱय़ड़ॗढ़ॱय़ॱज़ढ़ॱऄॱॴढ़ॱॸॖढ़ॱऻ *ঀ৾ॱ*য়য়য়ড়ঀ৾৾ঀ৾৻ৢয়য়ৼয়ৼয়ঀ৾ড়ৼয়ৼঢ়৾৻য়য়য়ৼ৾ঀৢয়ৼ৾৾ঀৼঢ়৾৾ঌয়ড়ঢ়৾ रवात्तर तथश्रवात्तवर विष्य प्रत्य देवात्तर विष्यु विषय विषय स्वर्षित हि। चोषकार्यः चेतात्रपुरः सेचा असूरायतप्रध्नेचा कोषात्री अस्तार सुरायपुर असमा लेवास्थ्रश्रात्रास्थ्रात्रम्बोहर्त्यात्राची व्यट्यात्रात्रात्र बर बे प्रवित पु प्रमुद्ध पर बे प्रवृत्त रहें। दि प्रवाद यो मे ब ग्री सूर यभीवानु वावायायर के प्रयुद्ध हो। दे स्थापकाव विदेशमा द्वारा प्रदूष यह्रेब्यर्गर मुर्वे दिवे द्वेरावस्ताकारा स्ट्रास्य सुरक्षार वर्षायर क्रेबर्येवे अर्दे यम गुरा इबर्में सम्मागुम हो रावेब मने ममार्ये । देवाबाक्षी अर्थेट हो। हैट देख देवा कु नब के पर्व द्विर दटा। नेबा रतःक्टरःयतः द्वेरःह्। विरःक्ट्यःश्रेश्वरःद्वारातः द्वश्वरात्तीश्वद्वः श्रव्हरः र्बेर्जु के मुबब है। नेब रूप ग्री नुबक्त यदे हु रूप र हिस्टे प्टेंब

19

น_ิลัมริมนรน

31

यशर्चेवाबायबरायप्राप्त हेबर्से हे ये सर्ये प्रवामी बासामारायवे । <u> बुैर'५८"। अळब'ऄॅं'ब्रु'ॡ८'यवे 'बुैर'येणशयर'ख़्ब'यर्वे। ।वर्दे५'</u> तःर्केट्रयः योट्र खे श्रृक्ष्यूषात्त्राञ्चयश्चरत्राचन्द्रत्यात्राच्यात्रीत्राचन यरक्रम्बर्यास्य हो । क्रिम् मेश्वर्यम् १ दे क्रिस्मेश्वर्यास्य म् त्तरबर्ट्सब्द्रबर्द्ध्यःह्नेद्रयस्त्रह्मण्ड्रक्तिन्त्रव्यान्त्रव्यान्त्रव्यान्त्रव्या र्येष्ट्रिंश्युःश्चरवयान्द्राते त्रा हे केट्ययेषनवयायवर्द्ययप्टियः सु'श्चर'य'त्रा व्रिसंय'त्र'रय'तृ'वुर'य'नर'त्ना'तृ'ठर'र्श्चेत्'यदेत' ब्रेन्यर्थेट्यस् सुन्ध्रत्यन्त्। श्रुक् ब्रेन्यः स्नेन्यस् रास्त्रः स्वर्थेन्ययः लूटशःश्रे.झटशःतःचीरःलुषःतत्। व्रिंजान्नेशशःक्षःतरःदेवाताचीरः बे क्। क्रें अप्यापिक अगाप्याप्यस्यस्य विवादस्य विवादा अर्धेः यन्दर्यस्यते यञ्चययते मुनि स्रो यद्वययन्दर्ग यम्स्रोदयर्यस्य बम्परः श्रेवः याः श्रेवः यारायर्शेदः यथाः केषायतिवः दः श्रेदः याद्रातः ११वः विषा *૾૽*ૢૺ૽ૣૼૺ૱ઌઌૡ૱ઌઌ૽ૼ૱૱ૢ૽૱૽૱ૢઌ૽૽૱ઌઌ૽૽૱ઌઌ૽ૺ૱ઌઌ૽ૺ *षद वर्ग्गे द्रायद्द स्थाद्द प्रदेश क्षेत्र क्षेत्* શ્રેશ્વશ્ચાનદ્વીશ્વાત્વશ્વાદ્વે : દ્વારા પ્રદેશ ક્ષેત્રસાથ કે ત્યારે દ્વે ક્ષેત્ર ક્ષેત્ર પ્રત્યે કર્યો ક્ષેત્ર हेनायवि:धुर:रम। केंबामसबज्दारे केंद्राचे दिया केंबाय के स्वापक केंद्रा देवे द्वं वाष्ट्रिस्रस्य इसायर द्वायार्वे दाये स्मान्य स्मान्य हि यार सुर्वे । दे ब्रै प्रस्तिकारात्राञ्चे कार्याचे प्रमृति । यो क्रिया प्रकार । या विद्या प्रमृति । यो विद्या प्रमृति । यो विद्य यर दुर्वे। १२ प्रकार ने पर्वे ५ प्या अ५ प्यर दुकाय क्षेत्रय पार्के दिवयर

यर्कें बर्यर मुर्वे । वर्दे दर्य इससायाया यह खे पदी दह छे ही साया हेस हें नायाश्वरायर मुर्वे । इस्यायान्वेन मु न्दाय्विरायायवे प्रदेशयें श्वना यवस्रात्रीः सूनायाप्याराजुरा हो। दे दना सस्रमा छद् हो सस्रायराय देना यदै क्रिंग रुव क्रिंग यह व र्यः हो। वर्षे व क्रिंग स्वाप्त र दे 'द्वा सम्बन्ध र दर्र क्षेचात्तर.क्ष्वेश्वतत्त्राज्ञ्च्येश्वरत्रत्वीर.क्षेश्वर्ते.वर्ष्ट्येश्वरत्याक्ष्यत्रत्य. र्ट्रेन'राम्बर्धश्रान्द्र-'स्टर्नर'मुर्द्धा क्षिन'सर्वेट्नोक्ट्रेनशनाटाने ना श्रीस तुन्त्रयथयन्तेत्रयन्ता सतन्तिं स्यर्धेत्रस्युयर्वययन्ता स्व यविबन्धसम्पर्यो । दे त्यान्नेसानु दस्यान हे स्वानु त्यायहे बन्य रामु ते ब्राम्यान्यत्त्रः विषयान्त्रः विषयान्त्रयान्तः विषयान्त्रः विष्यान्त्रः यन्दर्ग क्रियम्बर्द्द यद् । दिखास्तरम् वस्तर्यास्तरस्य स्वरं यस्तरम् चीर.खे.बी चीर.च.र्श्रुश.र्जं ब.तर्थाग्री.चीश्रीर.प्रच.त्तवं.त्तवं.चर्थे.ब्रीक्ष. र्ये देशयादी देव दर दर यदी देव व्याम् अयर मुश्र कीर की कु कु य हुं । यदे हिरायसवीकारात्रेवीटकारात्रकारारायचीवारात्रका वसवीका रायु नाम्भारान्द्रि सामाबीबार् सामाबी समामाबी स्वासामा नोनाबा धीवारी बेशन्त्रायः ~~दुवान्ति~~ । दे हिटायशः द्वनायां स्वातः दिन्यस्य । त.तम.चैंट.यपु.क्षं.य.क्ष्मात्र.रची.तपु.क्षें.तम.चैंट.य.कुषे.बू.खेस. चेश्रेटशःस्र्री विस्तवाश्वरःस्रेट्स्रेट्स्रेट्स्रेस्स्रियःस्वर्श्वरायःस्राह्मः। ह्रस्यः

บฐิมิสมสมารา

नुष्पटः नुहा ने न्वाया के बुका श्रीका अर्के न्यान्ट यहें न्या श्रवाया रटाची हिवायायमवाबाबबायमें यासवयादवाची प्रवेद बुसबायाहेबा स्रु त्ये प्रत्य प्रमाण इति वित्र में प्रदेश में प्रदेश में प्रमाण स्रिक्त में प्रमाण स्रमाण स्रम यरःब्रूटःसहर्-ग्रीःक्षेवार्सेःगुटःक्षःत्वस्या क्षेवार्सेःगुटःक्षेर्-र्-प्रमः नुरक्षे अवाक्षरप्रत्याक्षेत्री क्षरप्रत्ये वानुस्यरक्षेत्र ક્રેમ્સેં મળત કેમાં લુશક કરાયા જે! ક્ષું કું કરાયા જે ક્ષું કું इट्सूर्यस्थातार्थतार्थरार्थरार्थे विषयाः कुर्त्यात्रराष्ट्रित्। दिः यथा स्वारास्रक्रयम् मानवायासर्वे श्रे सर्वे श्रे न्यविदार्से वाकाम्डे वामु शास्त्राचरविष्याक्षे क्षेत्रवसाक्षे यद्याचरान्दर्म् याविषाक्षे स्रिन्टास्ट लट.स.शकतन्त्र-योषवा.मू । कु.लट.ल.शु.पु.टैट.टे.योषेट.पूरी । रेटीवोश. **ब्रिज्यस**म् कुष्यसम्बर्धे क्षाप्रसम्बर्धे स्थायम्बर्धे स्थायमे स्थाय पञ्चन् क्षेत्रप्तम् के द्रमागुम्को के दर्भमागुम्को के द्रमागुम्को के दर्भमागुम्को के दर् वृत् । दे.ल. ह्या अपर दे खेवा खेवा विषय प्रस्ति विषय हो हो दे प्रवासी. त्तेवात्रास्त्रायराम् प्रताते वस्त्रात्रात् देशम् स्याप्तात्राक्षेत्रात्रात्राक्षेत्रात्रात्रा ८८.ब्रीश.यर्टे बाजार्चावज्य.रेट.कुष.पे.क्रीरश.त.रेट.क्रंब.त्यु.श्रशश. . छेट.ज.चोषका.त.चु.खु.चोषका.खुका.चु.चू.। ।खु.चोषका.टु.छेट.ज.टेशचोका. यदे छे दे कि बत्य इसयम् दर्भे दयान्य किया दे है स्मानस्मित हें तस्त्राम्य प्रमृष्ट अर्केन ही न प्रमृष्ट में वि नाम मही से सम ८८.र्ज्ञ स.चू.मुब्रास्य प्रयुद्धिरायस प्रयुद्धि स.चूरी मिब्रास्य प्रताप्त स्वरूपा बुद्धबद्धाटबन्नन्यमु । व्हियम्बिन्नन्त्रेयम् । व्हियम्बिन यस्रस्यायान्त्रित्वा नारादेशयवि देवान्त्री सर्दे हे प्राप्त देवा मु अर्दे हे यर्भेनश्रययेनश्रयरानहरूपाययेवश्रयः हे । दे ह्र रामुद्रः कुपःश्रेश्वश्चाद्रपतः वे क्रिंशः श्चेत्रः व पञ्चित्रः या पाचित्रः प्राप्तः प्राप्तः प्राप्तः प्राप्तः प्राप्तः र्भे भेटे १५ अप्येब बने केंब्र की प्रस्ट की जुनप्रदे मनप्रायाय द्ना त्तृ त्वभाव चवाची स्मूर् राष्ट्री बत्तृ की स्नूर चार नु प्यर चिर्वा मुन्द्र या यरक्षे 'दशुरर्दे । इत्य'दर्वे र'यशहे 'तृशवसम्बद्धर'तृ'ह 'तर्दर'न'या र्शेग्श्यास्टितिरक्षेत्रसहुत्रयस्येत्याद्दा वसर्केदिवेत्यरायवरः यर.वेत्। १८.क्षर.वेर.क्षेत.श्रथश्ररायाध्यायश्ररायः क्षेत्राश्रव्याः क्रुवाबाश्चवत्रद्यायसम्बद्धार्यस्य व्यव्हे सायायायह् मायर मुर्दे । दे या য়ঀ৽৻ঽঀৣ৾৴৽৻য়৽৸ৠৣয়৽৻৻ঀ৽৻য়য়ঢ়ৣয়৸য়৴৻ঀৢ৽৸৻ঽ৽৻৻৽৻য়য়য়য়ড়৻৽ लूरमःमें र्हू चेमात्रार विमाला वर्षर चेश्व विमायमा में तुर स्रामेत त्तु क्षे र[.]सं त्यान्त्रे प्यरामुदे क्षयानु प्यस्य विराप वर्मे प्यास्य प्रता सर्ह्य त्रान बार्ट्र त्रात्य त्रवाचात्र त्रव्य बी बार्श्व टाई क्रिय त्रां सर्ह्य दें विषा ताः ह्रियाशन्यद्व.यन्त्रवीयाशन्त्रः अरशः क्षेत्रः निरः क्षेतः स्राधानान्त्रः चश्रयान्वर,त्यात्तव,र्ज्ञव,दिश,दिश,येश्री श्राट्याःक्रिय,ट्राट्यट,र्क्वेच. श्रेश्रस्तर्त्रःश्च ना बुवासार्त्रः श्चार्यास्त्रवासार्यास्त्रह् वर्त्तः नाववा नासानावहः

กลู๊มริม_ีนรบ

नुसुर्वयाष्ट्र पुर्वे | १०४१ वया प्रमेत्रयारे वया प्रमेत्याया प्रवित्या यर्के अ'सूब,'यद्बाहे 'सूर्र ही 'याब्बार्ये द्वार्य, सुंर्के या पर प्रमु द्वार प्र क्षेच.श्रमृट्य.ता.श्रोधश्व.ता.ताच्रशी चयात.क्षेत्राता चेशश्व.त.टश.क्ष्रश. न्त्राक्षरास्य न्त्राव्य न्त्राव्य न्त्राक्षरक्षे व्यक्ति स्त्राच्या न्युरका ग्रीबायक्षरप्रति हो प्रमा युरप्रायहाब प्रवेश हो प्रमा केवाबासु प्रकरा त्तु र्ह्न र्टा क्रेर्रे यर्ह्र त्रु र्ह्न रटा श्रेर्मेषुत्र हे रटा ह्रेमेश. यःयर्हेन्'प्रते हे'न्दा ने'ह्र'मु'युं हु रायते हे'न्दा हु स्यापारम्यस्यीः · 환·도다 취직·및·항제·대집·환·도다 최도·및·필드·대집·쥰제·捌·환·도다 चीन्द्रातात्त्रयात्ररायक्षद्रायत् क्ष्ये चीरान्चीराक्ष्याक्षरायाः स्थायः वायनद्रात्ते,द्रवाचिराक्षेयाश्रेशकाद्रवालाक्षेत्रायराष्ट्रेश वायकातरः नविरा विर्मुब विरायर विश्व व्यार क्षेत्र क्षेत्र क्षेत्र विश्व विश्व क्षेत्र विश्व विष्य विश्व विष्य विश्व व यसःमैदःपुःहिषासायरःग्रसादसादे गाठिषायुः दिवेदायर पर्तुषाःहे ददः र् प्यर र्ना प्रविन ब्रबाह स्र रखेन्। या राय स्वरूप के बारे रना हैर धि<u>न 'या चे न 'के स्क्रों अक्षामार मी कार्य</u> न 'या <u>चे</u> न 'पति 'क्रों अक्षाने 'कर 'न् 'क्रुं क क्रम्बर्सुः चेन्याचेन्यस्य चिन्याचेन्द्री । ने स्रम्ब्रम्यस्य यदास्य पुराष्ट्र यायुक्ष मित्र मुः श्रुटकाय पुरा के सका मित्र मुः श्रुटका तार्यचें राज्ञाराज्ञीयारे द्वात्वी योष्ट्रात्वे यात्री स्वीत हो। हे स्वरात्वे राख्या श्रेयसन्तर्वि म्वरम्पूरमःसि क्रुनायर हिराराम्य सुर्ये। दिसासीस

नैव-५<u>-,</u> श्रुटशय-५८। श्रेसश-नेव-५.श्रुटशय-५.मूर्टिय-वश-५.श्रेर-था न्यथान्। श्रेश्वरात्त्री स्थात्रात्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्र केंबरे नगरीन बरन् नेरारे प्रहेब में मुँदि स्थाया महामाय करा नुस्य र्बेर-हेन्यर छेत्। बेबयर छेत्री ।देन्हर हैट देवह बंधे हेंत *षुवान्*न्नुनशन्र्रुवन्दे न्नायामेशनुवन्दिन्दे देवन्दे द्वयप्रत्ये द्वर् रवर्तुः इस्रायर प्रकेट्यन्दा स्टिशः सुर्देशयान्दा स्टिशः सुर्देश्टिनः यप्ता वर्डेर्यप्ता वर्रेर्यप्ता क्षेप्रवायक्षेर्यप्ता क्ष यद्रा र्हेन्यम्मर्थेद्रायदेवे द्वायम् चैर-क्रियन्त्रेसस-रत्यन्भ्रमा सम्हर्णनास्य स्थान दे पाइवापर्दे रायावे नावशासर्दे रायर पश्चितायर पर्दे दायशर्दे नासर दे बिना अर्दे दे रे देन । देवें दश्ची श्रम्भ दे प्रत्ये हे प्रार्श्वे नश्चम सुरः रयः सम्यान्त्रे दे प्रतिक क्षेत्र या मर्तियाय। दे प्रतिक क्षेत्र या प्रयाया दे प्रतिबन्धिदायायप्रयाप्ति विश्वासम्बन्धः प्रद्यस्य किन्ते । या से समाने प्रया चीवचात्तर स्तुत्। विश्वतत्त्वकुचात्तं खाद्दश्यात्तं द्रश्यानी श्राक्तृश्यः स्रथाशः ठर पहुं सप्यर क्युरप्य सुर्दे प्यार्से वास्य प्राप्त प्यारे स्यारे प्यारे स्राप्त स्वार प्राप्त प्राप्त प्राप्त चुर्जा । इस्राया निवान निवान हे स्थान निवान निवा षटश.क्रिस.ग्री.श्री.चीचीवात्रात्राश्रवातात्राचेचतात्रात्र.ची.श्री तत्तवातात्राद्धेट. ट्र त्ट्रब क्रिक्ट त्यम्ह अ५५१ वर्ष र क्रिय क्रिक्ट वर्ष स्था त्यम ग्रीका विह्नमाहे बार्की बार्चे गाँव मुख्य स्थापाहे। विश्वनकायाने व्या

26

บฐีมริมบรบ

<u> ब्र</u>ी :चन'राक'णे ५ 'ग्री :ब्राट 'र्से 'ळे 'दक्षे नका'रावे 'र्केट 'र्से 'दे 'के ५ 'या नदनका' तर वेत्। विस्त्री क्रुं व्हेर पर्स् क्रेर प्रश्ने पर क्रुं र क्रे विश्व यने याक्षेत्रकान् यह वायर क्रांचित्य ने के के के के विषय क्रिंट यायहर क्रुंबबः सुन्तुः । देवे क्रेंट्रे क्रेंद्रदेत् क्रुंचिर्या । देवे क्षराविष्यम् सम्मान्यस्य सम्मान्यस्य सम्मान्यस्य सम्मान्यस्य सम्मान्यस्य सम्मानस्य सम् शुरुयद्दा हे क्षरवर्दे द्यायविष्ट्र द्वेषाश्रययश्रेश्वश्रर द्वरः र् क्षित्रप्रदेव के देव ले नावश्वाचीय तत्त्र व्यवस्तर देव तर देव विश्वस् त्त्रे न्यूवर्षः सुन्न न्यूवरः स्वर्धे काय्यः सुन्न स्वर्धः सुकाः नुः यविष्यायः । स्वर्षान्त्रे स्वर्षः सुन्न सुन्न स्वर्षे काय्यः सुन्न स चेत्र्। विर्श्वसन्दर्भाती त्याव स्थाम छर द्वे ज्याम सर वासिरम. तार्डी शरूर्थ सेशांश्रभाय वर्षेट्रात्मा दे क्रि. या शरूर्थ सी भारी व्यासना पर क्षेत्रयन्ता ने किं बाया वर्षेया के निर्देश के बादा के निर्देश के निर्वेश के निर्देश चैरायमास्रेषातायमायायायेष्यातुः स्रायदे द्वायायस्य तर्के र.र्ट्रा वि. चेषस. ११ मी अ.धे . मुं स.चे स.चे तर श्री तर्के र खुर हुँ त. त्तु श्रेषेत्रतत्तर अवत्यर श्रुतिवीर ही। चेशर प्राप्तीश हु हे हू ब हा वारा तर्यक्षेत्रभयकान्त्रेभव्यक्ष्यतर्यन्त्रीयर्यक्षेत्र। मेश्रास्यक्ष्ये प्रि.स.धेर्ट्ये बारामार वर्षीय विषायत्र विषा ही या त्राप्त स्वीता यर रच्यु र है। दे रक्ष राय व राय ना मी करि गाव कर राया ना कर है से कर रयः ग्रीकाने नृत्यं क्रांत्रका संग्राचन वायन मुद्रीत । ब्रे नावका निकास क्रांत्री कर्ष मुक्ता प्रमा तह्रबन्नरक्षानुर्द्रक्षयन् प्रवासी दिन्द्रिक्षः सुन्ते वा नरः

चार.च्रीस.स्रासस्य दर्दे ची.स्री ।चि.र.क्षेच.स्रासस्य राजः र. रात्रास्य चान्त्रसः तान् त्याम्राम्याचनात्रमान् हिन्त्याद्धे मानिमानु मान्या र्शुद्री । दे.ज.से.चर.चीचवा.चमा.म्रामा.ज.तद्री.क्षेत्र.टिसेट.तर.वी.क्षेत्री द्र. दक्षेग्रयायेग्रयम्यदेव मुक्षा देव में द्विर रक्षा देव में द्धि रेवा मु प्युवायान्त्रस्यायरावसुरायसान्त्रस्यायराम्योदसास्रसान्त्रस्य प्रमान्यरः नुर्दे। १२ यमाय हे सुन्यय ५८ महिन् ग्री कर्ने बन्य सेसक नुरू रस्या ब्रैटर् र्रेन्थयः सर्वेटर्यर्दे के सर्वेन मुन्नवय्वे र्रेट्यर्थे सर्वे क्रिकाग्री असी वार्चियाना मूर्याकारावना स्टर्मिय प्रती में क्रामी स्वाप्ती स्वाप्ती स्वाप्ती स्वाप्ती स्वाप्ती ग्रीकर्राश्चेषाक्षर्यःभिवानुःगाक्षव्यय्यरःअर्धेरःयरागुः रूपरो भूतः। मु.क्.रशेशजूरक्षेत्रेवभा श्र.शेथतर्विषशतक्षेत्रेवशश्चातर्शेशश. तक्षेत्रे र अभ्यक्षक्रीकर्ष्य्रचेषक्र. चुष्टे ये विषयः तर्रे असूर प्रदेशक्र. द्वैर.यर.क्वैंर.तर.द्रवा.तर.चेत्। विर.ब्री.ब्र्.क्वै.स्व.ब्री.बर्बेवाश.त. र्क्षेन्रथयात्रे द्वाची क्षेत्र फ़्राहें नायशक्तुनायवे क्षेत्र रखा नावत्र विद वान्तेरातथात्रभा हूर्यक्रियात्रत्यात्रात्र्र्रातथात्रभाषाम्राम् র্কীর'র ইবিশ্বমন অর্দ্রীন'লই ঐ'রের' ফ্রীর'লমগতর ঐ'রবাম'রনা र्द्यु प्रस्थाय व्यक्षित्र विष्यु राष्ट्र राष् मुर्या । ने व्यवस्थायर मुखेर या विषय मुख्य व्यवस्था निर्मा ।

21

বৰ্দ্ধী**ম**-ইমন্দ্ৰম `**ৼ৾৾৾য়ৼয়ৼৼৼ৾ৼ৾য়ৼ৾৽য়য়য়ড়ৼঢ়ঢ়ৼ**য়ঢ়৽য়ঢ়ৼড়৾য়৽ৠৢ৽ৼৼঀঢ়৾ঀৼ৾ৠৢয়৽ क्रॅ्रिट्यक्षेट्<u>ट्री</u> ट्रेप्पट:वेब:र्र्यक्तेंप्य:र्र्यक्तुंद्वेबयबर्हेनबयरःव्यूट्र. मुं ग्रव्हमुं अद्धे अप्येद्रम्। यस्त्रस्य द्वेट्सय प्रदेशय र यम्य त.जमा चकुम.र्जय.वटम.वेट.क्वेच.म्रमम.ट्रम.क्र्य.सम्म.ग्री.ट्र.ज्. हेन्यासकेशयहेन्यार्चेवान्यहेनयाम्यायाया रश्याच्चित्रश्रद्भार्यस्य मुश्रास्य श्री स्थार्स्य मुख्याय स्वित मिल्या हि.सेर.वाश्रेटश्राय.के.तेत्। १८ के.यश्राय ख्रावायश्रायायश्राम् स्राप्ता यधुषायर वृत् । रि.ज.इज.जर्वे र.तथ.जर्दे .सं र.इश.तर रिवेर.तर. मुःह्रे। गरः वनाद्ये सुराये प्राप्त स्वराम् मुः सके प्रायम मुप्त दार्थे । र्श्चेनशर्से । निरः वन वे सुरः रें न्यः से नश्यादे रें रें के र् गुरः संधे ह हे । सुरार्थे वार्श्वेषायायाने प्रवादी की ह्रवायाप्तर पु अवि से वी बायवि । **'क्केट** 'देर' वार अवा'बे 'हवा'य'दर' वाकेवा'युके 'र्दे 'केब'यर'वाबब' न्वाचीक्षायहवाक्षायविष्ट्वी रास्ति । निष्ठेन्त्रमावाकानुष्यहेन्नुः क्षेत्रुरः यदी निष्या निष्या मित्र क्षेत्र प्राप्त क्षेत्र क्षेत्र प्राप्त क्षेत्र क्षेत् यामान्द्राक्षेत्रपति क्षेत्रप्ते । १२ भू प्रकाद पदी भू भू। पहिना हे दानी । र्रे र्राष्ट्रिक मित्र के स्वित का के बिकार मित्र के स्वित का कि स्व $\neg \vec{\pi}. \vec{a}. \vec{a} \vec{e}. \vec{e$ `र्ने_{। १}ने 'य'सुर 'र्ये 'न्ना क्षेष्ठे अकेन 'न्ना विश्वस'न्न महामार का

बेन्यवे क्षेत्रम्वे मन्दरन् अवे दिर्चे हिन्सम्बद्धा । ने स्यायम्

निर्देशकार्यान् निर्वादे देव देव त्रायर व क्षेत्रकारी क्षेत्र प्रायम व देव श्रेन्द्री देन्त्वाद्याखार्यक्तुंग्वमैवात्याद्याखार्याद्रसम्भागुराकान्या ग्री देंचे हिन् से सि रायह नामा को देंचे हिन देशायर ना बुद पु स्रोत रावे खेरा 🔾 १८ ४ तथायात्राम् वाजान्यात्राच्यात् ततु विश्वविष्यः स्वार्थाः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्वार्थः स्व ना नुनामा वा ने निमान कराया है। देवानु कराया विकारु क्षेत्र की विकार का वा निमान कराया वा निमान कराय वा निमान कराया वा निमान क ब[,]पदि 'य'ग्|ञ्ज् ग्रस्'य'र्से ग्रस्'य'दे 'सेसस'ग्री 'इस'य'यस'ग्|५'द'से दे <u>बेश्वर्यर मुर्दे । १२ वर्द स्रुग्नर् ।</u>वस्यवास्स्रायं वर्द दे स्रोसस द्रश्रात्रुं क्षेत्रभः ने द्रा देशदे क्षेत्रः क्षेत्रः स्वायाया सम्याप्ता ब्रे खेसकार्षि व प्येव प्यन्ते हैं नकावकाने प्यार्थ खेन प्यहनकाव के बाद्यका **७**५ ग्री में में हिन पार्के के रायह गका या पी के के लिका के अवश्री में में हिन वार्क्सिन्स्मिन् । दे व्दे स्ट्रन्स् न दे दे दे । दिव दशयन व से सम गुर्पित्रे बर्पर ही 'तुर् हो वर्षा के पहुंब पि दें के दें के दें वी बुवाया તા.શૂર્યાયા.તુદ્રથે.તુવ..શુજાયા.છે.ટે..જે.ક્ષ્યુ.વેયા.ગ્રી.4થ.ત્રન..જે.ટ. यन्देव:ळे'ने यने बर्याक्षेत्रनु 'वायायकुरा हे 'क्षरावाञ्चवाबायार्सेवाबा यम्बुद्रायाने प्रविदर्भ से सम्मागुराने प्रमागुराद्रा से प्रमामह्रदायाने न <u>ृर्डिः इत्यान्य विश्वास्य सूर्या स्थाप्त स्थाप्त स्थापित स्याप स्थापित स्थापित स्थापित स्थापित स्थापित स्थापित स्थापित स्थाप</u> <u> ५८.२ अर्थ र्ट्स्य क्रिन सम्प्रेब यन् प्रविब न् स्रोधस्य गुर्र ने प्यस्य गुन् स</u>

<u>বর্দ্ধীমার্শুমার্শমা</u> क्टि-दें क्टेन्ट्री नियाने क्षेत्रः अध्ययः समयः निरः देवसः स्तरः क्टिः ५.क्र्राव्यक्षश्रमात्रीः मृत्यं ११ न्यारायात्र श्राप्तायात्री । यस्यापारः मु लूटश.से हू चे त. हे ट. तर हू चे श.सू रि हू चे श तथा सु शरा ग्रीरायर दिवायर हे बाबु की अर्थेर हैं। दिवादे व्हर में बार पर्गु बा ~~৾~~৾&য়য়য়য়ড়ৼ৾৾ঀৣ৽ৼ৾ৼ৾য়ৢ৾৾ঀৼ৸ৼ৻ৼঀ৽ৼৼ৾য়য়ৢ৻য়য়৾য়ৼয়৸ঀৢঀঀয়৽ हगर्मे विवस के हगर्मे विवस हैं र रे विवस के हैं र रे विवस चर्यारान्तरायक्षयां विषय वर्षाया वर्षाय यानुरायरे निवया से दायरे निवया से दायरे निया है नायर से ने द र्ने भेटे इस राम्बुम्बर यार्के मायर की क्षेत्र याने याने बात केर्तु केरिय प्रदान वर् नेषर्रा वर् हेर्ररा इसयर नेषयाइसमायापर हैंग यरक्षे खेर्द्रो केंब्राल्डब्सायुव्यब्देवे खे ख्वायास्त्रवायाद्वीयः तथाने त्याक्षेत्रायराचीतातवीय। नेबाने संयानेबारपातीबाक्षायरा <u>२ धुर दे दिसर्थे ज्ञार की क्षेत्र व पर्यो र प्रश्न देश वे ज्ञार की दें कि द</u> वह्रबायायह्नार्चे क्रियामध्ययाच्याची क्रियामध्ययाच्याची क्रियामध्ययाच्याची र्श्व [‡] बेबर.मेश.रव.ग्रीश.टेंट्रश.तु.ट्र.ट्र.ट्रे.टे.श्र.श्र.र.तक्षेशश्रथ. पर्सेशनी। लट्नानेट्नाल्यास्यास्यास्यास्यान्यव्यविषाःस्रीस्या **ब्रे**न्यनेवे इस्रयम् हेन्य दस्य प्रमानिक प्रमानिक स्त्री केन्य केन्य केन्य

म्रम्भाषु म्रि.म.ना.मूर्यामातायु.मू.मू.सू.न.सं.मी.मू.मू.मू.मू.मामामा ું.તહુષ.ટી.<u>જૂ</u>ષ.સજાજટ.ડીંપ.ક્રી.જા.તા.સૂર્યાયા.તું.સુ.સુ.સુ.સુ.સે.ટી.ફ્ર. बर्दे विश्व र हैं निर्देश देश र मेश र पर्य की श्रासे स्राय की र दे हैं निर्देश र्के के रायह नाम के देव दिया सम्बन्ध में अध्यक्ष के सम्दि । स्वापन के प्रमाण के प्रमाण के प्रमाण के प्रमाण के प र्रेयमु: प्यरः क्षे नुक्षे नुष्के ना क्षेत्रः ना स्वरः प्यरः व्यरः क्षेत्रः नुक्षे नुक्षे नुक्षे नुक्षे नुक्षे ततु.मुश्रमात्रीट.मु.रेश्चेनम्। यादुरमात्रात्राट्शु.रेश्चेनम्। र.क्षेत्रः र्चेर.य.लर.शु.रेश्चचमाःस्। विश्वभःश्चे ततु.ख्.लर.चर.वंश.वेर.शु. र्वेट्रा वनन्दवःक्षंत्रपटन्त्राच्याःक्षे विश्वस्त्रिः बेर्या यहतर्त्रेवर्या ग्रुगबण्डन्स्यित्रय्ति ।यहतर्त्रेवर *৾*ঌ৾৾৴ॱয়ৢৢৢৢয়৴৻৶৽য়ৢয়ৢঀয়৻ড়য়৻য়৽৾য়য়৸য়৸ঢ়ঢ়ঢ়য়৾য়৾ৼ৾ঢ়৾ৡ৾৾ৢঢ়৾ . कु.जरं.खे.थे। जलवाश.त.ट्रेगूथ.श्रक्त्वा.जङ्ग्याश.ताश.ह.सेट.वाशेटश. राक्षेत्राक्षेत्रे दूर्यंत्रसम्बन्धसम्बन्धसम्बन्धसम्बन्धः कुर्द्रा निरः **अ**ॱक्रे ८ प्य दे की प्रश्चेषाश्चर्या | विषय की प्रश्चेष विश्वया प्रति अप धेवा अर्देरशयणराअधीवा ५१ सूर चुरायणराअधीव देखिश कुक्तरप्रमुदार्द्रा दिसादे स्ररायहनासात्रास्रास्राणी प्रदार्थे प्यारादना तर हे श.से. श्रु. शर्हरा वाशायर रे वायर हे स.से. श्रु. शर्हरा वर. यात्तर्थात्तराहे यास्रु हो सर्वे राहे राहे मह मह राहे स्वराधिय स्वराहित है

<u>বর্দ্ধীর্মাইরাঘমখা</u> र्हेन्यययरप्परक्षेत्रकृरहे। वेषारवर्णे स्नरप्रकेर्यवे क्वेरर्रे ।वर्रे इर यर द्वायर से से रहें वाय है र यस यर द्वाय है द यय विद् मेशन्तु अ.चैर-ब्रम्बिय-मुर्याक्ष्यन्त्रन्तु नशन्तु अन्तु अन्तु अन्तु अन्त ब्रुवार्म् ब्रिबायर्ट्स् सन्दर्भायत्र क्षायाया क्षेत्रार्म् । विद्यवासाया ने मूक् ष्रकृत्रीष्ट्रियात्रायीटाच्यावाञ्चर्यात्ती । हे स्ट्रेन्स् मुर्खेयायायायाच्याचा मुख्या त्राच्यक्ष छन् निरान्य प्रतान स्तु प्रते ही र हि त्या होन प्रते क्षियायाया हवा वर्चे र.र्.चे र.ट्री नि.ह्रे र.प.हे र.ज.च्रे स.म.सर.यस महस्य मार्टर. नाटार् । अध्यक्षत्रर्से विटाश्रेस्रकास्त्रे प्यरार्चनावर्षात्रे प्रवास्त्रे विदाशेस्र स्थान देन्त्वाची देन्द्रिद्धित्यासु पठ्या सुर्हेत्य रहेत्य हेत्। सेससामार लियान्ते त्यान्त्रम् वायाः हेन्द्रम् त्याः हेन् वायाः विष्यक्षां विष्यकाः विष्यहेन् वायाः यने यदः देविकिन्गुव मुयर्वाव हिंदयर हिंग्यकी देने इसरहेंग्य तमाश्रक्षश्राम्राचे स्वायर्चे स्वायर्चे वायर्च वार्मालेशायर्चे सम्रा ୕ୖଵଐ୕୕୕୕୕୕୕୕୕୕ୠ୲୕୷ୄୖଌ୕ଵ୕ୢୠ୕ୢୠ୕୷ୠୖ୕ୄ୕୕୷୷ୡୄ୕ तर प्रश्नेष हैं। जिर जा हो र पा लूट शासी हिर पा स्थारिय। से शास्य ૹૄ૽ૢ૽૽ઽૣૻૼૹૡ૾ૻૡ૽૽૽ૼૹ૾૽ૢઽૢૹ૽૽ઽૢૢ૽ૢૼઽૢઌઽ~~ૢ~~ૹઌ૱ૹ૽ૺ૾ૢ૽ૼૼૼૺૺૺઌઌૹ૾૽ૺૢ૽ૼઌૻૹ૾૾ૢ૾૾૽ૢૼઌૢઌ૽ तश्चार्यात्रम् त्रीवार्यायायायायात्रस्वारात्रवार्वे । दिःस्र रहे से सारवः ग्रीक्षःनाञ्चनकायाःक्रीनकायवे प्रदेशस्योवे स्टिन्दे क्षेत्रायमः प्रनायादे १क्षःयः नामसाम्बर्धाः नाममान्याः क्षे प्रेतिः विद्याः विद्याः हे व प्रेतिः प्रदेशः विद्याः हे व

सुनाबर्यन्दरनिहर्णीकर्त्रेव हे कुंग्ये नाबव्ययक्षक्षेत्रकान्त्रीर स्मानीर

सःरूजान्ती,यराजानाष्ट्रभावकात्रकात्रकात्राचीयेषात्री, वार्चिवकात्राज्ञाचित्र यन् न्वाक्रीन्द्रीवासप्यवे क्षेत्रन्ते । दि क्षाप्यस्व क्षी वादस्यप्यवे प्रसस निष्यत्रेषानुर्वे । निष्यत्रयानु दर्देषार्च स्वयदनानि देवे हिद्या र्के के रायह नाया द सामार मी 'क्षे राक्षे प्रकार स्वाया रायस्य मानु द के प्रकार देवे भ्रित्र मेश्रात्रयासकें नानी प्रसमानिक पाने सामु स्ट्री वसनायापानसः ष्रावतःश्रह्भ्द्रन्द्रन्। वस्तवाश्वाराम्बुवान्द्रन्द्रन्द्रम् के वर्ष्याश्वाराव्यश पह्रबयायिववर्षे । ने स्रमाना वना न्याके अधायन ना के नया ने स्रमा वित्रायात्वनाबायाने व्यामकासुग्यहनायमः ग्रुप्यायक्षायमः ग्रुप्यानावादास्यान यसर्हे न यन्दर्रे हेन्यन्दर मुख्या वहें न यसे न यन्दर न है न मु कुरप्रे चित्रपाने द्यार्य की प्रत्वे अप्तर्वा या अर्दे व प्रत्य प्रत्य ने द यसेन्यसने कें बिक्किन्य किन्तु नामवायस्य कें सिक्किन्यन् नायस मुर्दि। निराम्बर्भावसार्वस्था सम्मानित्रः विराम्भावसार्वे मान्यानित्रः स्थानित्रः सम्मानित्रः सम्म क्र. तर से प्रमासी तर्हे र क्योबाता सूर्योबात माना सुरा है। सूर्या में स्थापर न्येर प्राप्त देवे के इस्यापर न्येय स्थाप के रायर मुसाया सुरा दु की ह्यू ना तत्त्रमुष्टाराज्यस्वासारास्याराज्यात्रात्त्रमुष्टाराज्यस्यम् स्वाप्तराज्यस्य त्रविष्युरे त्याम्रामा स्त्री र विर तर्ह् वायर सुर्या विर वी स्त्रे त्याम्रामा स्रोटेंब प्यत्राची प्रवाद प्यत्र स्रोहें दि प्याप्त प्रवेश के कि दारे प्यत्ये के की प्रवाद के की श्रम् रायम् अस्ति या स्वित्याय स्वित्याय स्वित् । विश्वाय स्वित् । यायानेश्वायर अर्हेर प्रश्नामुर के द्वाय प्रायन मुखे प्रयम् मुद्धा हि हो ।

34

๒ นลิ๊มริมรม

हे । दे प्रकार देवे के बि महस्र पर्से सप्तर मुर्देश वि महस्र मी. महर के यर क्यूर द यद भेषार या यहूँ रायर दुर्वे। | या र यो के यहिषा या सक्षर् तर्वे वीत्रपु क्रि.मी सार्ट अधारा त्राची हु रात्र सारी क्रि.मा स्रम्यात्रपु द्वेत्यास्रात्रप्तम् विषयात्रपुर्वे । युषायास्य विषयः थामोर्बे ५ या र शु र व देवे या र श्लेपश शु यह व हे व समय दवा श्लु सार्टा ब्रैन'कु'र्टा क्रे'यमर्टा कु'ब्र'र्टा भेन'र्थे र'क्ष'तुर'क्षेत्र वद्ग क्षम्य न्यात्र प्रमाय प्रम प्रमाय प्रम प्रमाय क्षे.ते.कूट. ने.क्षेट.तथतकूर.त.य. भीय. में.क्षेय.कूटशतर कीं प्रक्री यदम्मीकाक्षेत्रकाग्रामादे प्रमाक्तिकाक्षेत्रादे मिन्यु स्कृत्यमायमु स क्षर मुद्द क्षय द नवस्त्र दिन क्षिर हे के बर्द दर मुद्द कु वर्द दर मुद्द के वर्ष कर है। सर्द्र दुर्वे | दे द्रश्राद्म प्यापर्थे पा यद दे प्रविद दुर्वे अप्तर्थश ठनः द्वर पाये प्रेरारे प्रदेश पायम् नियम मुर्वे । प्यर श्रेसश चुबानुः क्रींप्यर शुरु बादे प्रविवानु प्रयामक्षायर सुद्। विदे दे दि पावका ५८.क्षेच.श्रमूर.वेर.२.१८वेज.घर.उर्वेच.घष.जश्र.४.४४.४५.५५व.त. ५८.पञ्चात्रान्टा, क्षात्रान्यात्रानु चान्यात्रान्यक्षेत्रात्रान्ध्रीचानाः त्त्री । दे.क्षेत्रः क्वायर् में यामान्यात्रमात्तर् माक्षेत्रम् विवायामा भवा ळें सुब से इन्या सुब मारे मामा है खेर परे ईन की प्यर दु दे कि ब पर्सु साबेट तर्नु गायर मुर्चे । विदे हो देव रस्य मु स्सायर तमे देव र यश्रमान्त्रक्ते वस्त्रवारायाराम् निवाशयायश्रमहर्ते हि

अश्रभः स्थात्तरः त्रील्यात्तरः त्रवीयः स्था विवाने क्षृत्रभानी स्वान्तरः वीयः विवाने क्षृत्रभानी स्वान्तरः वीयः विवाने क्षृत्रभानी स्वान्तरः विवान्तरः विवा

यायान्द्रवायरास्यानुसादानेते के निवानु नियान्त्रवायस्यान्यस्या

श्रुश्चर्यत्रेश्वर्त्यात्वेषात्रेत्वे राज्ये राज्ये । हे सि यथायाश्चे स्वरा

क्रियं पश्चापर प्रवृश् । व्यवस्य प्रमुख्य प्रवृश् । विदः

बुक्किःसैबाश्रम्ट्राचस्थ्रभन्नात्रमानुषाऱ्यानुष्यः विषाक्रयः की प्राप्तानुष्यः

क्रुंब्रि मार्बसःक्रिटःयसःस्रन्रः श्रे क्रुंटःयःयविषाःयःयविषः नुः स्रेससम्प्रियनः

वर्शु र है। देवे श्वे र दे विष् अने में मुन्य प्रायय र अर्थे र पर श्वे पर्

3

น_{ี้}ลู้ม_ีมีมนานา ब्रमपर्देन्द्रक्तिरादेव्यवस्यायस्याकेः क्षेत्रुवार्क्षेण्युस्यादिन् ৽য়য়ৼৣ৾৽৳য়৽য়৾ঀ৽ৼঀঢ়য়য়য়ড়ৼৼ৾ৼয়ৼয়ৼয়ৼ৾ৼয়৾৽ঢ়ৼয়ৼৼ৽ঢ়ৼঀ 5्चेब्ग्यूट्य गुबर्ट्स्यन् स्रायरम्बर्ध्यप्रहेर्न्य विश्वयाधिक ब'यब'द्रर'दव्रब'तु'दव्रेव'च'व'र्खेन्ब'य'दे 'क्षे र'इब'यर'न्नब्ब'यर' वक्ष्या वर्ष्ट्रसाञ्चर वर्षा श्री भागाना नहें भागे में हें वाना । निस दवः र्हे ब.र. रस्ट रही ब.स.रा । विश्व रमावः स्थ्यों है। विश्व श्वर स्थि स यवै क्चिं रुक् यदी 'न्वा'के क्टें केंन् को न यवे 'न्टें कर्ये 'क्काका वार्येन यावा भूतकाराः भूत्रित्रेत्वकाराकाः भुवि द्वात्तान्तुः श्रु राष्ट्री स्व दिर्धारायां भूति । यदी 'दिवि र 'से 'त्र 'से र सा सु 'दिविसस यस यर वा वी सा कि त्र सा गुर यसे र ष्रायान्त्रात्त्रेयाती क्रुवियाञ्च व्याप्तात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रात्त्रा **ब्रथःव्यथः ७८: य**ष्ट्रिबः प्रवे में प्रयम् विष्यः प्राप्तः प्राप्तः विष्यः प्रीतः विटर्-कुन्यर मुर्वे क्षमन् यससमाया ने क्षमन्य मुक्त की याँ गूट यमुचा झे ख़ुचना प्यर्थ व्यायर्थ वामानायु । सम्साक्ति सामानायु । सम्साक्ति सामानायु । सम्साक्ति सामानायु । समान रत्यम्बर्थस्यर्थत्त्रस्य चित्रम्या देर्तयत्यस्त्रहेर्यस्य स्तर्भेरम्य ष्ट्रा तत्त्वाश्रायाच्यात्र्युं हुँ रायाः श्रृवाश्रयते हुँ व यासः कुळे व यू मार्ट्यः र्चे_{र र}ने त्रश्रक्षेत्यक्षेत्रप्रस्ति हिर्मे केवर्येवे क्षेत्रप्रका क्षेत्रयाया ब्रॅगिबारान्यक्र्येट्रवस्थार्ट्टराये क्षेत्रानी क्रियासास्यान्य स्वान्यस्य स्वान्यस्य सर्ट्रबन्दरन्देश्चर्यर मुर्देश । दे ह्मर मुस्य त्रयसमामानव दे समाय मसस उन् भुः अर्केनान् स्वायते र्ह्ने स्याकिन अर्दे व यम पङ्ग् प्रवायक्ष व के।

चर्यातः क्ष्यान्ते। चिश्रश्रामः चिरः क्षेत्रः श्रेश्रश्रामः दिवः द्वानः द्वितः

त.र्रे बेल्लर्.रेबे.तर.तस्री वश्रतात्तरे के र्ह् बेशत्त्व. सेर.केंव.ग्री.केंट्रालश

ब^हे दे 'य'क्रे 'हु बर्चे 'दे 'दु पदि 'श्नेद'र् । यु द 'हु व' श्रे अश्व'द्ययः मेश्व'

रतःग्री प्यःर्रे वानु ख्री दायांवि दावायश्चरायर ख्रीते। यार्रे वानु ख्री दाया

क्ष्मायाद्मययाणीयाद्मेल्याचे प्रतिपात ने प्रत्यापात्मेल्याचे प्रतिपात स्थापात स्थापात

यःगान्त्र द्रमायाय्यम् सुरु यद्भिरु यम् स्रोत्र स्रोत् । स्रायस्य ययदे हि स्रास

र् अध्यक्ष। यान्त्रियाद्वरकुवार्त्यर शुरूरपान्नार व्यवस्य विषयुनि र्रे के शुरूर

रट्मी.चार्चकर्त्वेषराट्र.चेष.रचत्रकवार्यात्रथ्येष विश्वश्रयश्रम्बूर्वः

यः चर्ट्रश्रन्ध्यत्रस्ते त्रे सन्यामस्त्री । चर्ट्रसन्ध्र पर्माग्रीमनगावः

क्षेत्रय। चेश्रवाताराचेराक्षेत्रश्रेश्रवार्ततः क्षेत्रया चेश्रवाराज्ञेताराक्षेत्रया

*ज़*ॱॿॖॖऀॺॱय़ॱॸॖॖॖॖॖॺॱॸॱॡॺॱय़॔ढ़ॆॱॸॖॺ॓ॱय़॔ढ़ॆॱॹॱॹॸॱॸॹॱय़ॺॴॺॱय़॔ढ़ॆॱॸॖॺ॓ॱय़॔ढ़ॆॱ

इ.च.ट्रे.ट्या.चीस.चार्केट्.तत्र चीर्च्या चीर्थस.तस.चार्क्य.

स्यायन्याने द्वारायायायाया । विर्ट्ट्यास्यायन्यान्याया

तस्त्रामानान्त्र्वात्रान्त्रदेवात्रान्त्रे व्यामान्त्रान्त्रात्रे विकासान्त्रात्रे विकासान्त्रात्रे विकासान्त्र ५८ द्वार्यते क्रिंट्य के द्वारे व्ययम्य या व्यवस्था व्यवस्था विकास याद्रस्यायाद्रस्यस्य छन् ग्री स्रकेनान्द्रान्ध्रद्रायते व्हेन्य केन्यान् वा न्य ଞ୍ଜି*ଷ*:ଘ:୧୯:୭.ଅ.ଅ.ଆ ଷ୍ଟ୍ରଏ:ଅ୍ଲିଅନ୍ଧ:୧୯:୭.ଅ.ଅ.ଅ.ଆ ଅଞ୍ଜି ଅ.ଅ.୯.ଅ. चवाचा वर्क्ट्रेबारबाबाद्याच्याचा वससामानुबाददासाचवाचा नेसा रवर्दरम् स्वाप्ता विवसद्दरम् स्वाप्ताने सम्बन्धः स्वाप्ताने स्वापताने स्वापता चर्यायःक्षेत्राचःक्षं त्रुत् । चिरःक्ष्यःश्रेशश्रद्धःश्रेशश्रश्रद्धः स्राधाना र्षेटशःसुःश्चेद्रयःपद्भा विराप्ता युषाप्ता वर्षेवायवितः शर्रात्रात्र्यविषयासुब सुक्षक्रिवाययर गुरु यदि यदि स्वर्ष ह्री व या या स्विष रायु रे में यार मार मार में बराय रे में रे में में में रे में रे में रे में रे में रे रे में रे रे में रे रे मे क्रीशास्त्रभगानी बिटायास्त्रम्भायास्त्रस्यास्त्रस्यास्त्रस्यायान्त्रस्यायाने निर्ने यत्रम्युः धेरु यर य्यु र दे व्हायम् द स्रायावसम्बद्धाः भीः त.संचर्याची बालू रथा में हूँ चीबात्तर वर्ची र व्यवाद्शू शार्म ब वर्ट बाजी बा मस्त्रान्त्र-अष्टिब्रन्यत्र त्याः नेबान् त्रे मद्दार्शनी अमर द्विब्रन्यत्ये बर्हे त्रिका वयश्यायायारायक्षेत्रयरायुवि। क्षेरायक्षेत्राययविषाद्वेषायाया ું.ઋંટ.².ડત્તવોશ.ત.ક્રૂશ.ઘજાજ.જટ્.નુષ.².ઐશ.ત.વર્દ્ધશ.ત.તજા.પોદ.

---

০ বন্ধীমাইমান্দ্র

क्ष्याम्हिनाम् द्रमानुन क्ष्यानुन क्ष्यानुन स्थान्त्री स्थानुन स्थान्त्री स्थानुन स्थान्त्री स्थानुन स्थान्त्री स्थानुन स्थानु श्रु. खेश ज़राने में ने ने ने ने की हैं निर्माण है अप स्थान की मान चै.य.ज.शूर्याश्वरात्पर्वेट.टू. । विचश्वर्टर.चेल.थ.वैट.क्रीय.श्रुश्वर्यरीय. मेश्रास्याययविषाचीश्राद्धे प्रदर्शेषायविष्ठः प्रस्थाकुश्राची सहद्रायः व्रेन्स्रेन्स्यो। वयस्योसयहरसन्त्रन्स्यर्यस्यर्यक्र यन्तिंदासर्केनायक्षेत्रायायसहि स्त्रन्तु। देन्सुरस्यदि स्तर्भे न्येर बार्चे बार्म स्त्री बार्य के वार्म स्थल ने वे बार मान स्थल कर के नियम मान स्थल के वार्म स्थल के विकास ี่ ไว้น.````ผู้น.ฆฺฆพ.ไก่ซู. ๒ฺพ.ฯน.ลนพ.ฑ่ผมกพ.กพ.ฑูะพ.พื.ฮฺษ.ก. दे*षादश्वदशकुर्वाची अह्*दयम्बस्थरुद्युदेन्दे विश्वमासुदस्ययञ्चर्युदेन विरक्षितः स्रम्यान्तरा द्रम्यानी व्यासी क्षेत्रा प्राप्त वायम् स्राप्ते वाया ठब दर्भ वर्षे में बाद अवर्षे श्री व्यवस्थि व्यवस्था है। यद स्थर સું જ્વેનશક્ત ક્રમશં ગુૈવાયાં ગુૈજ્ય વેતું વર્ષના વાર્યોનશ્વર હું કે છે વેનિ यसप्रेव है। दे प्रकाद दे द्वा वर प्रकार विक्र है। विकर्ष कर स्था भ्रिकाकी क्षेत्र में के कार्ये प्रतास्त्र वायाय कार्य वायाय कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य कार्य यसन्दे द्वामुक्तिम् सुर्मा द्वाप्तर्थायायाम् विवायम् वर्षु रार्दे। चैर.क्रिय.मुश्रम्थ.रेतत.स्थम.ग्री.ताश्र्यु.मुश्र.प्रय.रेट.व्ययश्ररट.र्ज्ञय. यर पर्दे द दे। दे प्रकार दे द्वा की मानका प्रवे सु प्रव प्रकार दक्ष प्राप्त बाष्ट्रियायर वर्षीर सूर्। विराक्षियाम् भन्नार्यत्य स्थमाग्री व्यम् मुन्ना

क्षेत्रयात्तरः द्वीयत्राच्या देश्वाक्षः व्यक्षः द्वार्तः देवार्यः स्वार्तः व्यक्षः विष्णः विष्णः विषणः व

বর্দ্ধী**অ**ইঅ'বংখ|

रप'न्र म्वयश'न्र 'ॡब'यर'यरेेेंन्'ने। नेश'ब'क्षे'ग्वश्य'ये'क्षु'रुब' ताबादर बाता हुत है। मेबार पारी हूं पबारी बाहु विकार राज्य ही ह वाः चयकाग्री क्रें यकाग्री बाद्धे स्थाप्त व्यापाय द्यापाय क्राप्त क्री रायदे हि रा 🔾 १८ तथाय तस्त्रायाचा ताचूतु ५ ५ तथा। चेट कियाश्रयश्चरतः इससामी प्रसार महिता वहीं महिता महिता महिता महिता महिता परि क्ष. हो विरमानर में मान्य हुं के माना पर हैंग हैं। विसम्माय दिवया अर्केन'दररें 'यम'गुर'। नेम'रय'गु 'स'रें य'तु 'धुद्र'य'दे 'सप्पदेंदी। चयमायास्मिमारा है स्थापे के हैं हो मायगाय सुवाही विस्तामारा है सा श्रदार मेवकारकारक्षेत्रात्वकाग्वर । चिराक्षेत्राश्रुषकारतवाक्षेत्रका ग्री प्रकेर प्रहे मारा। वर प्रहे मार हे हा वर्ष हो प्रपर हो र प्रर वर्चे.य.मूरम.मे.यह्रय.त.ध्र.चैर.केय.म्राभारतव.वकुर.यत्। विचयः भुषा:बुन:पवे:पर्के:प्यर:पर्के:प्यते:विश्वर:पर्वे। भिष:रय:बेन:पर:बुन: तर्त्रत्में त्यत्त्रिस्थार्थे तद्देश्यत्ये विराक्षेत्रश्रेश्वर्श्वरत्ये तक्षेरायत् । मेश्रास्त्र भी शाक्षी रायदे । यह प्रमुख्य हो सम्मार्थे । सिर्यशाभी शासा त्त्री विषार्याभीशासाञ्चरत्त्राच्चात्रश्चरत्त्र्री विषार्याभीशा . इव.त.यु.चतवाबु.चर.तातू.खेवा.के.कुर.त्याप.क्षेता.सू । विट.केंप.क्षावाता. <u> २८४१:मेश.र्य.श्रंश.यक्षेत्र.यंत्रे, १४४:मूश्रीश.यर्ट्र, रायु.श्र.रयंत्रा</u> वर्षात्र क्षेर्यकावक्रियायतिष्र पृष्युर हो। श्रे मार्वसाय श्रियत

ग्रीकलूप्तकार्वे, त्रेच तत्त्र कूर्यकार्गीका त्रमुष्टा का त्या निवास का स्वास स्वास स्वास स्वास स्वास स्वास स्व त्रिष्टे ति स्वित क्षेत्रका का स्वास स

चर्ण ब.बी ब.शहू ब.त.र.शहू .चतु .वचंबाचे .ठब.ब्री ब.त.ता.शू बंबाता.बंट.

धिव या क्षे क्षेत्र भागा र दे दे ते विकार है। यसना वा तर में विकार के निवार के निवार

वासायन्सायसार्चेवायमास्त्रीयम् माने स्थापसास्यास्यसान् ययु.चेश.रयद्भे.चेर.केय.अश्वर्यत्यस्थल.यी.वकुर.यपू.खंबा.चेत्। *ने 'सु'पश्च 'सुवाशयश्चेत्रय'याक्षेत्रय'पवित्र'नु 'युट'कुप'श्चेश्चर* रत्रमञ्जिष द्वात्राची क्षेत्रमात्रस्य स्ट्रास्टरायु द्वी र स्ट्रायस र प्रवस्य त्वा मेश्रास्याग्रीशार्स्रेरायान्नेरायस्त्रेत्रायस्त्रेत्रायन्तेत्रा र् द्वे.श्व.वे.हे। तत्तवायात्राक्त्यात्रव्ये.तत्व.शर्ट्.तायाह.सेर.री द्ववाया क्षेप्तुप्दे स्रःह्रे। द्वेरः दक्षे प्यापालि ग्रे प्पेर्स्स सुर्ह्ये द्यर क्युर ही। देॱऄॱदेॱयःपङ्गे ॱॾॣ८ॱऄॗॖॖद्। ॿॖॱॺड़ॱऄॗॖड़ॱॻॖढ़ॱदेॱ*ॱ*य़ढ़ऀॱॾॢॺज़ॖॱॻड़ॿॱॿॊॺॱ त्तर्मध्रमःग्रीमर्जूरमःस्यानुरायरःग्रुद्धःस्रमःर्त्वःस्रमस्य । दिन्द्वः हु र ले म् निले दे प्यम्यद्यायायायाम् मुस्या शु चि द के यदे यद प्रश्नु र दु र्वे द क्ष अयवे ख्रु र रे | |दे प्रवे ब दु खु र क्रुं पः क्षे अक्षान् रावस्य स्युः स्व व्यक्षाय द्वारावे स्व अक्षाय स्व स्य स्थि वया श्च प्रत्यायायद्यायायद्यास्य स्थान् । यो द्वारी । बः विवादि त्यामायन्वायि स्त्रियायामाश्चिरिक्वायर त्यु र द्वितायर विवादि । ततु क्षिर््रात्वे सार्याय क्षेत्राय स्वायु । विराध स्थायराय विषा रहे द मृ पर्वेदमायार्षि बरायणुरार्जे । दि क्षायमान मेमारवाद्यायरमायीः घटशायक्षेत्रायराचे क्षेत्र वद्राक्षराक्ष्याचित्राची शास्त्रायास्त्र विषा

42

বন্ধী ম'ই ম'বহ যা

৾৾~~ঀ~~৾৾৾^ৼ৾ঀ৾৽ৠ৽য়য়৽য়৻য়৻য়৻য়ৢয়৽ঀৢঀ৽ড়৾ঀ৽য়য়৽য়ঀ৾ঀয়৽য়য়৽ঀৼ৽ घटबान्धिबागान्यङ्गेबारान्य गुर्दा । दे जायह वा हेब जबायदबारावे सेबा रतः तर्ज्ञे सत्तरं मार्थसः सैतसः सभा निष्यः में स्थरमः राज्यस्य मार्थसः भूतकात्रः श्रेत्रेत्रायः व्यक्तिकायः स्वयकायः यहेत्रः यस्त्रेतः यहेतः पुनः पुनः प्रा दे यार्च्चे रायप्टापे ते हे साथसा दुरायते के सारवामारायर पुरायपेते. ळे.बयकात्वायप्टेबतातवीं रायक्षेत्रती देव.क्षेत्र.चेकारतार्यावयका च्युक्ष.कुच.क्र.तर्दे चात्र् ।वाषव.त्तर.वेर.क्रिय.म्रामम.रतय.क्षमम. શુ~~ૈ :વેશ-૨૦:૮૦: વ્રવસા સુદ.૮, વર્~~રોવાનર તર્દે વોત્તવ તજાયુ તર્દ જાય. हे श्रेशकळच.चशकळट.ता.के.तपु.श्रुट.ई.कुचे.त्र्यक्तूटक.सी.जुच. त्रश्चित्रं थे. त्रश्चात्र श्वात्र त्रश्चात्र व्यक्षात्र विषयः ग्रु पु सात्राय्यमञ्जू सास्रायत्र पति तपु भु त के सार्व्यवा पार्वि दिव क्षेत्र पाया र्श्वनायायायहेबयाही वस्तायायाई र्ज्ञाया अन्यवस्तायाया ह. सेर.री रे.ज.वेट.क्य.श्रथम्यत्तु. व्यवश्यु व्यव्य मुक्षार्या श्रह्य. तरः म्रैयःतः वृ वारः वृ वा वारः वृ द्धिरः स्वत्रभायरः वाववायः व स्वस्थः दे दे दे दे विषय भर्षे। विष्य विष्य दे दे विषय दे दे विषय के कि का प्रतास के कि का कि कि कि कि कि कि कि कि कि वहवाराने हुने देव नेबार पांची बाक के कर रागाव क्षेत्राय क्षेत्राय है सुर्वी विर्नु यर्वे त.य.व. जावे. ताथा श्रीया हो। योषे व. तार वि द. की य. जावा अ रततः स्थानातीः ह्ये रायमार रवास्वाते वेशारयातीः वेशायमा सार्रे नारः म्नेट्याट्यं तर्तरं ने स्वाचित्रकार्यं स्वाचित्रं से स्वाचित्रं स्वाच्यं स्वच्यं स्वच्

13

ปฐิมริมชรบ

तलट्ये तर हूर्य बत्तु निट किंत में टबाश नई बुर् खुब न योव केंत.

64

य्र्रेड्रिय्यर प्यत्र श्रे मुंद्र त्या व्यवश्री मेश्रायश्र म्रो प्रवे क्रिशवस्य ठन्'सून्यर'ष्यर'र्स्के र'य'न्दा वेश्वरवाणु वेश्वयशयन्त्वासेन्यः नदा श्रेश्वश्वत्रवेदयन्दा श्रेवाकोदयन्दा गर्शेन्यः ५८। वट वर्षे १ तर स्तर स्तर हे र त्या वर्षा श्री सेष र वर्षे के वर्षे वसमञ्जार्षेत्रमासु क्षेत्रमार क्षेत्रमाम क्षेत्रमाम क्षेत्रमार क्षेत्रमास् कुरावर्चेरापूरी विस्त्वाकाताकुषामध्यक्षत्रतातरासीयातरार्ह्सीरावतः शर्ट् तमकाग्रीरा रेग्रेन.संस्थ्री.श्रुयःश्रीषश्र्यात्र्यं श्रुवा विद्युवायः वर्षात्रः हुर-दर्ह्र्या रिश्कु-इन्बर्ग्ड-नेबर्ग्या झैवाराड्र वाक्रवाबाराजेगा ब्रुट्रमिश्वमञ्जीवाद्यात्रद्यान्त्रत्ये। हि्बाकात्त्वाचित्रस्वितःस्वितःस्वितास्यान्त्रस्या त्मू यद्र कुरे दे मू त्मू शही विम्यते हैं र हि यश मेशी विशत्वेर. <u>ूर्म, १</u>वट.ळेव.श्रुषाद्रततःष्ट्रष्यवाग्री.सेबा.प्रच.रटा, घटबाग्री.क्वा. मिन्द्राञ्चयप्रे प्रयम् पुरस्प देवे हिन्द्रम् विकास र्बे ले शरगाव कुया है। 1 दे स र हे र य है ५ ५ र है र हे के व ये वे ही र র্নূ, হুখ, শ্র. প্রস্তুর, রেন্দ্রে, রিন্দ্রে, রেন্দ্র, রেন্দ্র, রেন্দ্র, রেন্দ্র, রেন্দ্র, রেন্দ্র, রেন্দ্র, র रातुः म्रीबन्दान्तान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्रान्त्र ૹુવાનું એ અચાવસ્તુે દ્વારા છું રાષ્ટ્રા અપનિ કર્ન : ફવાયર દ્વાયર દ્વાયા અસ્તું લે . वायकार्यराङ्गवात्राज्ञ्चराची हिंद्रायाया हात्राया हात्राया हा हो। वसवाया तार्बेट्रियोवार्ग्यट्यासी.रवीरायु.सार्ट्रायमी वीषसास्रेयसाधस्रमान्टर्रे.

શ્રે સશ્ચ 'કર્તુ' છું 'નેંદ્ર 'કું ન' પહે 'કું ન' શ્રે સશ્ચ 'ને પવ 'સ્થય' છું 'યદ્ય 'પોંદ્ર है 'स्नु ' ' ' प्रश्नु स्य दे ' प्रवि ब ' दु ' रहे ' प्र र म् बुक्य प्रवि ' दु ब ' प्रक ' दु क्ष म् स्व स्व स कर्रे विषयातात्राधियात्राज्ञीययात्रर्भेत्र्री दि स्रेर्श्वर हे र्रा ५८१ मु८:कुपःगुःश्रेअअशर्मेअअश्यरःमुअश्यःदे के'वदे व्यामर्देबःश्रेःवः यर विरायर मु रखूर हो। देश व के खारा व हम मु रायर व कि रायर व क्वां के अध्याद्यवा अर्थे दायर विष्यु र क्रिं व्यक्ष प्रवाद विष्यु द्वाराष्ट्र क्र.यम.तर्किम। क्ष.क्ष्मभागीयः क्ष.मयमान्नीयः याचीय। श्रेप. तरत्वीर। ध्रुषःशूरशत्तु म्रीयत्रस्ता विषश्रद्धात्रुषःग्रीरःवीरः यर वशुरा तुषावस्रकारुत्तु । यर यते । यत्र वित्यते । यस यर वर्चेत्र। भ्रेष्ट्रश्रद्त्यार्स्वयात्रायर्चेत्र। वीषात्रात्मायर्थरेश्चिषात्रा व्रवस्यराय्युर्वा स्रेस्रस्यस्यास्य सुर्द्वा सर्वेद्यी सर्वेद्वा सुर्वा स्वर् वशुराने। देशवासर्देवयर मेशयायार्श्वेषाश्रयपित्र नवाष्ट्रदार छवः मृत्यू। रि.यश्रद्भारतीयातीः क्षूत्रश्रीशायह्याप्ट्रेयान्यात्राधायः *त्रभारान्त्रानु* क्रिंट द्रवयायम् अक्षाया क्रिंड स्ट्रव्या स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स्वयं स य:ब्रेन्द्री नि:न्नायाक्रियाग्रम् अवन्त्री विक्रे प्रवे न्यांग्री क्रें व प्यम बोर्ट्र शु. ब.च.च.श्रम् अधि दि. चिंद्र खेंच अथल दिवद स्थल सहित्र चर. रत्तर्दर्श्च त्रव्यायते सुवादराष्ट्रिरायर मु त्रव्यावायते हिवादु स्पर

น_{ี้}พี่ม_ีมนุรม

น_{ี้}ฟู้ม_ีรีมนรนา

यायाम्बर्यायायीव। मुदाक्त्यायेश्वराद्ये साददार्थे मियायायीव हेर बेबायब र्येब ने कुषायर बायकु याचार्ये नवाय चार्वे र नु कु नयर मुर्दे । १ वर्दे है 'दे 'दाबे ब हि द 'या दश्चिम स्पर्ध 'दास्रास मान्त्र' दे 'दास्यास' तातारामारामीचेषासारातासाराह्मसाहे। वद्वात्वे प्रस्तातासाराह्मसारावारा इसमाग्री हिमायासे दाया इसमाय से हिनाय हिनाया दिनायर्थे। सिमा पशः र्श्वे र प्रवे अप्यादे स्वापित प्रवाद नियम क्षाप्र मुख्यापर मानवा मे अर्दे बर्यर पर् दे दे राम है साम बर्दे । ये मे मरे दुर पर कुर वद्गार्थाद्वर्त्त्रात्वाकाराध्येवन्ते। देन्द्ररक्षर्द्यर्त्त्व्ववकाराने द्वेका पर्सेम्पर्यः वामावादिनाहेम्वामाव्यम्भारान्यः। देवःहेमायार्चिनप्रवः ल.चेबाच्छेबाग्रीबाचेबारचर्टा चयबायम्भिष्यात्रवार्श्वश्रयाचीबायम्भूषाः तश्रस्य प्रत्ये प्रत्ये स्त्रीय प्रत्ये श्रम् या प्रत्ये प्रत् ষ্ট্রিম'ব্দা ঐর'দর'দ্রব্বামান্তর'র্দ্দিমের্দ্দিমের্দ্দিমের্দ্দিমের্দ্দিমের্দ্দিম स्राम्यमार्ग्यात्मारम् अर्मे त्यात्मारम् प्रतिवाद्मारम् विवाद्मारम् विवाद्मारम् ल्*षाबाबबाचना* अतिकार हिन्दी की स्थान स्था स्थान स्था लूरमासी त्यीयत्तु रिष्ठामात्रात्तर त्यूच रहे। यह से र हु भारापुर बर. *श्रेश्वरा*ग्नी किंदि कुट्यासी देवी तर उत्तवीयात जट और अंचुवीयात जय. ग्रीट प्याप क्षेत्राही | प्रस्ताम यन्त्री हम यन्त्रे मार्थ प्रमेश या प्रमाण मार्थ द्रश्रजीशक्ष्म्यस्यात्राच्यात्रश्रक्षात्राचेश्रक्षात्रम् स्वीतः वाञ्च क्रिक्र प्रायम प्रमायम में निकास वे प्रमाय के प्रम क्कें यर रख्यू र है। देश द रयद की दर्मेश यर यर्शे द दश्या दर थे मेश त्रीःक्ट्रियमञ्जूरमःमः ह्नियमप्तरः द्वेन्द्री। जिरमः क्वेटिः कृत्यन्तः। वर्णिनः जूवर.श्रर.चर.जीर.सू निष.रच.ह्र.चष.भे.त्र.शर.तूल्रां श्री है. यर'यर'वे र'यर'व्यू र'र्रे । क्रिं'रवशम्बस्रश्ररु 'र्'क्रें'रवशर्द्र तरावर्धिराधी हासरात्रवात्र्यवास्त्रवा क्ष्याग्री अंश्रमान्त्रम् से मेर् से साम्यान्त्रम् से स्टानी स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स्वाप्त स त्र~~ी कु ५ भ~~िक मु र्प्येटक सु ५ न प्रते । स्न ५ के न प्रतृ है क प्रते है के । त्र त्युं र प्रति र प्रति प्रति प्रति प्रति प्रति । स्रो प्रति स्रो प्रति स्रो प्रति । स्रो प्रति स्रो प्रति स त्तु ज. मेश हूं बे त्तु . ट. य श्रवत्र चे . ट . य व य । कू श. ग्री . ट ग्री र थ. ર્ફ્રેશ્વયાએન્ય મેનુ મુખ્યવાય કેવશ્યા કે અએન્ છેન્સી મોર્પે વ श्रम् श्रम् द्वीत् स्तरम् यविषा सम्प्रविष पुरिष्ठी स्वार्थि पाळ पुरास स्वार्थि सम् वस्त्र कर यद्या से द्वार में के द्वार से के द्वार से के द्वार से के द्वार से के दिन से *૽૽ૢ૾ૹ*ઌૡૣ૿ૹઌ૽ૼૼૼૼૼૼૼૼૼૹૢઌ૽ૹૺઌ૽ૹ૾ૹૹઌ૽ૢ૿૽ૼૼૼૹ૾૽ૢ૾ઽૢૡૢૢૼૢ૽ૼ૾ૺ दे:युरःबबादरेबार्येवे:सववःयादश्चेनबायायानुनबायायोबाहे। दे: यधुष्याचेवाबातपुः स्वाबास्य क्षेत्रेबातात्त्रया चित्रक्षियः श्रव्यव्य क्षेत्र् श्रेन्यायाल्यम्बर्यायाच्या यह माहे बाची यर्चे या सम्मारून यम र्योगः तत्त्रची चेट.क्वेंच.श्रमभ्यत्व.क्र्म.क्षेट.देट.क्र्म.क्री.देवेंटम.हूबेश.

นฐ์มริมนรน

<u> </u> ह्रिन्नश्यर प्रकट कुर्द विश्वानसुद्दशर्सी । विश्वश्वान्तर स्ति विश्वान स्ति । कु'सर्कें र ख्रिन्यान स्पेर प्रतिक कुं कें र प्राप्त प्रतर से समा उन समय र ना वन्नश्रमुर्वेद्रायरहे अह्दी स्वीशहे केबर्वेवे रस्यविवर्ते हे व्यक्ति क्षेत्रमीयार्यः व्यवस्त्रम् क्रियार्यः व्यवस्त्रम् यन्त्राचीश्रायम्प्रायायुश्रायये नेत्राह्मस्रायामस्रायन्त्रे सहन्। येत्रा <u> २५ त्रेथ. से श.क्रू</u>चेश.त. श.जी श.त. ४०.क्री. श्रघ ४.क्री थे.त. ४.क्री. वर्ष. क्रवीबर्टरायक्षरायु ध्रेबरायु है साम्रह्मय देवी यमवायेथी सुमन्नक्रये. मु ।पञ्चरामु अवसम्बातुनासायरायतुनासायवायराद्वेनासायाद्वर तश्रास्था केशाय कृषा त्रं व त्राया व त यान्नायान्त्रीन्यायिक् मृत्राने यीन्त्रास्य यञ्च नयति द्वी रायन्वादीन्यस्य <u>रु</u>दःश्रीश्राययदायरः मुर्ते। ।दे प्यश्रायर्केश्राञ्चत्रायद्वराश्रीश्रायदे स्नुदः र् । वश्यान्त्र अधियात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्रात्तान्त्र लुषी चेट.क्रेंच.क्री.श्रुशकाक्षी.क्रै.ताका-चेंट.च.लुषी घटकाक्रीकाशघर. क्षेत्रयणेत्र के लेखयगव ~~क्षुवा~~र्हे।

८४.त.रच.८चेत.की.तश्चाम्यत्रे भाजाच्यात्र्याः इष्ट्रात्र प्रमान्त्री स्थान्त्र प्रमान्त्र प्रमान्त्र प्रमान्त्र इष्ट्रात्र प्रमान्त्र प्रमान्त्

र्न.श्रद्ध.तश्रद्ध.स्यात्रश्रद्ध.स्या र्न.श्रम्भी.स्यात्रश्रद्धयःत्रा र्न.श्रम्भी.स्यात्रश्रद्भा र्न.श्रम्भी.स्यात्रश्रद्भा र्न.श्रम्भी.स्यात्रश्रम्भी

चर्क्षियरिदेशयाष्ट्रपृक्षम् ५८। विष्ट्रयय्केष्यमेशक्षेशयक्षुर विटानुशनेगान्त्रयस्पर्यो। कुग्रर्मेश्वरिक्षयस्पर्द्वस्थान्य विष्ट्रयय्केष्यमेशक्ष्ययक्षुर विटानुशनेगान्त्रयस्पर्यो।

『修習次第』中篇 カマラシーラ(蓮華戒)

サンスクリット語で バーヴァナークラマ チベット語でゴム・ペー・リムパ 〈瞑想の修行段階(修習次第)〉

若き文殊師利に礼拝いたします

大乗の経典に従う者たちが修行するべき瞑想の修行段階(修習次第)を、要約して説明しよう いち早く一切智の境地を得たいと望む賢者たちは、そのために必要な因と条件を整えるために精 進するべきである

(1. 心とは何か)

このような一切智の境地は、因なしに成就できるものではない 〔因なしに成就できるのであれば〕すべてのものが常に一切智の境地として生じるからである

[あるものが] 他に依存することなく生じるならば、何かによって妨げられることはないはずである そうであるならば、何をもってすべてのものが一切智の境地にならないと言うのかしかし、ものは時々生じたり、滅したりするだけであり、[常にではないので、] すべての事物はその因に依存しているのである

一切智の境地もまた、あるものが、ある時、どこかでなるのだから、常にあるものではなく、ど こにでもあるものでもなく、すべてがなるものでもない 故に〔一切智の境地は〕確実にその因 と条件に依存している

(2. 心の訓練)

因と条件の中でも、正しい完全な因を作るべきである もし間違った因を作るような修行をして しまうと、たとえどれだけ長い時間をかけても望む結果を得ることはできない たとえば、牛の 角を絞ってミルクを得ようとするようなものである

また、[必要とされる] すべての因を作らなければ、[望む] 結果を得ることはできない 種〔、 土、太陽] などの必要な因が一つでも欠けていると、芽〔や花〕などの結果が生じることはない からである

従って、望む結果をもたらす因と条件を、正しく完璧に作るべきである

そこで、一切智の境地を得るために必要な因と条件は何かと言うと、私のように〔真理を見る〕 目を持たない者がそれを語ることはできないが、釈尊ご自身が悟りを開かれた後に、弟子たちに 教えを与えられた時のそのお言葉通りに、私がそれを語ってみよう

釈尊はこう言われた 「秘密の主である金剛手(ヴァジュラパニ)よ、一切智の智慧は、慈悲心 という根から生じた 菩提心という因から生じた [つまり] 方便によって完成した」と。(『大

じゅうしんぼん

日経』住 心品より)

従って、一切地の境地を得たいと望む者は、慈悲、菩提心、方便の三つを修行するべきである

(3. 慈悲の心)

慈悲の心に動かされ、菩薩たちは一切有情を救済するために必ず誓いをたてる そして、自分のことのみを考えることをやめ、継続的に長い時間をかけて功徳と智慧[の二資糧] を積む、という非常に困難な修行に敬意を持って入る

この修行に入ったなら、必ず功徳と智慧の二資糧を完璧に積むことができる

二資糧を完璧に積んだなら、一切智の境地を手にしたようなものである

従って、一切智の智慧の根本は慈悲の心のみであり、修行の一番最初から、慈悲の心のみを心に 馴染ませる訓練をしなさい

ほうじゅうきょう

『法 集 経』(完璧な法の集成と呼ばれる経典) にもこのように言われている

「仏陀よ、菩薩はあまりに多くの法を学ぶべきではない 仏陀よ、菩薩が唯ひとつの法を正しく 保持し、正しくそれを理解したならば、仏陀のすべての資質をその手中に得たことになる その 唯ひとつの法とは、大いなる慈悲の心(大悲)である」

大いなる慈悲の心(大悲)によって完全に支えられているため、勝利者仏陀たちは、自分の目的 とするすばらしきものをすべて得ていても、有情の世界を完全に救済するまで輪廻に存在し続け る

声聞乗のように、涅槃の甚だ寂静なる境地にも入ることなく、一切有情〔の苦〕を見て、涅槃の 寂静なる境地を、まるで燃えさかる鉄の家ように遠くへ捨て去る 勝利者仏陀たちが不住涅槃に 留まっている因は、まさしく大いなる慈悲の心(大悲)に他ならないのである

(4. やさしさの根本となる平等心を育む)

そこで、慈悲の心について瞑想する段階を一番最初から説明しよう

まず始めに平等心を養い、有情たちに対する執着と怒りを滅して、〔一切有情に対する〕平等な 心を起こしなさい いかなる有情も、苦しみを望まず、幸せを望んでいる

始まりのない輪廻において、今までに百回、自分にとって身近で親愛なる存在とならなかった有情は一人もいないのだということをよく考えると、ある者に対して執着し、ある者に対して怒りを持つということは正しいことではないのであり、すべての有情に対して平等な心を持つべきである

このように考えて、まず [執着も嫌悪もない] 中立の立場にある人を対象に瞑想を始め、次に身近で親しい友人や、嫌いな敵に対しても同じような気持ちを持つように瞑想しなさいこのようにして、すべての有情たちに対する平等心を持てたなら、次は愛に瞑想しなさい愛という水によって心を潤し、黄金の [埋まった肥沃な] 大地のようにして、そのような心に慈悲の種を植えるなら、[その種は] 容易に、完璧に、大きく芽を吹くであろうこのように、心の連続体を愛によって潤したなら、次は慈悲に瞑想しなさい

(5. 苦の本質を認識する)

慈悲の心とは、一切の苦しんでいる有情たちがその苦しみから離れることができますように、と願う心のことである 三界のすべての有情たちは、〔苦痛に基づく苦、変化に基づく苦、遍在的な苦という〕三種の苦しみのいずれかにひどく苛まれているので、すべての有情たちのその〔苦しみ〕について瞑想するべきである

つまり、地獄界の者たちであれば、非常に長い時間を間断なく暑さなどのさまざまな苦しみの流れに溺れているばかりである、と釈尊は説かれている

同様に、餓鬼界の者たちもまた、耐え難い飢えと渇きの苦しみに心まで枯渇して、肉体的な激痛 を多く体験しなければならない、と〔釈尊は〕説かれている

動物界の者たちもまた、互いに食い合い、怒り、殺し合ったりする暴力的な苦しみを多く体験しているばかりに見える

人間界の者たちもまた、欲望を何とか満たそうとして満たされず、互いに争い、害し合い、愛しい者とは別れ、嫌な者に出会い、貧窮に陥るなどのはかり知れない苦しみを体験しているようだ欲望や執着などの様々な煩悩に惑わされて心をかき乱している者たちや、さまざまな間違った見解に捉われている者たちがいるが、これらは皆苦しみの因なのであり、まるで断崖絶壁に立っているかのような、ひどい苦しみに苛まれているだけである

天界の者たちもまた、変化に基づく苦(壊苦)に苦しんでいる 欲界の神たちは誰であれ、死や 三悪趣の生に堕ちる恐怖に常に心が苛まれているので、どうして幸福など感じられようか 逼在的な苦しみ(行苦)とは、煩悩とそれによって為した行為、という相を持つ因の力のもとに 存在している状態であり、刹那滅の本質を持っていて、すべての有情に遍在している苦しみであ る

故に、すべての有情は燃えさかる炎の中にいるようなものだと考えるべきである 自分が苦しみ を望んでいないのと同じように、他のすべての有情たちも同様であると考えて、「あぁ、愛すべ き有情たちがこのように苦しんでいる どうすれば彼らをこの苦しみから救うことができるだろうか」と、まるで自分自身の苦しみであるかのように、有情たちの苦を何とかして取り除きたいと願う慈悲の心に一点に集中して瞑想し、その禅定に留まってもよいし、他のいかなる行ないをしている時でもそう考えてよい つまり、どんな時でも、一切有情〔に対する慈悲の心〕に瞑想するべきである

最初は、自分に身近で親しい友人たちを対象として、彼らが今説明したようなあらゆる苦しみを 体験していることを理解して、それに瞑想しなさい

それから、有情たちに対する平等心を持ち、彼らに対する特別な〔執着も嫌悪も〕ない状態を体験できたら、「一切有情はみな、〔今までに〕自分にとって身近で愛しい者となったことのある者ばかりである」ということをよく考え、〔敵でも味方でもない〕中立の立場にある人たちを対象に瞑想しなさい

そして、自分にとって身近で愛しい者たちに対するのと同じように、〔中立の立場にある人たちに対しても〕慈悲の心を平等に持てるようになった時、十方位にいる一切有情を対象として瞑想 しなさい

心の底から大切に愛しんでいる小さな我が子が苦しみにあえいでいるのを見た母親が、「自分がそのひどい苦しみから何とかして救ってやりたい」と望むような、心の奥底から湧き上がってくる慈悲の心を、一切有情に対しても同じように持てるようになった時、慈悲の心〔の修行〕が完成すると言われているのであり、その時「大いなる慈悲の心(大悲)」という名を得るのである

愛の瞑想は、最初に自分が愛する者たちを対象にして行なう 愛とは、彼らが幸せになることを 願う心である そして段階を追って、中立の立場にある人や敵をも対象として瞑想するべきであ る

慈悲の心に慣れていくと、次第に一切有情を救済したいという願いが自分の心の中に自然に生じてくる 故に、慈悲の心に慣れ親しむことを根本として、菩提心に瞑想しなさい

菩提心には二つの種類があり、それは世俗の菩提心と究極の菩提心である

世俗の菩提心とは、慈悲の心によって一切有情を救済したいと願い、有情たちを利益するために 悟りの境地に至ることができますように、と考えて、無上の完全なる悟りの境地を求める心であ り、これによって最初に菩提心が生じる(発願心)

〔『菩薩地』の〕戒律の章において説かれている儀式の通り、菩薩戒に住している賢者(師)より〔受戒することにより〕、菩提心を生起するべきである

このような世俗の菩提心を起こしたなら、究極の菩提心を起こすために、精進しなさい

けろん

究極の菩提心とは、世俗を超え、一切の戯論(虚構に基づいた概念思考)を滅し、非常に明らかで、究極の行ないの対象であり、汚れがなく、不動で、風のないところにある灯明の連続体のよ

うに、揺らぐことがない

これを成就するには、常に敬意を持って、長年にわたり、「止」(一点集中の瞑想)と「観」(鋭い洞察力)を育む修行に慣れ親しむことが必要である

げ じんみっきょう

『解深密 経』(釈尊の真意の正確な解釈という名の経典)にこのように述べられている

「弥勒よ、声聞乗、菩薩乗、如来たちのすべての善き法は、世俗的にも、世俗を超えた究極のレベルにおいても、「止」と「観」の修行の結果である」

[「止」と「観」の] 二つの修行には、禅定のすべてが集約されているので、すべての修行者たちは、いついかなる時も、「止」と「観」の修行を行なうべきである

『解深密経』にこのように述べられている

「世尊はこのように言われた 声聞乗、菩薩乗、如来のすべての者たちに説いた様々な禅定はみな、「止」と「観」の修行にまとめられていることを知るべきである」

「止」のみの修行に慣れ親しんでいては、修行者たちは障りを滅することはできない。それは、

じっけ

一時的に煩悩を押さえつけるのみであり、智慧の光を得ずには煩悩の習気を取り除くことはできないので、煩悩を完璧に滅することはできないのである

故に、『解深密経』において、

「三昧によって、煩悩を押さえつけることができる 智慧によって、煩悩の習気を滅することができる」

と言われている

『三昧王経』(禅定の王という名の経典) にもこのように述べられている

「禅定の修行によって、実在論を滅することはできない 煩悩は再び生じて心をかき乱す まるで [外道の師] ウドラカ・ラーマプトラの瞑想のようである

もし、個々の現象における法無我を分析し、その分析に基づいて瞑想をするならば、それは涅槃 という結果を得るための因となる それ以外の因によって寂静がもたらされることはない」

だいほうしゃく」 ぼさつぞうきょう

『〔大 宝 積〕 菩薩蔵 経』には、このように述べられている

「『菩薩蔵経』の教えを聞かず、聖なる律蔵を聞かず、禅定の修行のみで満足しているならば、慢心の力が生じて慢心に陥り、生老病死、悲嘆、苦しみ、不幸、争いごとから完全に逃れることはできない 六道輪廻から完全に離れられない 苦しみの集まり [である心とからだ] からも完全に逃れることはできない そういった者たちのことを考て如来はこう言われた 他者(師)に従って教えを聞けば、老化と死から逃れられる、と」

故に、障りをすべて滅して完全に清らかな智慧を得ることを願い、「止」に留まり、智慧を育む 瞑想をするべきである

(6. 智慧)

ほうしゃくきょう

『宝 積 経』(聖なる宝石の集積と呼ばれる経典)にこのように述べられている

「戒律を守ることで禅定が得られる 禅定が得られたら智慧に瞑想しなさい 智慧によって、 清らかで根源的な覚醒(清浄智)が得られる 清らかで根源的な覚醒によって、持戒が卓越した ものとなる」

『大乗信修経』(大乗に対する信心を瞑想するという名の経典)においてはこのように述べられている

「善男子よ、智慧をよく修めなければ、菩薩たちが大乗に対する信心と実践を一体どのようにして起こすのか、私は述べることができない 善男子よ、この教えによって、菩薩たちの大乗に対する信心と実践はどちらも、気の散漫なく、その意味と教えについて正しく思念したことから生じる、ということを知るべきである」

「止」に伴われず、「観」だけの修行しかしないと、修行者の心は様々な対象に気をとられて集中することができず、風の吹くところにある灯明のように安定しない そのようになると、智慧の明らかな顕現が生じてこない

故に、「止」と「観」の双方を等しく修行するべきである

だいはつねはんぎょう

『大般涅槃経』(大いなる涅槃という名の経典)には次のように述べられている

「声聞乗の修行者たちには、如来蔵(仏性)が見えない それは禅定の力が強く、智慧が弱いからである 菩薩たちにはそれが見えているが、明らかにではない 何故ならば、智慧の力が強く、禅定が弱いからである 如来はすべてを見通しておられる それは、「止」と「観」を同等に備えているからである」

「止」の力によって、風に揺るがぬ灯明のように、概念思考による気の散乱はなくなる 「観」の力によって、間違った見解による汚れをすべて滅するので、他に惑わされることがなく なる

がっとうざんまいきょう

『月灯三昧経』(月の光という名の経典)に、

「「止」の力によって不動になる 「観」の力によって山のようになる」 と述べられている如くである

故に、〔「止」と「観」の〕両方を修行するべきである

(7.「止」と「観」の瞑想修行に共通して必要とされる前行)

そこで修行者は、快適にいち早く「止」と「観」を成就するために必要な資糧を積まなければな らない 「止」を成就するために必要な資糧は何かというと、1. 修行に適した場所に住むこと、2. 欲を少なくすること、3. 満足を知ること、4. 多くの行ないに従事することをやめること、5. 戒律を守って清らかに暮らすこと、6. 欲望などのすべての間違った考え方を捨てること、[の六つ] である

そして、〔以下の〕五つの特徴が備わっているところは修行に適した場所であることを知るべき である

「修行に適した場所」とは、1. 衣服や食べ物を苦労なく容易に得られる場所であること、2. 不穏な者や敵などがいないよい場所であること、3. 病気のないよい土地であること、4. 戒律を守り、同じ見解を持つよき友がいる場所であること、5. 日中は多くの人が出入りせず、夜は騒音のないよき場所であること、である

「欲を少なくする」とはどういうことかというと、法衣などに関して、上等なものや多くを持つ ことに特に執着しないことである

「満足を知る」とは、法衣など、最低限のものさえ得られればそれで満足することである

「多くの行ないに従事することをやめる」とは、商売などの世俗の(悪い)行ないをすべてやめること、在家者、出家者のいずれに対しても特別な親交を結ぶようなことは一切しないこと、薬学、占星学などのすべてを行なわないことである

「戒律を清らかに守る」とは、[波羅提木叉の戒律と菩薩戒の] 二つの戒律において、本来的な罪と特定の戒律を破った時の罪、そして根本破戒を犯さずに守り、たとえ不注意に破ってしまったとしても、迅速に後悔して教えのとおりになすこと、声聞の戒律で修復することのできない重大な根本破戒であると [釈尊が] 説かれたものに対しても、後悔の念を持つこと、これから先はもう二度としないという決意をすること、行為をなした時のその心には実体がないのだという分析と考察をなすこと、あるいは、すべての現象には実体がないのだという考えに慣れること、これらが、清らかに戒律を守るということだと言われている

あじゃ せおうきょう

これらのことは、『阿闍世王 経』(阿闍世の後悔を滅するという名の経典) によってよく理解するべきである

故に、後悔をしないよう〔戒律を守って〕、瞑想の修行に精進しなさい

欲望などが今世と来世においてもたらす多くの悪い点を心に戒めて、これらに対する誤った考え 方をなくすべきである

そのための一つの方法は、輪廻に存在するものは、美しいものも醜いものも、すべて滅していくものなので、不安定なものであり、これらのすべてのものと遠からず離れていくことは疑いのないことなのだから、それならどうしてそれらのものに特別な執着など持つだろうか、と考えて瞑想し、一切の誤った概念を捨て去るべきである

「観」(鋭い洞察力)を得るために必要な資糧は何かというと、1. 聖なる人物に頼ること、2.

多くの教えを聞こうと真摯な態度で求めること、3.教えのとおりに考えること、である

そこでまず、「どのような聖なる人物に頼るべきか」というと、1. 沢山教えを聞いていること、2. 言葉が明解であること、3. 慈悲の心を持っていること、4. 困難に耐えられること、が求められる

次に、「多くの教えを聞こうと真摯な態度で求める」とはどういうことかと言うと、釈尊の説かれた十二縁起についての了義と未了義の意味を、心からの敬意を持って聞くことである 『解深密経』の中には、

「聖者の言葉を望むとおりに聞かないことは、鋭い洞察力(「観」)を得る妨げとなる」 と述べられており、さらに、

「鋭い洞察力(「観」)は、教えを聞き、考えることによって生じる清らかな見解を因として生じる」

とも述べられている

な らえんてんしょもんだ ら に

そして『那羅延天所間陀羅尼』(ナラヤナの質問という名の経典)には、

「教えを聞く者は智慧を得る 智慧のある者は煩悩をすべて鎮めることができる」 と述べられている

次に、「教えのとおりに〔正しく〕考える」とはどういうことかと言うと、了義の経典や未了義の経典などの意味を正しく見極め、確立することであり、このようにして菩薩は、疑うことなく 瞑想に集中することができるのである

もしそうでないと、疑念によって何も決められなくなってしまい、道の分かれ目に立ってどちら に行くべきかわからない人のように、何一つ確信を持つことはできない

修行者はいかなる時も、魚や肉などを食べず、〔修行者の行ないとして〕適切でないものを食べず、正しい量の食事を取るべきである

このようにして、菩薩は「止」と「観」の〔成就に必要な〕資糧をすべて整えてから、瞑想修行 に入りなさい

修行者が瞑想する時は、まずはじめにしておくべきことをすべて完全にすませておく トイレを すませ、騒音のない心地よい場所で、「私は一切有情を悟りの真髄に導いて行こう」と考えて、 一切有情を救済しようという大いなる慈悲の心を起こし、十方位におわすすべての仏陀と菩薩た ちに対し、からだの五つの部分を大地につけて五体投地をする

仏陀と菩薩たちの像や仏画などを目の前に飾るか、あるいは別の方法をとってもよいが、それら に対してできる限りの供養をし、礼讃をする

そして自分のなした罪深い行ないを告白し、懺悔して、一切有情の積んだ功徳を心から喜ぶ 柔らかくて座り心地のよい座布団の上に、大日如来の七つの特徴を持つ座り方で、結跏趺坐を組 んで座る あるいは半結跏趺坐でもよい

目はあまり大きく開けず、あまりきつく閉じず、鼻先を見るようにする

からだはひどく曲げたり、ひどく反り返ったりしないように真直ぐに維持して、心を内に向けて 座りなさい

そして、両肩をまっすぐにして、頭は上げ過ぎず、下げ過ぎず、一方向に向かって不動に保つ 鼻 先から臍までが真直ぐになるように維持しなさい

歯と唇は、ごく自然な状態にしておく 舌は、上の歯の裏側に付ける

呼吸は、吐く時も吸う時も、音を出したり、無理強いしたり、興奮して呼吸したりしないようにする まったく感じることのないくらいに、ゆっくりとごく自然に息を吸ったり吐いたりしなさい

(8.「止」(一点集中の瞑想)の修行)

まずはじめに、一点集中の瞑想(「止」)を成就するべきである

外の世界にある対象に気が散ることなく、内なる対象に継続的に、そして自然に自分の心を向け

「止」(一点集中の瞑想)が〔内面を〕対象としている時、すべての現象の本来の姿(究極の真理)を分析し、探求することが「観」(鋭い洞察力)である

『法雲経』(法の雲という名の経典) に、

「「止」とは心を一点に集中させることである 「観」とは個々の現象を正しく分析し、考察することである」

と言われている如くである

『解深密経』には、次のように述べられている

「世尊よ、一体どうやって「止」を極め、「観」に熟達すればいいのでしょう」と弥勒が尋ねた 仏陀が答えて曰く

じゅうじゅぶ

「私が法という名をつけて説いた教えは、経典(経部)、美しい調べの称賛(重頌部)、予言的

こきじゅぶ

な教え(授記部)韻文(孤起頌部)、請われずに説いた教え(自説部)、教えが説かれた経緯(因

ひゅぶ

縁部)、仏弟子の前世物語 (臂喩部)、伝説 (本事部)、釈尊が成仏する前の前世の物語 (本生部、

ほんじょうたん ほうこうぶ みぞうぶ

本 生 譚)、幅広い教え (方広部)、哲学教義の確立 (未曾有部)、注釈的な教え (論議部) [以上の十二分教、十二部経] であり、これらを菩薩たちに説いた

菩薩たちはこれらをよく聞き、よく保持し、唱え、心でよく考察し、見ることによって非常によ

く理解するべきである そして人里離れたところに一人で住み、[これらの教えを] 心の内に正 しく留めおいて、そのようによく考えた教えに心を従事させ、その心を内に [留めているこれら の教えに] 持続的に向け続ける、ということを心で行なうのである

このようにして、何度も繰り返し〔心を内に向けて〕留まっていると、からだと心が非常に軽くて柔軟な状態(軽安)になる その状態を「止」と呼ぶのであり、このようにして菩薩は「止」を求め、極めることができるのである

そして、からだと心が非常に軽くて柔軟な状態になったなら、その状態に留まり、心の散漫を滅して、〔以上〕のように考えた教えを、禅定の対象となるイメージとして個々に分析し、考察して、それに瞑想するのである

このようにして禅定の対象となるイメージに対して、知るべき知識の対象としての意味をよく探求し、完璧に調べ、正しく考察し、正しく分析する そしてこれを、忍耐と熱望をもって、それぞれを分類し、観察することによって得られたすべての理解こそ、鋭い洞察力(「観」)と言われている このようになすならば、菩薩は「観」に熟達したのである」

「止」を実際に成就したいと望む修行者は、まず始めに経典(経部)、美しい調べの称賛(重頌部)などに説かれている仏説がみな、真如に向かい、真如に至り、真如に至るものであるとして、すべて[の仏説]を集約したものに、心を[一点集中した状態に]近づけるようにしなさいあるいは一つのやり方として、すべての現象を集約した五蘊などに、心を[一点集中した状態に]近づけるようにしなさい

また別のやり方として、見えるままに、あるいは聞いた通りに、釈迦牟尼像に心を留める方法もある

『三昧王経』には、

「金色のお体の、この世の守護神は最も美しい この対象にその心を留めた菩薩は、心の平衡状態(禅定・等引)に入っている」

と言われている

このように、自分にとって好ましい対象物に心を留めて、その本来の姿(真如)に繰り返し、持 続的に心を集中させなさい

そのように心を〔瞑想の対象に〕近づけておいてから、心についてこのような分析を行なう 瞑想の対象をよく維持しているか、怠惰な気持ちになっていないか、外の対象に気が散って心が 散漫な状態になっていないかを調べなさい

そして、もし気がゆるんだり眠くなったりして、心が沈んでいたり、心が沈みそうな恐れがあることに気づいたら、最高の喜びをもたらす対象となる釈迦牟尼像や、あるいは光を心に思い浮かべなさい そのようにして気のゆるみを滅したら、何としてでも心が瞑想の対象を非常に明らかに見ることができるように努めなさい

その時、盲人のように、あるいは暗闇にいるように、あるいは目を閉じているかのように感じて、 心が瞑想の対象を非常に明らかに見ることができない時は、気がゆるみ、心が沈みこんでいるの だということを認識しなさい

また、外の世界の形あるものなどが持つよき性質を知って、心がその対象を追いかけてしまったり、他の対象に心が従事してしまったり、以前に体験したものを求めて心が昂ってしまったり、あるいは心が昂りそうな気配が感じられた時は、すべてのものは無常であり、一切は苦しみの本質を持つものであることなど、心を鎮めるようなものの本質に瞑想しなさい

このようにして気の散乱を鎮めたら、注意深さと警戒心という綱によって、暴れ象のような心を 瞑想の対象という木の幹に、しっかりと縛り付けなさい

このようにして、気のゆるみも昂奮もなくなり、瞑想の対象に心がしっかりと入ったなら、努力 を緩めて平らかな心にして、心の望むままその状態に留まりなさい

このようにして「止」に心を馴染ませると、からだと心が軽やかで柔軟になり、望みどおりに瞑想の対象に心を留まらせることができるようになるのであり、その時、「止」を成就したと知るべきである

(9.「観」(鋭い観察力)の成就)

「止」を成就したなら、「観」を成就する瞑想をするべきであり、そのためには次のように考えるべきである

釈尊の教えはすべてよく説かれたものであり、直接的、間接的に真如を明らかにし、真如に至ら せるものである 真如を知ると、光を得て闇を滅するように、すべての〔誤った〕見解の網から 離れることができる

「止」の修行だけでは、清らかで根源的な覚醒(清浄智)を得ることはできず、障りの闇も滅することはできない 智慧によって真如に正しく瞑想するならば、[智慧が浄化されて] 清らかで根源的な覚醒(清浄智)を得ることになり、智慧のみによって真如を悟ることができる 智慧のみによって、すべての障りを滅することもできる

故に、私は「止」に留まって、智慧により真如を完璧に求めるべきであり、「止」の修行だけで 満足するべきではない、と考えるべきである

そこで、真如とはどういうものかと言うと、すべてのものは究極的に、人も、その他の現象も、 その自性は空であるということである これは智慧の完成(般若波羅蜜)によって悟ることがで きるものであり、その他の手段によってではない

『解深密経』には、このように述べられている

「世尊よ、菩薩たちは、すべての現象にはその自性が存在しないということを、どの波羅蜜によって理解すればよいのでしょうか?」

「観自在よ、般若波羅蜜によって理解するべきである」

故に、「止」に留まって、智慧に瞑想するべきである

そこで、修行者たちはこのように修行を行なうべきである

人は、[五] 蘊と、[十八] 界と、[十二] 処を離れては見出すことはできない しかし人は、[五] 蘊などの実体なのでもない [五] 蘊などは、無常であり、複数の本質を持つものであるが、[実 在論者である] 他の人たちは、人は永遠で、一つの本質を持つものだと考えている

[五蘊] そのものか、あるいはそれ以外のものによって説明することができない人という事物[の 自性] が存在するというのは正しくない 事物 [の自性] が存在するという他のありようはない からである

故に、世俗のレベルにおける「私」、「私のもの」と言われる概念は、惑わされた考え方でしかない、ということをよく考察するべきである

法無我についても、同様に瞑想しなさい

法(現象))とは要約すると、五蘊、十二処、十八界のことである

これらの〔五〕蘊、〔十二〕処、〔十八〕界、物質的存在は何であっても、究極的には意識の現われ以外ではない これらのものを微細な粒子にまで分解し、その微粒子であるそれぞれの部分の自性について個別に分析してみると、その自性を見出すことはできないからである

故に、始まりなき遠い昔から、物質的存在などの完璧な存在ではないものに対して、その現われに執着することにより、子供じみた愚かな者たちは、心そのもの〔の現われ〕である物質的存在などを、夢の中に現れる物質的存在などのように、まるで外界に切り離されて存在しているかのように見ている しかし究極的に見ると、これらの物質的存在などは、心の現われ以外の何ものでもない、ということをよく考察するべきである

このように考えて、三界に存在するものはみな、単なる心(意識の反映)に過ぎないと [唯識派に従う者たちは] 思っている

このように、分析したすべての現象は単なる心 [の反映] に過ぎないと理解したならば、[心を] 個別に分析することは、すべての現象の自性について個別に考察したことになるのだと考えて、心の自性について分析しなさい

それを、このように考察しなさい

究極的には、心もまた真実の存在ではない

何故ならば、偽りの自性である物質的存在などの現われを見ている心が、様々な様相を持って現 われる時、それがどうして真実の存在となりえるだろうか

物質的存在が偽り〔の自性を持った存在〕であるように、心もまた〔物質的存在〕を別にしては 存在しないので、偽りそのものである

物質的存在などは〔心の〕様々な現われなので、一つであり複数であるような自性ではないのと同じように、心もまた〔物質的存在〕と離れては存在しないので、一つであり複数であるような自性を持ってはいない

故に、心は幻などの自性のようにしか存在していない

心がそのようであるのと同様に、すべての現象もまた、幻などの自性のようにしか存在していない、とこのように考察するべきである

このように、智慧によって心の自性を個別に分析するならば、究極的には心は内なる世界にも見つからず、外の世界にも見つからず、そのどちらでもないところにも見つからない

過去の心もまた見つからず、未来の心も見つからず、現在の心さえ見つけることはできない 心が生じた時も、どこから来たわけでもなく、消滅する時もまた、どこへ行くのでもない つま り、心は捉えようがなく、堅固なものではなく、物質的存在ではない

それでは、堅固でなく、捉えようがなく、物質的存在ではないものの自性はどういうものかと言うと、『宝積経』に詳しくこのように述べられている、

「迦葉(マハーカシアパ)よ、心はどれほど捜し求めても見つからない 何も見つからないということは、対象として見ることができない 対象として見ることができないものは、過去でもなく、未来でもなく、現在生じているものでもない」

このように分析すると、心の始まりを正しく見ることはできず、心の終わりも正しく見ることはできず、その中間にある心も正しく見ることはできない このように、心には始まりも終わりもなく、その中間もない これと同様に、すべての現象もまた、始まりも終わりもなく、その中間もないのだということをよく理解するべきである

こうして心には始まりも終わりもなく、その中間もないのだということをよく理解したならば、 心の自性を対象として見ることはまったくできない [このように]よく理解したその心もまた、 空であることを悟るのである

これを悟ったなら、心を成立させている自性、つまり物質的存在などの自性もまた正しく見ることはできない

このように、智慧によって〔分析すると、〕すべての現象の自性を正しく見ることができないのであれば、物質的存在は永遠なのか、無常なのか、空なのか、空ではないのか、汚れたものなのか、清浄なるものなのか、生じたものなのか、生じたのではないのか、存在するのか、しないのか、などを知ることはできない

そして、物質的存在(色)について知ることができないのと同じように、感受作用(受)、識別作用(想)形成力(行)、意識(識)についても知ることはできない

主体となるものが成立しないのならば、その分類などもまた成立しないのであるから、どうして これらを知ることなどできようか

このように、智慧によってよく分析を行ない、修行者がいかなる事物の自性をも究極的に見極められない時、無分別の禅定(何も分析したり考察したりしない禅定)に入るべきであり、この時、すべての現象にはその自性がないということも悟るのである

智慧によって事物の自性を個別に分析してから瞑想する、という順を踏まないと、ただ心が〔対象に〕従事しないようにする瞑想をするだけでは、概念作用による妄分別を滅することは決して

できず、自性がないことを悟ることもできない 何故ならば、智慧の現われがないからである 正しく個別に分析することによって、ものの究極のありようを正しく知る [智慧の] 火が生じた ら、[擦り木を] 何度も擦り合わせてついた火のように、概念作用による妄分別の木を燃やして しまうであろう、と釈尊は言われた

『法雲経』には次のように述べられている

「このように、欠点をよく知る者は、一切の戯論から離れることができるので、空の瞑想を実践する 空について沢山瞑想することにより、様々な対象に気が散って心に歓喜が生じるような場所や、そのような場所の自性を完璧に探求して、それらが空であることを理解するのであるどんな心であれ、それを分析してみると、心もまた空であることが理解できる心によって理解したことについてもまた、その自性を探求してみると、それも空であることを知って、そのような理解によって、無相のヨーガに入るのである」

この [言葉] によって、完璧な理解をまず最初に得てから、無相のヨーガに入るべきことを、〔釈 尊は〕 示されている

つまり、智慧によって事物の自性を分析することをせず、心が対象に従事するのを滅するだけでは、無分別 [の禅定] に入ることはできないということを、非常に明瞭に示されたのであるこのように [無分別の禅定とは]、智慧によって物質的存在などの事物の自性について、正しくその本来の姿を分析してから禅定に入るのであり、物質的存在などに心を留めて禅定に入るのではない 俗世と彼岸の間に住して禅定に入るのでもない 何故ならば、物質的存在などは、対象として捉えることができないからである 故に[智慧によって分析してから入る]禅定のことを、無住処 の禅定と言うのである

智慧によってすべての事物の自性を個別に分析してから、その対象を捉えられない [ことを理解して、その] 禅定に入るので、この [修行者] を「最もすぐれた智慧の禅定 [に住する] 者」と

こくうぞうしょもんぎょう ほうまんしょもんぎょう ほうまんしょもんぎょう 呼ぶのであり、これは、『虚空蔵所問 経』や『宝萬所問 経』などに示されている通りである

人無我と法無我についてこのように瞑想していると、もはや厳密に考察したり、見たりするべき ものは他にないので、分析と考察から離れ、言葉も離れて、心を一つにして〔対象に〕従事させ るということを自分の心で行ない、ごく自然に真如について非常に明瞭に瞑想し、〔その状態に〕 留まるべきである

このように留まって、心の連続体が乱れないようにしなさい

そのようにしている時、途中で欲望などによって外の世界[の対象]に気が散ってしまった時は、 気が散ったことを認識して、いち早く [その対象の] 醜さについて瞑想したりして気の散乱を鎮 め、再び心を真如 [という対象] に戻してその瞑想に入るべきである

もし、心がやる気を失っているのを知った時は、禅定のもたらすよき点を考えて、〔禅定に留ま

る〕喜びを瞑想するべきである

気の散乱が起きそうな気配を感じた時も、やる気のない心をよく鎮めるべきである

怠惰な気持ちや眠気に襲われて心の動きが不明瞭になり、心が沈んだり、あるいは沈みそうな気配を感じた時は、前にも述べたように、最もすぐれた喜びを呼び起こすような対象を心に思い浮かべて、できるだけ早く心の沈みを鎮め、再び真如という瞑想の対象をしっかりと維持するべきである

また、以前に笑ったり、遊んだりしたことを思い出して、瞑想の途中で心が高揚したり、昂ぶり そうな気配を感じた時は、前に述べたとおり、無常などの心を鎮める働きをする対象を心に思い 浮かべて、気の散乱を鎮め、再び心に真如を思い起こして、自然に〔禅定に〕入るよう努力する べきである

心の沈みも昂奮もなく、平衡な状態に留まっていて、心が自然に真如に入っている時は、何も努力をせず、その平らかな状態に留まりなさい

もし、心が平衡な状態にある時に何らかの努力をしてしまうと、気が散ってしまうことになる 心を散乱させてしまうことになる

また、心が沈んでいるのに何も努力をせずにいると、心は非常に沈んだ状態になって、鋭い洞察力はなくなり、心は盲人のように〔何も見えなく〕なってしまう

故に、心が沈んだら、〔それを取り除く〕努力をするべきである

心が平衡状態にある時は、〔それを乱すような余計な〕努力をしてはならない

また、「観」に瞑想して智慧が非常に高まっている時は、「止」の力が弱くなってしまい、風の吹くところにある灯明のように心が揺らいでしまうため、真如を非常に明瞭に見ることができなくなってしまう そのような時には、「止」に瞑想するべきである

そして「止」の力が強くなり過ぎたなら、再び智慧に瞑想しなさい

(10. 智慧と方便の一体化)

〔「止」と「観」の〕二つが等しく瞑想されている時は、心とからだに問題が生じない限り、自然にそのまま留まるべきである

もし、からだに問題が起きてきたら、〔瞑想の〕途中で、この俗世は幻、陽炎、夢、水に映る月 の反映、幻影のようなものであると見て、そのように考えるべきである

有情たちは、すべての現象を深く理解することができず、輪廻の中で煩悩に心をかき乱されている そこで、私が何としても〔有情たちに真如という〕これらのことを理解させよう、とこのように考えて、大いなる慈悲の心と菩提心を起こすべきである

そして休息し、再びいかなる現象も現れることのない禅定 (無分別の禅定) に入りなさい そして心がとても疲れたら、前に述べたように休息しなさい

これが、「止」と「観」をともにあわせて修行する道であり、概念作用に伴われた瞑想と、概念

作用のない無分別の状態でそのイメージを対象に瞑想する方法である

このようにして修行者は、この順序で一時間、あるいは夜に半セッション、あるいは一セッション、あるいは自分の望む限り、真如について瞑想するべきである

にゅうりょうがきょう

これは、非常によく意味を考察する禅定であり、『入楞伽経』の中で説かれている

そして、望むならば、禅定から起きて、結跏趺坐を解かずに、このように考えなさい これらの現象はすべて、究極的にはその自性はないのだということを心に維持していても、世俗 的な現われは確かに存在している もしそうでなければ、因果の法則などがどうして存在できる だろうか

釈尊もまた、「世俗的には事物は生じる 究極的には自性はない」と述べられている

子供じみた愚かな心を持っている者たちは、自性のない事物を、[自性を持って] 存在するものだと誤解して、間違った見解に陥っている そのために長い間輪廻の輪の中であちこちをさ迷っているのだから、私は何としても一切智の境地に至るために、無上の功徳と智慧を完全に積んで、有情たちに真如を正しく理解させよう、と考える

そこで、ゆっくりと結跏趺坐を解いて、十方位におわすすべての仏陀と菩薩たちに礼拝をする さらにすべての仏陀と菩薩たちに供養をし、礼讃して、『普賢菩薩行願王経』などを唱えて広大 な祈願をする

そして、空と大いなる慈悲の心の真髄を持つ布施行など、功徳と智慧の資糧をすべて成就するために精進するべきである

このようにすれば、その禅定は、すべての様相における最もすぐれたものを備えた空を成就する のである

これについて、『宝鬘所問経』には次のように詳しく説かれている

「愛という鎧を着て、大悲という処に留まり、すべての様相における最もすぐれたものを備えた空を成就する禅定を行ないなさい そこで、すべての様相における最もすぐれたものを備えた空とはどういうものかというと、布施行と離れず、戒律の行と離れず、忍耐の行と離れず、精進の行と離れず、禅定の行と離れず、智慧の行と離れず、方便と離れないものである」

菩薩は、すべての有情の心を完全に熟させるため、そして、場所とからだと多くの従者たちなどを〔浄土と仏のからだと多くの眷属たちなどの〕卓越したすばらしきものにするために、その手段となる布施などの功徳ある行ないに確実に頼らなければならない

もしそうでなければ、〔釈尊の〕説かれた仏たちの浄土などの卓越したすばらしきものは、一体 何の結果として生じるというのだろうか

故に、すべての様相における最もすぐれたものを備えた一切智の智慧は、布施行などの方便によって完全なものとなるのであり、釈尊は、「一切智の智慧は、方便によって完全なものとなる」と言われているのである

故に、菩薩は布施などの方便にも頼るべきであって、空の瞑想だけでは〔菩薩行が完璧に〕ならないのである

『一切法甚広集経』(すべての法を甚だ広く集めたもの、という名の経典)には、次のように説かれている

「弥勒よ、菩薩たちが六波羅蜜の修行を正しく成就するのは、完全なる悟りを得るためである しかし愚か者たちはこのように言っている 菩薩は般若波羅蜜 (智慧の完成) だけを修行すれば よく、残りの五つの波羅蜜の修行などどうして修行する必要があろうか、と 彼らは〔そう考え ることによって〕、他の五つの波羅蜜をも否定している これをどう思うか?

カシカの王となった者が、鳩を助けるために自分の肉を鷹に与えたのは、智慧の欠落なのか?」 これに対して弥勒は、「世尊よ、そうではありません」と答えた

釈尊は言われた

「弥勒よ、菩薩行の実践は六波羅蜜の修行に伴われた善根であり、そのようにして積まれた善根によって害を被ることがあろうか?」

弥勒は、「世尊よ、そうではありません」と答えた

釈尊は言われた

「汝は六十劫にわたって布施波羅蜜の行を正しく修行した そして持戒波羅蜜を六十劫、忍辱波羅蜜を六十劫、精進波羅蜜を六十劫、禅定波羅蜜を六十劫、般若波羅蜜を六十劫の間正しく修行した これに対して愚か者たちはこのように言っている 「悟りへの道は一つである それは、空の道である」と しかし、このような修行は間違った修行である」

もし方便がなければ、菩薩が智慧のみを [修行しても]、声聞たちのように、仏陀の行ないをな すことはできない 方便に支えられていればそれができる

『宝積経』に次のように述べられている如くである

「迦葉よ、それはこのようなことだ たとえば大臣に支えられている王たちは、一切の必要なことをなすことができるように、方便に支えられた菩薩の智慧も、仏陀の行ないをすべて完全になすことができる」

〔方便と智慧については、〕菩薩たちの修行道の見解は別であるし、非仏教徒たちや声聞たちの修行道の見解も別であるが、非仏教徒たちは、自我などに関する間違った見解を持っているので、すべてにおいて智慧と離れた道となっている 故に、このような道によって解脱を得ることはできない

声聞たちは、大いなる慈悲の心(大悲)を持たないので、方便と離れており、故に、彼らは涅槃 に留まるのである

菩薩たちの道は、智慧を備えているので、故に彼らは無住処涅槃をめざすのである 菩薩たちの 道は、智慧と方便をともに備えているので、故に彼らは無住処涅槃に至るのであり、智慧の力に よって輪廻に堕ちず、方便の力によって〔小乗の〕涅槃に堕ちることもないからである

がやせんぎょう

『伽耶山 経』(聖なる伽耶山という経典)にはこう述べられている

「般若波羅蜜は母である」すぐれた方便は父である」

「菩薩たちの道は、要約するとこの二つである その二つは何かと言うと、方便と智慧である」

『理趣 広 経』(栄光と最勝の中の第一と呼ばれる経典)には、このように言われている

ゆいまぎょう

『唯摩 経』(ヴィマラキールティの教えという経典)にも、次のように詳しく述べられている「菩薩たちの束縛は何か、そして解脱は何か、と言うならば、方便を持たずに輪廻に生き続けることは、菩薩にとって束縛である 方便によって輪廻に生き続けることは、解脱である智慧を持たずに輪廻に生き続けることは、菩薩の束縛である 智慧によって輪廻に留まり続けることは、解脱である

方便に支えられていない智慧は、束縛である 方便に支えられている智慧は、解脱である 智慧に支えられていない方便は、束縛である 智慧に支えられている方便は、解脱である」 菩薩が智慧のみに頼ることは、声聞たちの目的とする涅槃に堕ちることになるので、それは束縛のようになってしまい、無住処涅槃によって〔輪廻と小乗の涅槃から〕自由になることにはならない 故に、方便を持たない智慧は、菩薩たちにとって束縛である、と言われているのである故に、風が吹いて寒い時は火に頼るように、菩薩は間違った見解という風のみを取り除くため、方便に伴われた智慧によって空に頼るべきである そして、声聞のように〔小乗の涅槃に至ることは〕してはならない

『十法経』にはこのように述べられている

「善男子よ、それはこのようなことである たとえば、ある人がよく火を使うようになり、その火を崇拝し、師と仰いでも、「私は火を崇拝し、師と仰いで、絵にも描いたけれども、火をこの両手でつかもうとは思わない それは何故かと言うと、その火によって自分のからだに苦痛が起きたり、精神的にも不快になるだろう」と考えるからである

それと同様に、菩薩もまた、涅槃に至りたいと考えてはいるが、実際に涅槃に入ることはない それは何故かと言うと、そうすることによって、自分が悟りに背を向けることになってしまう、と考えるからである」

方便のみに頼っても、菩薩は凡夫の地を超えることはなく、ひどく束縛されるだけであろう 故に、智慧に支えられた方便に頼るべきであり、呪文をかけられた毒のように、菩薩たちは煩悩でさえ、智慧の力によって瞑想することで甘露に変えてしまう 自然に〔来世における〕よき再生という果報をもたらす布施などについては言うまでもない

『宝積経』にも、このように述べられている

「迦葉よ、このようなことである たとえば、〔解毒のための〕呪文と薬がよく効いた毒を使って死に至らしめることはできない これと同様に、菩薩たちが煩悩を智慧によってよく制御したならば、間違った道に陥ることはない」

つまり、菩薩は方便の力によって輪廻に留まっているために、涅槃に陥ることはない 智慧の力 によってすべての対象を滅してしまったため、輪廻に陥ることはない 故に仏陀は、無住処涅槃 に至るのである

そこで『虚空蔵所問経』にも、

「菩薩は、智慧によって知ることにより、すべての煩悩を完全に滅する 方便によって知ることにより、すべての有情を見捨てることはない」

と述べられている

『解深密経』にも次のように説かれている

「有情の救済に懸命に向かわない者や、因と縁によって生じた現象(有為法)のありようを理解 しようとしない者が、無上の完全なる悟りに至るなどと、私は説いてはいない」 故に、仏陀の境地に至りたい者は、智慧と方便の両方に頼るべきである

さらに、世俗を超えた智慧に瞑想する時、あるいは、心が非常に平衡な状態にある時(深い禅定に入っている時)は、布施などの方便は支えとはなっていても、それを実際に修行することはできない しかし、その前行段階や、瞑想から出た後に生じる智慧(後得智)が得られた時は、方便に依存することができるので、智慧と方便の両方を同時に修行することになる

言い換えれば、菩薩たちが智慧と方便を結び合わせて修行する道はこのようなものである つまり、すべての有情を対象とする大いなる慈悲の心(方便)によって完全に支えられ、世俗を超えた修行道(智慧)を実践するのであり、瞑想から起きて方便の〔修行をする〕時においても、魔術師のように、誤りのない〔見解に基づいた〕布施などの修行を行なうべきである

むじん いしょせつきょう

『無尽意所説 経』(尽きることのない知性によって説かれた経典) には、このように詳しく広 大に述べられている

「菩薩の方便とは何か、智慧の実現とは何か、と言うならば 心の平衡状態(禅定)において有情たちを見ることにより、大悲を対象として心をそれに近づけていくことが、菩薩の方便である寂静と完全なる寂静に心を平等に従事させることが、菩薩の智慧である」

ごうまぼん

[『方広大荘厳経』の] 降魔品 (悪魔を鎮める章) にもこのように詳しく説かれている

「また、菩薩たちの正しくすぐれた行ないとは、智慧を知ったことにより、実際に再び精進する必要はなく、方便を知ったことにより、功徳ある一切法を集めることである 智慧を知ったことにより、自我、有情、命、命の維持、人 [の自性] がないことを修行し、方便を知ったことにより、すべての有情たちの心を完全に熟させる修行をするのである」

『法集経』(一切法の完全な収集という経典) にもこのように述べられている

「たとえば魔術師は、〔自分の作り出した〕幻を消そうと努める時、以前から幻〔の本質〕を知っているので、その幻に執着することはない

〔同様に、〕三界は幻のようなものであると、完全なる悟りを得た賢者は知っている 〔故に、〕 有情を救済するための努力をする時も、有情はそのようである(幻のように自性がない)ことを 以前から知っている」

菩薩たちは、智慧と方便の修行のみを実践することにより、その活動は輪廻に留まっているが、 その心は涅槃に留まっている、と〔釈尊は〕言われている

このように、空と大悲の真髄を持つ無上で完全なる悟りの境地を得るために廻向する、布施行などの方便 [の修行] に慣れ親しむべきである

そして、究極の菩提心を生起するために、前述のように、常に「止」と「観」の瞑想修行をできる限り行なうべきである

ぎょうきょうしょうじょうきょう

『 行 境 清 浄 経 』(瞑想の対象を完全に浄化するという名の経典)の中に、どんな時でも 有情を利益する菩薩たちが、どれほどすぐれた性質を備えているかが説かれているように、常に 注意深さを近くに携えて、方便に秀でるよう慣れ親しむべきである

このようにして、慈悲と方便と菩提心に馴染んだ時、今世において疑いなくすばらしい [結果を]得ることができる 夢でいつも仏陀や菩薩に会えるであろう 他のよき夢も見るだろう 諸尊もまた喜んで守護してくれるようになるだろう 一瞬毎に功徳と智慧の資糧を幅広く積むこともできるようになるだろう 煩悩という障りも、悪趣に生まれることもなくなるだろう いつでも幸せと快さが増えていくだろう 多くの人たちに好かれる魅力ある存在になるだろう からだも病気にならず、何をするにも適した最高の心を得ることができるだろう つまり、神通力などの特にすぐれた資質を獲得するのである

そして、奇跡をもたらす力によって、限りないこの世界の様々な場所を訪れ、勝利者仏陀たちに 供養をし、彼らの教えも聞くのである

そして死の時も、疑いなく仏陀や菩薩たちに会えるであろう

他の世においても、仏陀や菩薩たちと離れることのないような場所に、特に聖なる者の家などに 生まれるであろう

こうして、努力することなく功徳と智慧の資糧を完全に積むであろう より裕福になり、多くの 召使や従者を得るだろう 智慧のすぐれた者は、多くの人たちの心を熟させるであろう すべて の生において、過去世を覚えているだろう

このような、他の経典に述べられているはかり知れないよき資質を理解するべきである

このように、慈悲、方便、菩提心に常に敬意を持って長い間瞑想するならば、次第に心の連続体が非常に清らかになる瞬間が訪れる 心は完全に熟し、〔擦り木を〕擦り合わせて火が出るよう

に、正しい意味についての瞑想が完成したのである

すると、世俗を超えた智慧を得て、妄分別の網から離れ、法界において、戯論のない、非常に明瞭な理解を得ることができる 汚れがなく、不動で、風のないところに置いた灯明のように不動で正しい認識となり、すべての現象は無我であるという真如を直接体験として理解して、見道の集約である究極の菩提心の本質を得るのである

それを得ると、事物の究極を対象とした〔道〕に入り、如来の継承を持つ者として生まれたのである 欠点のない菩薩 [の仲間] に入ったのである 輪廻をさ迷うすべての有情とは異なったのである 菩薩の法性と法界を悟ったのである 菩薩の第一地に達したのである とこのように、その利益を『十地経』などから詳しくよく理解するべきである

これは真如を対象とした禅定であり、『入楞伽経』の中に説かれている こうして菩薩たちは、 戯論を滅した無分別の瞑想に入るのである

[五つの修行の道の] 資糧道と加行道においては、信心の力によって〔戯論を滅した無分別の瞑想に〕入るとされており、直接体験を通してではない [世俗を超えた]この智慧が生じたなら、直接体験によって〔戯論を滅した無分別の瞑想に〕入るのである

このように、初地(資糧道と加行道)に入った修行者は、後に修道において、世俗を超えた智慧と後得智の二つを含む智慧と、方便に瞑想することにより、徐々に、修道において滅するべきものの中で、最も微細なレベルの障りさえも滅したため、そして非常に高いレベルの特別なよき資質を得たため、下位の地をみな浄化したのである そして、如来の智慧を得るまで修行に留まり、一切智の海に入って、必要なものをすべて成就するという目的も達成することができるのであるこのような段階〔的な修行をすること〕によってのみ、心の連続体を完全に浄化することができる、と『入楞伽経』に述べられている

『解深密経』にも、

「段階的に、だんだん高いレベルまで、金〔を精錬する〕ように心をよく浄化していくと、無上 の完全なる悟りに至って仏陀となるのである」

と述べられている

一切智の海に入ったなら、如意宝珠のように、一切有情を身近で愛しい者として感じるすばらし い資質の集まりを得て、以前になした祈願の結果を成就する

そして、大いなる慈悲の心の本質となり、自然に [目的を] 達成することのできる様々な方便を備え、はかり知れない数の化身によって、一切有情のために様々な利他をなし、すぐれた最高のよき資質をみな完成させるのである

過失の汚れをその習気とともにすべて滅し、有情の世界が尽きるまでそこに留 まられるという ことを理解して、釈尊というすぐれた資質の源に対して信心を起こし、それらのすぐれた資質を 得るために、私たち自身が皆精進するべきである

そこで釈尊は、「一切智の智慧は、慈悲心という根から生じた 菩提心という因から生じた 〔つ

まり〕方便によって完成した」と述べられている

聖者は嫉妬などの汚れから遠く離れている 湖のように、すぐれた資質に満足することがない 水鳥が喜んで水から乳をとるように よく考察され、正しく善く説かれた教えを維持している

このように賢者たちは 偏見や心の錯乱を遠くに捨て 子供じみた愚か者たちからも すべての善き教えを取り入れている

このように中道を説くことにより 私が得た一切の功徳によって すべての人たちが 中道を得ることができますように

アチャリア・カマラシーラ(蓮華戒)の『修習次第』中篇はここに完結した。〔チベット語の訳本は、〕インドの僧院長プラジュニャーヴァルマと〔チベットの〕翻訳官長老イェシェデによって翻訳・編集されて完成した。

Japanese translation completed by Maria Rinchen, 2007; revised 2011.

The Middle Stages of Meditation - by Acharya Kamalashila

In the words of the Superior Nagarjuna,

If you wish to attain the unsurpassed enlightenment For yourself and the world,
The root is generation of an altruistic thought
Which is stable and firm like a mountain,
An all-embracing compassion
And a transcendent wisdom free of duality.

Homage to the youthful Manjushri. I shall briefly explain the stages of meditation for those who follow the system of Mahayana Sutras. The intelligent, who wish to actualize omniscience extremely quickly should make a deliberate effort to fulfill its causes and conditions.

What is the mind?

It is not possible for omniscience to be produced without causes, because if it were everything could always be omniscient. If things were produced without reliance on something else, they could exist without constraint - there would be no reason why everything could not be omniscient. Therefore, since all functional things arise only occasionally, they depend strictly on their causes. Omniscience too is rare because it does not occur at all times and in all places, and everything cannot become omniscient. Therefore, it definitely depends on causes and conditions.

Training the mind

Also from among these causes and conditions, you should cultivate correct and complete causes. If you put the wrong causes into practice, even if you work hard for a long time, the desired goal cannot be achieved. It will be like milking a (cow's) horn. Likewise, the result will not be produced when all the causes are not put into effect. For example, if the seed or any other cause is missing, then the result, a sprout, and so forth, will not be produced. Therefore, those who desire a particular result should cultivate its complete and unmistaken causes and conditions.

If you ask, 'What are the causes and conditions of the final fruit of omniscience?' I, who am like a blind man, may not be in a position to explain (by myself), but I shall employ the Buddha's own words just as he spoke them to his disciples after his enlightenment. He said, "Vajrapani, Lord of Secrets, The transcendental wisdom of omniscience has its root in compassion, arises from a cause - the altruistic thought, the awakening mind of bodhichitta and the perfection of skillful means." Therefore, if you are interested in achieving omniscience, you need to practice these three: compassion, the awakening mind of bodhichitta and skillful means.

Compassion

Moved by compassion, Bodhisattvas take the vow to liberate all sentient beings.

Then by overcoming their self-centered outlook, they engage eagerly and continuously in the very difficult practices of accumulating merits and insights.

Having entered into this practice they will certainly complete the collection of merit and insight. Accomplishing the accumulation of merit and insight is like having omniscience itself in

the palm of your hand. Therefore, since compassion is the only root of omniscience, you should become familiar with this practice from the very beginning.

The *Compendium of Perfect Dharma* reads, "O Buddha, a Bodhisattva should not train in many practices. If a Bodhisattva properly holds to one Dharma and learns it perfectly, he has all the Buddha's qualities in the palm of his hand. And, if you ask what that one Dharma is, it is great compassion."

The Buddhas have already achieved all their own objectives, but remain in the cycle of existence for as long as there are sentient beings. This is because they possess great compassion. They also do not enter the immensely blissful abode of nirvana like the Hearers. Considering the interests of sentient beings first, they abandon the peaceful abode of nirvana as if it were a burning iron house. Therefore, great compassion alone is the unavoidable cause of the non-abiding Nirvana of the Buddha.

Developing equanimity, the root of loving-kindness

The way to meditate on compassion will be taught from the outset. Begin the practice by meditating on equanimity. Try to actualize impartiality towards all sentient beings by eliminating attachment and hatred.

All sentient beings desire happiness and do not desire misery. Think deeply about how, in this beginningless cycle of existence, there is not one sentient being who has not been my friend and relative hundreds of times. Therefore, since there is no ground for being attached to some and hating others, I shall develop a mind of equanimity towards all sentient beings.

Begin the meditation on equanimity by thinking of a neutral person and then consider people who are friends and foes.

After the mind has developed equanimity towards all sentient beings meditate on loving-kindness. Moisten the mental continuum with the water of loving-kindness and prepare it as you would a piece of fertile ground. When the seed of compassion is planted in such a mind, germination will be swift, proper and complete. Once you have irrigated the mind stream with loving-kindness, meditate on compassion.

Identifying the nature of suffering

The compassionate mind has the nature of wishing all suffering beings to be free from suffering. Meditate on compassion for all sentient beings, because the beings in the three realms of existence are intensely tortured by the three types of sufferings in various forms. The Buddha has said that heat and other types of pain constantly torture beings in the hells for a very long time. He has also said that hungry ghosts are scorched by hunger and thirst and experience immense physical suffering. We can also see animals suffering in many miserable ways: they eat each other, become angry, and are hurt and killed. We can see that human beings too experience various acute kinds of pain. Not able to find what they want, they are resentful and harm each other. They suffer the pain of losing the beautiful things they want and confronting the ugly things they do not want, as well as the pain of poverty.

There are those whose minds are bound by various fetters of disturbing emotions like craving desire. Others are in turmoil with different types of wrong views. These are all causes of misery, therefore they are always painful like being on a precipice.

Gods suffer the misery of change. For example, signs of impending death and their fall to unfortunate states constantly oppress the minds of gods of the desire realm. How can they live in peace?

Pervasive misery is what arises under the power of causes characterized by actions and disturbing emotions. It has the nature and characteristics of momentary disintegration and pervades all wandering beings.

Therefore, see all wandering beings as immersed in a great fire of misery. Think that they are all like you in not desiring misery at all: 'Alas! All my beloved sentient beings are in such pain. What can I do to set them free?' and make their sufferings your own. Whether you are engaged in one-pointed meditation or pursuing your ordinary activities, meditate on compassion at all times, focusing on all sentient beings and wishing that they all be free from suffering.

Begin by meditating on your friends and relatives. Recognize how they experience the various sufferings that have been explained.

Then having seen all sentient beings as equal with no difference between them, you should meditate on sentient beings to whom you are indifferent. When the compassion you feel towards them is the same as the compassion you feel toward your friends and relatives, meditate on compassion for all sentient beings throughout the ten directions of the universe.

Just as a mother responds to her small, beloved and suffering child, when you develop a spontaneous and equal sense of compassion towards all sentient beings, you have perfected the practice of compassion. And this is known as great compassion.

Meditation on loving-kindness begins with friends and people you are fond of. It has the nature of wishing that they meet with happiness. Gradually extend the meditation to include strangers and even your enemies. Habituating yourself with compassion you will gradually generate a spontaneous wish to liberate all sentient beings. Therefore, having familiarized yourself with compassion as the basis, meditate on the awakening mind of bodhichitta.

Bodhichitta is of two types: conventional and ultimate. Conventional bodhichitta is the cultivation of the initial thought that aspires to attain unsurpassable and perfectly consummated Buddhahood in order to benefit all wandering sentient beings, after having taken the vow out of compassion to release all of them from suffering. That conventional bodhichitta should be cultivated in a process similar to that described in the chapter on moral ethics in the *Bodhisattvabhumi*, generating this mind by taking the Bodhisattva vow before a master who abides by the Bodhisattva precepts.

After generating the conventional awakening mind of bodhichitta, endeavour to cultivate the ultimate awakening mind of bodhichitta. The ultimate bodhichitta is transcendental and free from all elaborations. It is extremely clear, the object of the ultimate, stainless, unwavering, like a butter lamp undisturbed by the wind.

This is achieved through constant and respectful familiarity with the yoga of calm abiding meditation and special insight over a long period of time.

The *Unravelling of the Thought Sutra* says, "O Maitreya, you must know that all the virtuous Dharmas of Hearers, Bodhisattvas or Tathagatas, whether worldly or transcendental, are the fruits of calm abiding meditation and special insight." Since all kinds of concentrations can be included in these two, all yogis must at all times seek calm abiding meditation and special insight. Again the *Unravelling of the Thought Sutra* says, "The Buddha has said it must be known that the

teachings of various types of concentrations sought by my Hearers, Bodhisattvas and Tathagatas are all contained in calm abiding meditation and special insight."

Yogis cannot eliminate mental obscurations merely by familiarizing themselves with calm abiding meditation alone. It will only suppress the disturbing emotions and delusions temporarily. Without the light of wisdom, the latent potential of the disturbing emotions cannot be thoroughly destroyed, and therefore their complete destruction will not be possible. For this reason the *Unravelling of the Thought Sutra* says, 'Concentration can suppress the disturbing emotions properly and the wisdom can thoroughly destroy their latent potential.'

The Unraveling of the Thought Sutra also says,

Even if you meditate with single-pointed concentration You will not destroy the misconception of the self And your disturbing emotions will disturb you again; This is like Udrak's single-pointed meditation.

When the selflessness of phenomena is examined specifically, And meditations are performed on the basis of that analysis, That is the cause of the resultant liberation; No other cause can bring peace.

Also the *Bodhisattva Section* says, "Those who haven't heard these various teachings of the Bodhisattva Collection and have also not heard the implemented teaching on Monastic Discipline, who think that single-pointed concentration alone is enough, will fall into the pit of arrogance due to pride. As such, they cannot gain complete release from rebirth, old age, sickness, death, misery, lamentation, suffering, mental unhappiness and disturbances. Neither do they gain complete liberation from the cycle of the six states of existence, nor from the heaps of suffering mental and physical aggregates. Keeping this in mind the Tathagata has said that hearing the teachings will help you gain liberation from old age and death."

For these reasons, those who wish to attain the thoroughly purified transcendent wisdom by eliminating all obscurations should meditate on wisdom while remaining in calm abiding meditation.

Wisdom

The Heap of Jewels Sutra says: "Single-pointed concentration is achieved by adhering to moral ethics. With the achievement of single-pointed concentration, you meditate on wisdom. Wisdom helps you to attain a pure pristine awareness. Through pure pristine awareness your moral conduct is perfected."

The *Meditation on Faith in the Mahayana Sutra* says: "O child of noble family, if you do not abide by wisdom, I cannot say how you will have faith in Mahayana of the Bodhisattvas, or how you will set forth in the Mahayana."

"O child of noble family, you should know that this is because Bodhisattvas' faith in Mahayana and setting forth in the Mahayana occurs as a result of contemplating the perfect Dharma and reality with a mind free of distraction."

A yogi's mind will be distracted to various objects if he cultivates only special insight without developing on a calmly abiding mind. It will be unstable like a butter lamp in wind. Since

clarity of pristine awareness will be absent, these two (special insight and a calmly abiding mind) should be cultivated equally. Therefore, the *Sutra of the Great and Complete Transcendence of Suffering* says: "Hearers cannot see Buddha-nature, because their single-pointed absorption is stronger and wisdom is weaker."

"Bodhisattvas can see it, but not clearly, because their wisdom is stronger and their single-pointed concentration is weaker. Whereas Tathagatas can see all, because they possess a calmly abiding mind and special insight to an equal degree."

Due to the power of calm abiding meditation, the mind will not be disturbed by the wind of conceptual thoughts, like a butter lamp undisturbed by the breeze. Special insight eliminates every stain of wrong views, thus you will not be affected by (the views of) others. *The Moon Lamp Sutra* says: "By the force of calm abiding meditation, the mind will become unwavering, and with special insight it will become like a mountain." Therefore, maintain a yogic practice of them both.

Common prerequisites for meditating on calm-abiding and special insight

Initially the yogi should seek the prerequisites that can assist him in actualizing calm abiding meditation and special insight quickly and easily.

The prerequisites necessary for the development of calm abiding meditation are: to live in a conducive environment; to limit your desires and practice contentment; not being involved in too many activities; maintaining pure moral ethics and fully eliminating attachment and all other kinds of conceptual thoughts. A conducive environment should be known by these five characteristics: providing easy access to food and clothes; being free of evil beings and enemies; being free from disease; containing good friends who maintain moral ethics and who share similar views; and being visited by few people in the daytime and with little noise at night. Limiting your desires refers to not being excessively attached to many or good clothes, such as religious robes, and so forth. The practice of contentment means always being satisfied with any little thing, like inferior religious robes, and so forth. Not being involved in many activities refers to giving up ordinary activities like business; avoiding too close association with householders and monks; and totally abandoning the practice of medicine and astrology.

Even in the case of the statement that a transgression of the Hearers' vows cannot be restored, if there is regret and an awareness of the intention not to repeat it, and an awareness of the lack of a true identity of the mind that performed the action, or familiarity with the lack of a true identity of all phenomena, that person's morality can be said to be pure. This should be understood from the *Sutra on the Elimination of Ajatashatru's Regret*. You should overcome your regret and make special effort in meditation.

Being mindful of the various defects of attachment in this life and future lives helps eliminate misconceptions in this regard. Some common features of both beautiful and ugly things in the cycle of existence are that they are all unstable and subject to disintegration. It is beyond doubt that you will be separated from all of these things without delay. So, meditate on why you should be so excessively attached to these things and then discard all misconceptions.

What are the prerequisites of special insight? They are relying on holy persons, seriously seeking extensive instruction, and proper contemplation.

What type of holy person should you rely upon? One who has heard many (teachings), who expresses himself clearly, who is endowed with compassion and able to withstand hardship.

What is meant by seriously seeking extensive instruction? This is to listen seriously with respect to the definitive and interpretable meaning of the twelve branches of the Buddha's teachings. The *Unraveling of the Thought Sutra* says: "Not listening to superior beings' teachings as you wish is an obstacle to special insight." The same sutra says, "Special insight arises from its cause, correct view, which in turn arises from listening and contemplation." *The Questions of Narayana Sutra* says, "Through the experience of listening (to teachings) you gain wisdom, and with wisdom disturbing emotions are thoroughly pacified."

What is meant by proper contemplation? It is properly establishing the definitive and interpretable sutras. When Bodhisattvas are free of doubt, they can meditate single-pointedly. Otherwise, if doubt and indecision beset them, they will be like a man at a crossroads uncertain of which path to follow.

Yogis should at all times avoid fish, meat, and so forth, should eat with moderation and avoid foods that are not conducive to health.

Thus, Bodhisattvas who have assembled all the prerequisites for calm abiding meditation and special insight should enter into meditation.

When meditating, the yogi should first complete all the preparatory practices. He should go to the toilet and in a pleasant location free of disturbing noise he should think, AI will deliver all sentient beings to the state of enlightenment.' Then he should manifest great compassion, the thought wishing to liberate all sentient beings, and pay homage to all the Buddhas and Bodhisattvas in the ten directions by touching the five limbs of his body to the ground.

He should place an image of the Buddhas and Bodhisattvas, such as a painting, in front of him or in some other place. He should make as many offerings and praises as he can. He should confess his misdeeds and rejoice in the merit of all other beings.

Then, he should sit in the full lotus posture of Vairochana or the half lotus posture on a comfortable cushion. The eyes should not be too widely open or too tightly closed. Let them focus on the tip of the nose. The body should not be bent forward or backward. Keep it straight and turn the attention inwards. The shoulders should rest in their natural position and the head should not lean back, forward or to either side. The nose should be in line with the navel. The teeth and lips should rest in their natural state with the tongue touching the upper palate. Breathe very gently and softly without causing any noise, without laboring and without unevenness. Inhale and exhale naturally, slowly and unnoticeably.

The practice of calm-abiding

Calm abiding meditation should be achieved first. Calm abiding is that mind which has overcome distraction to external objects and which spontaneously and continuously turns towards the object of meditation with bliss and pliancy.

That which properly examines suchness from within a state of calm abiding is special insight. *The Cloud of Jewels Sutra* reads, "Calm abiding meditation is a single-pointed mind; special insight makes specific analysis of the ultimate."

Also, from the *Unraveling of the Thought Sutra*: "Maitreya asked, 'O Buddha, how should (people) thoroughly search for calm abiding meditation and gain expertise in special insight?" The Buddha answered, 'Maitreya, I have given the following teachings to Bodhisattvas:

Sutras; Melodious Praises; Prophetic teachings; Verses; Specific Instructions; Advice from Specific Experiences; Expressions of Realization; Legends; Birth Tales; Extensive Teachings; Marvelous Teachings; Established Doctrine and Instructions.

'Bodhisattvas should properly listen to these teachings, remember their contents, train in verbal recitation, and thoroughly examine them mentally. With perfect comprehension, they should go alone to remote areas and reflect on these teachings and continue to focus their minds upon them. They should focus mentally only on those topics that they have reflected about and maintain this continuously. That is called mental engagement.

"When the mind has been repeatedly engaged in this way and physical and mental pliancy have been achieved, that mind is called calm abiding. This is how Bodhisattvas properly seek the calmly abiding mind.

"When the Bodhisattva has achieved physical and mental pliancy and abides only in them, he eliminates mental distraction. The phenomenon that has been contemplated as the object of inner single-pointed concentration should be analyzed and regarded as like a reflection. This reflection or image, which is the object of single-pointed concentration, should be thoroughly discerned as an object of knowledge. It should be completely investigated and thoroughly examined. Practice patience and take delight in it. With proper analysis, observe and understand it. This is what is known as special insight. Thus, Bodhisattvas are skilled in the ways of special insight."

The yogis who are interested in actualizing a calmly abiding mind should initially concentrate closely on the fact that the twelve sets of scriptures – the Sutras, Melodious Praises, and so forth – can be summarized as all leading to suchness, that they will lead to suchness, and that they have led to suchness.

One way of doing this meditation is to set the mind closely on the mental and physical aggregates, as an object that includes all phenomena. Another way is to place the mind on an image of the Buddha. The *King of Meditative Stabilization Sutra* says:

With his body gold in color,

The lord of the universe is extremely beautiful.

The Bodhisattva who places his mind on this object,

Is referred to as one in meditative absorption.

In this way place the mind on the object of your choice and, having done so, repeatedly and continuously place the mind. Having placed the mind in this way, examine it and check whether it is properly focused on the object. Also check for dullness and see whether the mind is being distracted to external objects.

If the mind is found to be dull due to sleepiness and mental torpor or if you fear that dullness is approaching, then the mind should attend to a supremely delightful object such as an image of the Buddha, or a notion of light. In this process, having dispelled dullness the mind should try to see the object very clearly.

You should recognize the presence of dullness when the mind cannot see the object very clearly, when you feel as if you are blind or in a dark place or that you have closed your eyes. If,

while you are in meditation, your mind chases after qualities of external objects such as form, or turns its attention to other phenomena, or is distracted by desire for an object you have previously experienced, or if you suspect distraction is approaching, reflect that all composite phenomena are impermanent. Think about suffering and so forth, topics that will temper the mind.

In this process, distraction should be eliminated and with the rope of mindfulness and alertness, the elephant-like mind should be fastened to the tree of the object of meditation. When you find that the mind is free of dullness and excitement and that it naturally abides on the object, you should relax your effort and remain neutral as long as it continues thus.

You should understand that calm abiding is actualized when you enjoy physical and mental pliancy through prolonged familiarity with the meditation and the mind gains the power to engage the object as it chooses.

Actualizing special insight

After realizing calm abiding, meditate on special insight thinking as follows: All the teachings of the Buddha are perfect teachings and they directly or indirectly reveal and lead to suchness with utmost clarity. If you understand suchness, you will be free of all the nets of wrong views, just as darkness is dispelled when light appears. Mere calm abiding meditation cannot purify pristine awareness, nor can it eliminate the darkness of obscurations. When I meditate properly on suchness with wisdom, pristine awareness will be purified. Only with wisdom can I realize suchness. Only with wisdom can I effectively eradicate obscurations. Therefore, engaging in calm abiding meditation I shall search for suchness with wisdom. And I shall not remain content with calm abiding alone.

What is suchness like? It is the nature of all phenomena that ultimately they are empty of the self of person and the self of phenomena. This is realized through the perfection of wisdom and not otherwise. *The Unraveling of the Thought Sutra* reads, " 'O Tathagata, by which perfection do Bodhisattvas apprehend the identitylessness of phenomena?' 'Avalokiteshvara, it is apprehended by the perfection of wisdom.' " Therefore, meditate on wisdom while engaging in calm abiding.

Yogis should analyze in the following manner: a person is not observed as separate from the mental and physical aggregates, the elements and sense powers. Nor is a person of the nature of the aggregates and so forth, because the aggregates and so forth have the entity of being many and impermanent. Others have imputed the person as permanent and single. The person as a phenomenon cannot exist except as one or many, because there is no other way of existing. Therefore, we must conclude that the assertion of the worldly "I" and "mine" is wholly mistaken.

Meditation on the selflessness of phenomena should also be done in the following manner: phenomena, in short, are included under the five aggregates, the twelve sources of perception and the eighteen elements. The physical aspects of the aggregates, sources of perception and physical elements are, in the ultimate sense, nothing other than aspects of the mind. This is because when they are broken into subtle particles and the nature of the parts of these subtle particles is individually examined, no definite identity can be found.

Therefore, due to grasping tightly and incorrectly at such things as form and so forth over beginningless time, the mind itself appears to ordinary people as form and so forth, separate and external, just like the appearance of form and so forth that are perceived in a dream. That in the ultimate sense form and so forth do not exist separately from being an aspect of mind should be analysed. But, he who has the thought that the realms are just mind, having understood that everything that is designated as phenomena is only mind, comes to think, when this mind is analysed specifically, that it is an analysis of the nature of all phenomena. Thus, he would specifically analyse the nature of mind. Such a person analyses in this way.

In the ultimate sense, the mind too cannot be real. How can the mind that apprehends only the false nature of physical form, and so forth, and appears in various aspects, be real? Just as physical forms, and so forth, are false, since the mind that does not exist separately from physical forms, and so forth, which are false, it too is false. Just as physical forms, and so forth, possess various aspects and their identities are neither one nor many, similarly, since the mind is not different from them, its identity too is neither one nor many. Therefore, the mind by nature is like an illusion.

Analyze that, just like the mind, the nature of all phenomena too is like an illusion. In this way, when the identity of the mind is specifically examined by wisdom, in the ultimate sense it is perceived neither within nor without. It is also not perceived in the absence of both. Neither the mind of the past, nor that of the future, nor that of the present is perceived. When the mind is born, it comes from nowhere, and when it ceases it goes nowhere because it is inapprehensible, undemonstratable and non-physical. If you ask, 'What is the entity of that which is inapprehensible, undemonstratable and non-physical?' *The Heap of Jewels Sutra* states: "O Kashyapa, when the mind is thoroughly sought, it cannot be found. What is not found cannot be perceived. And what is not perceived is neither past nor future nor present." Through such analysis, the beginning of the mind is ultimately not seen, the end of the mind is ultimately not seen and the middle of the mind is ultimately not seen.

All phenomena should be understood as lacking an end and a middle, just as the mind does not have an end or a middle. With the knowledge that the mind is without an end or a middle, no identity of the mind is perceived. What is thoroughly realized by the mind too is realized as being empty. By realizing that, the very identity, which is established as the aspect of the mind, like the identity of physical form, and so forth, is also ultimately not perceived. In this way, when the person does not ultimately see the identity of all phenomena through wisdom, he will not analyze whether physical form is permanent or impermanent, empty or not empty, contaminated or not contaminated, produced or non-produced and existent or non-existent. Just as physical form is not examined, similarly feeling, recognition, compositional factors and consciousness are not examined. When the object does not exist, its characteristics also cannot exist. So how can they be examined?

In this way, when the person does not firmly apprehend the entity of a thing as ultimately existing, having investigated it with wisdom, the practitioner engages in non-conceptual single-pointed concentration. And thus the identitylessness of all phenomena is realized.

Those who do not meditate with wisdom by analyzing the entity of things specifically, but merely meditate on the elimination of mental activity, cannot avert conceptual thoughts and also cannot realize identitylessness, because they lack the light of wisdom. If the fire of consciousness knowing phenomena as they are is produced from individual analysis of suchness, then like the fire produced by rubbing wood it will burn the wood of conceptual thought. The Buddha has spoken in this way.

The Cloud of Jewels Sutra also states, "One skilled in discerning the faults engages in the yoga of meditation on emptiness in order to get rid of all conceptual elaborations. Such a person, due

to his repeated meditation on emptiness, when he thoroughly searches for the object and the identity of the object, which delights the mind and distracts it, realizes them to be empty. When that very mind is also examined, it is realized to be empty. When the identity of what is realized by this mind is thoroughly sought, this too is realized as empty. Realizing in this way one enters into the yoga of signlessness." This shows that only those who have engaged in complete analysis can enter into the yoga of signlessness.

It has been explained very clearly that through mere elimination of mental activity, without examining the identity of things with wisdom, it is not possible to engage in non-conceptual meditation. Thus, concentration is done after the actual identity of things like physical form, and so forth, has been perfectly analyzed with wisdom and not by concentrating on physical form, and so forth. Concentration is also not done by abiding between this world and the world beyond, because physical forms, and so forth, are not perceived. It is thus called the non-abiding concentration.

(Such a practitioner) is then called a meditator of supreme wisdom, because, by specifically examining the identity of all things with wisdom, he has perceived nothing. This is as stated in the *Space Treasure Sutra* and the *Jewel in the Crown Sutra*, and so forth.

In this way, by entering into the suchness of the selflessness of persons and phenomena, you are free from concepts and analysis, because there is nothing to be thoroughly examined and observed. You are free from expression and with single-pointed mental engagement you automatically enter into meditation without exertion. Thus, you very clearly meditate on suchness and abide in it. While abiding in that meditation, the continuity of the mind should not be distracted. When the mind is distracted to external objects due to attachment, and so forth, such distraction should be noted. Quickly pacify the distraction by meditating on the repulsive aspect of such objects and swiftly replace the mind on suchness.

If the mind appears to be disinclined to do that, reflecting on the advantages of single-pointed concentration, meditate with delight. The disinclination should be pacified by also seeing the defects of distraction.

If the function of the mind becomes unclear and starts sinking, or when there is a risk of it sinking due to being overpowered by mental torpor or sleep, then as before quickly attempt to overcome such dullness by focusing the mind on supremely delightful things. Then the object suchness should be held in very tight focus. At times when the mind is observed to be excited or tempted to become distracted by the memory of past events of laughter and play, then as in the earlier cases pacify the distraction by reflecting on such things as impermanence, and so forth, which will help subdue the mind. Then, again endeavor to engage the mind on suchness without applying counter forces.

If and when the mind spontaneously engages in meditation on suchness, free of sinking and mental agitation, it should be left naturally and your efforts should be relaxed. If effort is applied when the mind is in meditative equipoise, it will distract the mind. But if effort is not applied when the mind becomes dull, it will become like a blind man due to extreme dullness and you will not achieve special insight. So, when the mind becomes dull, apply effort and when in absorption effort should be relaxed. When, by meditating on special insight, excessive wisdom is generated and calm abiding is weak, the mind will waver like a butter lamp in the wind and you will not perceive suchness very clearly. Therefore, at that time meditate on calm abiding. When calm abiding meditation becomes excessive, meditate on wisdom.

Unifying method and wisdom

When both are equally engaged, keep still, effortlessly, so long as there is no physical or mental discomfort. If physical or mental discomfort arises, see the whole world like an illusion, a mirage, a dream, a reflection of the moon in water and an apparition. And think: "These sentient beings are very troubled in the cycle of existence due to their not understanding such profound knowledge." Then, generate great compassion and the awakening mind of bodhichitta thinking: "I shall earnestly endeavour to help them understand suchness." Take rest. Again, in the same way, engage in a single-pointed concentration on the non-appearance of all phenomena. If the mind is discouraged, then similarly take rest. This is the path of engaging in a union of calm abiding meditation and special insight. It focuses on the image conceptually and non-conceptually.

Thus, through this progress, a yogi should meditate on suchness for an hour or half a session in the night or one full session or for as long as is comfortable. This is the meditative stabilization thoroughly discerning the ultimate, as taught in the *Descent into Lanka Sutra*.

Then, if you wish to arise from the concentration, while your legs are still crossed think as follows:

"Although ultimately all these phenomena lack identity, conventionally they definitely exist. If this were not the case, how would the relationship between cause and effect, and so forth, prevail? The Buddha has also said,

Things are produced conventionally;

But ultimately they lack intrinsic identity.

Sentient beings with a childish attitude exaggerate phenomena, thinking of them as having an intrinsic identity when they lack it. Thus attributing intrinsic existence to those things that lack it confuses their minds, and they wander in the cycle of existence for a long time. For these reasons, I shall endeavor without fail to achieve the omniscient state by accomplishing the unsurpassable accumulations of merits and insights in order to help them realize suchness."

Then slowly arise from the cross-legged position and make prostration to the Buddhas and Bodhisattvas of the ten directions. Make them offerings and sing their praises. And make vast prayers by reciting the *Prayer of Noble Conduct*, and so forth. Thereafter, engage in conscious efforts to actualize the accumulations of merit and insight by practicing generosity, and so forth, which are endowed with the essence of emptiness and great compassion.

If you act thus, your meditative stabilization will actualize that emptiness that possesses the best of all qualities. The *Jewel in the Crown Sutra* states, "Donning the armor of loving-kindness, while abiding in the state of great compassion, practice meditative stabilization that actualizes the emptiness possessing the best of all qualities. What is the emptiness possessing the best of all qualities? It is that which is not divorced from generosity, ethics, patience, effort, meditative stabilization, wisdom or skillful means." Bodhisattvas must rely on virtuous practices like generosity as means to thoroughly ripen all sentient beings and in order to perfect the place, body and manifold retinue.

If it were not so, what would be the causes of these fields, the field of Buddhas and so forth, that the Buddha spoke about? The omniscient wisdom possessing the best of all qualities can be accomplished through generosity and other skillful means. Therefore, the Buddha has said that

omniscient wisdom is perfected by skillful means. Therefore, Bodhisattvas should also cultivate generosity and other skillful means and not only emptiness.

The Extensive Collection of All Qualities Sutra also says, "O Maitreya, Bodhisattvas thoroughly accomplish the six perfections in order to attain the final fruit of Buddhahood. But to this the foolish respond, 'Bodhisattvas should train only in the perfection of wisdom - what is the need for the rest of the perfections? They repudiate the other perfections. Maitreya, what do you think of this? When the king of Kashi offered his flesh to the hawk for the sake of a pigeon was it a corruption of wisdom?' Maitreya replied, 'This is not so.' The Buddha said, 'Maitreya, Bodhisattvas accumulated roots of merits through their deeds in conjunction with the six perfections. Are these roots of merits harmful?' Maitreya replied, 'O Buddha, this is not so.' The Buddha further spoke, 'Maitreya, you have also correctly practiced the perfection of generosity for sixty aeons, the perfection of ethics for sixty aeons, the perfection of patience for sixty aeons, the perfection of enthusiastic perseverance for sixty aeons, the perfection of meditative stabilization for sixty aeons, and the perfection of wisdom for sixty aeons.' To this the foolish respond: 'There is only one way to attain Buddhahood. And that is the way of emptiness.' Their practice is completely mistaken."

A Bodhisattva possessing wisdom but not skillful means would be like the Hearers, who are unable to engage in the deeds of Buddhas. But they can do so when supported by skillful means. As the *Heap of Jewels* says, "Kashyapa, it is like this. For instance, kings who are supported by ministers can accomplish all their purposes. Similarly, (when) the wisdom of a Bodhisattva is thoroughly supported by skillful means, such a Bodhisattva also performs all the activities of a Buddha." The philosophical view of the path of Bodhisattvas is different and the philosophical path of the non-Buddhists and Hearers are also different. For example, since the philosophical view of the path of non-buddhists perversely observes a (truly existent) self, and so forth, such a path is completely and always divorced from wisdom. Therefore, they cannot attain liberation.

The Hearers are separated from great compassion and devoid of skillful means. Therefore, they single-mindedly endeavor to achieve Nirvana. In their path, Bodhisattvas enshrine wisdom and skillful means, so they endeavor to achieve the non-abiding Nirvana. The Bodhisattva path consists of wisdom and skillful means and, therefore, (they) attain the non-abiding Nirvana. Because of the power of wisdom, (they) do not fall into the cycle of existence and due to the power of skillful means, (they) do not fall to Nirvana.

The *Hill of Gaya Head Sutra* says, "The Bodhisattva path, in short is twofold. The two are skillful means and wisdom." The *First among the Supreme and Glorious* also says, "The perfection of wisdom is the mother and expertise in skillful means is the father."

The Teaching of Vimalakirti also says, "What is bondage for Bodhisattvas and what is liberation? Upholding a life in the cycle of existence devoid of skillful means is bondage for Bodhisattvas. (But) to lead a life in the cycle of existence with skillful means is liberation. Upholding a life in the cycle of existence devoid of wisdom is bondage for Bodhisattvas. (But) to lead a life in the cycle of existence with wisdom is liberation. Wisdom not conjoined with skillful means is bondage, (but) wisdom conjoined with skillful means is liberation. The skillful means not conjoined with wisdom is bondage, (but) skillful means conjoined with wisdom is liberation."

If a Bodhisattva cultivates mere wisdom, (he) falls to the Nirvana desired by Hearers. Thus, it is like bondage. And (he) cannot achieve non-abiding Nirvana. So, wisdom separated from skillful

means is bondage for Bodhisattvas. Therefore, just as a person chilled by the wind seeks the comfort of fire, so a Bodhisattva cultivates the wisdom of emptiness along with skillful means to eliminate the wind of wrong view. (But he) does not (endeavor) to actualize it as the Hearers do. *The Ten Qualities Sutra* says, "O son of a good family, it is like this. For instance, a person who is thoroughly devoted to fire, who respects it and regards it as guru will not think: 'Because I respect, honour and venerate fire, I should hold it in both hands.' This is because he realises that to do so would give him physical pain and cause mental discomfort. Similarly, a Bodhisattva also is aware of Nirvana, but also does not try to actualize it. This is because he realizes that by doing so he would be turning away from enlightenment."

If he relies merely on skillful means the Bodhisattva will not transcend the ordinary level and thus there will only be bondage. Therefore, (he) cultivates skillful means along with wisdom. By the power of wisdom, Bodhisattvas can transform even the disturbing emotions into nectar, like poison under a tantric spell. There is no need to express (the goodness) of generosity, and so forth, which leads to naturally elevated states of existence.

The Heap of Jewels Sutra states, "Kashyapa, it is like this. Due to the power of Tantra and medicine a poison may not cause death. Similarly, since the disturbing emotions of Bodhisattvas are under the power of wisdom, they cannot cause them downfalls. Therefore, due to the power of skillful means Bodhisattvas do not abandon the cycle of existence; they do not fall to Nirvana. Due to the power of wisdom, (they) eliminate all objects (misconceived as truly existent) and therefore (they) do not fall into the cycle of existence. Thus, they attain the non-abiding Nirvana of Buddhahood alone." The Space Treasure Sutra also says, "Because of the knowledge of wisdom, Bodhisattvas eliminate all disturbing emotions and due to their knowledge of skillful means, they do not abandon sentient beings." The Unraveling of the Thought Sutra also says, "I have not taught that someone who is not concerned for the welfare of sentient beings and who is not inclined to realize the nature of all composite phenomena will achieve unsurpassable and perfectly accomplished Buddhahood." Therefore, those interested in Buddhahood must cultivate both wisdom and skillful means.

While you are meditating on transcendental wisdom or while you are in a deep meditative absorption, you cannot engage in skillful means such as practicing generosity. But skillful means can be cultivated along with wisdom during the preparatory and post-meditative periods. That is the way to engage in wisdom and skillful means simultaneously.

Moreover, this is the path of Bodhisattvas in which they engage in an integrated practice of wisdom and skillful means. This is cultivating the transcendental path that is thoroughly imbued with great compassion focusing on all sentient beings. And while practicing skillful means, after arising from meditative absorption, you practice generosity and other skillful means, without misconception, like a magician. *The Teaching of Akshayamati Sutra* says, "What is a Bodhisattva's skillful means and what wisdom is actualized? The Bodhisattva's skillful means are thinking and placing the mind closely on sentient beings with great compassion while in meditative absorption. And engaging in meditative equipoise with peace and extreme peace is wisdom." There are many more such references. The *Chapter on Controlling Evil Forces* also says: "Furthermore, the perfect activities of Bodhisattvas refer to conscious efforts by the mind of wisdom and the collection of all meritorious Dharma by the mind of skillful means. The mind of wisdom also leads to selflessness,

the non-existence of (inherently existent) sentient beings, and of life, sustenance and the person. And the mind of skillful means leads to thoroughly ripening all sentient beings."

The Extensive Collection of All Qualities Sutra also states:

Just as a magician endeavours

To let his creation go,

Since he already knows the (nature of his) creation,

He has no attachment to it.

Similarly, the three worlds are like an illusion,

Which the wise Buddha knew about

Long before he knew the sentient beings in these worlds

And had undertaken efforts to help them.

It is because of the Bodhisattva's practice of wisdom and skillful means that it is said: In their activities they remain in the cycle of existence, but in their thoughts they abide in Nirvana.

In this way, become familiar with generosity and other skillful means that are dedicated to unsurpassable and perfectly accomplished enlightenment, having the essence of emptiness and great compassion. In order to generate the ultimate awakening mind of bodhichitta, as was done earlier, practice calm abiding meditation and special insight as much as you can in regular sessions. As it was taught in the *Pure Field of Engagement Sutra*, always familiarize yourself with skillful means by closely placing mindfulness on the good qualities of Bodhisattvas who work for the welfare of sentient beings at all times.

Those who become familiar with compassion, skillful means and the awakening mind of bodhichitta in this way will undoubtedly excel in this life. Buddhas and Bodhisattvas will always be seen in dreams, and other pleasant dreams will also occur, and appreciative gods will protect you. There will be immense accumulation of merit and insight at every moment. Disturbing emotions and other bad states of existence will be purified. You will enjoy much happiness and mental peace at all times and a great many beings will cherish you. Physically, too, you will be free of disease. You will attain supreme mental facility, and thus you will achieve special qualities like clairvoyance.

Then you will travel by miraculous power to innumerable worlds, make offerings to the Buddhas and listen to teachings from them. At the time of death too you will undoubtedly sees Buddhas and Bodhisattvas. In future lives you will be reborn in special families and places, where you will not be separated from Buddhas and Bodhisattvas. Thus, you will effortlessly accomplish all accumulations of merit and insight. You will have great wealth, a large following and many attendants. Possessing a sharp intelligence, you will be able to ripen the mindstreams of many beings. In all lives such a person will be able to recall past lives. Try to understand such immeasurable advantages that are also described in other sutras.

In this way, if you meditate on compassion, skillful means and the awakening mind of bodhichitta for a long time with great admiration, the mindstream will gradually become thoroughly purified and ripened. Then, like producing fire by rubbing together pieces of wood, you will accomplish your meditation on the perfect reality. You will thus achieve an extremely clear knowledge of the sphere of phenomena free from conceptual elaborations, the transcendental wisdom free of the impeding nets of conceptual thought. This wisdom of ultimate bodhichitta is stainless like an unwavering butter lamp undisturbed by the wind. Thus, such a mind in the entity of

ultimate bodhichitta is included within the path of seeing which apprehends the selfless nature of all phenomena. Through this achievement you enter into the path focusing on the reality of things and you are then born in the family of Tathagatas; you enter the stainless state of a Bodhisattva, turn away from all wandering births, abide in the suchness of Bodhisattvas and attain the first Bodhisattva level. You can find more details of these advantages in other texts such as the *Ten Spiritual Levels*. This is how meditative stabilization focusing on suchness is taught in the *Descent into Lanka Sutra*. This is how Bodhisattvas enter into the non-conceptual meditation free from elaborations.

In this way, a person who has entered the first level, later on in the path of meditation familiarizes himself with the two wisdoms of the transcendental state and the subsequent wisdom and skillful means. In this way he gradually purifies the subtlest accumulation of obscurations that are the object of purification of the path of meditation. And in order to achieve higher qualities he thoroughly purifies the lower spiritual levels. All purposes and objectives are completely fulfilled by entering the transcendental wisdom of the Tathagatas and by entering the ocean of omniscience. In this way by gradual practice, the mind stream is thoroughly purified. The *Descent into Lanka* explains this. *The Unraveling of the Thought* too reads, "In order to achieve those higher levels, the mind should be purified just as you refine gold, until you realize the unsurpassable and perfectly consummated Buddhahood."

Entering the ocean of omniscience, you possess impeccable jewel-like qualities to sustain sentient beings and these fulfill your previous positive prayers. The individual then becomes the embodiment of compassion, possessing various skillful means that function spontaneously and work in various emanations in the interest of all wandering beings. In addition, all marvelous attributes are perfected. With total elimination of all defilements and their latent potential, all Buddhas abide to help every sentient being. Through such realization, generate faith in the Buddhas, the source of all wonderful knowledge and qualities. Everyone should endeavour to actualize these qualities.

The Buddha thus said, "The omniscient transcendental wisdom is produced with compassion as its root, the awakening mind of bodhichitta as its cause and is perfected by skillful means."

The wise distance themselves from jealousy and other stains;

Their thirst for knowledge is unquenchable

Like an ocean.

They retain only what is proper through discrimination,

Just like swans extracting milk from water.

Thus, scholars should distance themselves From divisive attitudes and bigotry. Even from a child Good words are received.

Whatever merit I derive, With exposition of this Middle Path, I dedicate for all beings To actualize the Middle Path.

The Second Part of the Stages of Meditation by Acharya Kamalashila is here completed.

БЯСАЛГАХУЙ МӨРИЙН ДАРААЛАЛ

Энэтхэг хэлээр: "Бахавана-грама"

Төвд хэлээр: "Бясалгалын дараалал"

Цогт Зөөлөн залуу Манзуширт мөргөе.

Их хөлгөний судрын аймгийн ёсыг даган орогчдын бясалгалын дарааллыг товч номлоё. Үүнд:

"Хамгийг болгоогч" (бурханы билгүүн)-ийг машид түргэнээ төгс онож олохуйн уг хийгээд шалтгаан нөхцөл юу болохыг хичээн анхаарч үйлдье.

- 1. "Хамгийг болгоогч" тэр нь учир шалтгаангүйгээс үүсч гарна гэж үгүй. Алин бүгдээр цаг ямагт "Хамгийг болгоогч"-оос гарсан гэвэл ч хэтэрсэн болюу. Харгалзах шалтгаангүйгээр үүсч гарах нь хэзээнээс үгүй л дээ. Тэгэхээр алин бүгд "Хамгийг болгоогч" бус болой. Иймд хааяа нэгхэн заримдаа гараад барагдах бодит бүхэн ч уг шалтгаанд харгалздаг. "Хамгийг болгоогч" билгүүнч цаг бүхэнд бус, орон бүхэнд бус хааяа нэгхэн гарах бөгөөд ийн гарахдаа уг хийгээд шалтгаанд харгалзаж гардаг нь лавтай.
- 2.Магад түүний уг хийгээд шалтгаан нөхцөлийн дотроос андуу эндүүгүй нэгийг олж шүтэх нь чухал. Хэрвээ алдаа эндүүрэлтэй угийг шүтвээс өнө удаан төөрөлдөн хүссэн үрийг үл олмуй.

Үлгэрлэвээс: Үхрийн эвэр шувтарч сүү саахчилан болой. Угийг сайтар эс гүйцээвээс үр гарах нь үгүй. Хөрөнгө үгүй аваас ногоо үл ургах мөн. Ийн үрийг хүсвээс уг хийгээд шалтгаан нь эндүүрэлгүй нэгийг олж шутэгтүн.

3.Үр нь болсон "Хамгийг болгоогч"-ийн уг хийгээд нөхцөл шалтгаан алин буй хэмээвээс:

Ийн өгүүлрүүн: Над мэтийн будангуй мунхаг нь тэр адилаар үзүүлж чадахгүй л дээ. Гэвч ялж төгс нөхцсөн бурхан бээр тугуулсан хутгийг олоод шавь нартаа хэрхэн номлож айлдсаныг түүнчлэн би бээр номлоё.

- 4.Бурхан ийн хэмээн зарлиглав: Нууцын эзэн (Очирваань) "Хамгийг болгоогч"-ийн билгүүн нь "Нигүүлсэхүйн" үндсээс гарсан "бодь сэтгэлийн" угаас гарсан ба эцэст нь "аргаар" төгс гүйцээсэн болой хэмээн номлов. Ийнхүү "Хамгийг болгоогч" билгүүнийг олохыг хүсвээс "Нигүүлсэхүй сэтгэл", "бодь сэтгэл", "Арга" гуравт суралцаж үйлдэгтүн.
- 5.Бодьсадва нар амьтанд илтэд туслахын тухайд "Нигүүлсэхүй" сэтгэл үүсгэн тангараглах нь зайлшгуй.

6.Бид өөрийн үзлээ түүнд тодорхой хандуулах нь машид хэцүү ч гэлээ тасралтгүй өнө удаан бүтээснээр буяны болон билгүүний чуулганд бишрэл сүжгээр орох болой. Тийн орсноор хоёр чуулганыг огоот тугуулан бүтээх мөн.

7.Хоёр чуулганыг ийнхүү сайтар бүтээвээс "Хамгийг болгоогч" билгүүн гарт олдсон мэт болюу. Тиймээс ч "Хамгийг болгоогч"-ийн үндэс нь зөвхөн гагц "Нигүүлсэхүй сэтгэл" мөний тул эн тэргүүнээ дадуулан бясалгагтун.

- 8."Номыг үнэхээр хураасан судар"-т айлдахдаа: "Бодь сэтгэлтнүүдээ машид олон номд бүү суралцагтун, бодьсадва бээр нэг л номыг барьж машид гүн мэдвээс бурханы ном бүгд гарын алганд орох болой. Тэр нь алин хэмээвээс: Энэ нь "Их нигүүлсэхүй" мөн хэмээн номложээ.
- 9."Их нигүүлсэхүй" бээр огоот эзлэгдсэн ялж төгс нөхцсөн бурхад өөрийн тус хотол чуулган бүгдийг олсон ч гэлээ амьтны тусад эцэс хүртэл залран соёрхох бөлгөө. Шаравга адил "гаслангаас нөхцөхүйн" хот балгадад шимтэн амирлаж оршихуйг үл зохиосон бөгөөд энэрэлээр амьтныг болгоож хэдүй бээр "гаслангаас нөхцөхүйн" хот балгад амирлангуй ч гэлээ тэрхүү төмөр байшин хүрээг сэтэлж өнөд тэвчсэн бөлгөө.
- 10.Ийнхүү ялж төгс нөхцсөн бурхадын "Үл оршихуйн гаслангаас нөхцөх"-ийн уг нь "Их нигүүлсэхүй" сэтгэл тэр мөн болой.
- 11.Үүнд: "Их нигүүлсэхүй"-г бясалгах дарааллыг анхнаас эхэлж өгүүлье. Эхэлж сэтгэлээ "Тэгш агуулахуй" бөгөөд нэгэнд тачаан дурлах, нөгөөд уурлан омогдох хоёрын толгойг тэгшитгэн үйлдэгтүн. Амьтан бүгд амгаланг хүсч, зовлонг үл хүсэх нь адил буюу.
- 12.Орчлон тэргүүлэшгүй цагаас алин амьтад нэг бус олон удаа миний амраг садан болж надад ачлал үзүүлээгүй нь нэгээхэн ч үгүй хэмээн санагтун. Ийн санахуйд хэн нэгнийг ялгамжаатай хүсэмжлэн энхрийлээд мөн заримыг нь үзэн ядах нь юуны тул бэ?
- 13.Амьтан бүгд илүү дутуугүй ижилхэн л миний амраг садан мөний тул дайсан садан хоёуланд ялгалгүй тэгш сэтгэлээр хандан бясалгагтун.
- 14.Амьтан бүгд ялгалгүй гэх "асрахуй" сэтгэл үүсгэн бясалгагтун. Ийн "асрахуй" сэтгэлийн ариун усаар сэтгэлийн үндсээ дэвтээж, алт адилын газар дэлхийд "их нигүүлсэхүйн" хөрөнгө талбисанаар амар амгалангийн ногоо огоот дэлгэрэн цэцэглэх буюу.
- 15. "Нигүүлсэхүй" тэр нь зовлонт амьтан бүгдийг зовлонгоос салгахыг хүссэн бодлын "төлөв байдал" мөн. Гурван ертөнцийн амьтан бүгд ямагт гурван зовлонгоор энэлэн зовдог нь үнэн тул амьтан бүгдийг хамруулан бясалгагтун.
- 16.Эхэнд өгүүлэх тамын амьтад тэдгээр нь өнөд удаан үе үргэлжид тасралтгүй халуун хүйтэн тэргүүтэн тэсдэшгүй зовлонд нэрвэгдэх болой хэмээн бурхан айлдав. Түүнчлэн бирд нугууд ч машид хэцүү бэрх өлсөж цангахын зовлонт бөгөөд туйлдаж хатах биений зүдэг зовлон олныг амсах мөн хэмээн айлдав. Адгуус нь нэгийгээ идэх, тасдах, уурлах, хүлүүлэх, алуулах, эдлүүлэх зэрэг олон зовлонгоос хэтрээгүй болой.
- 17.Хүмүүн төрөлт ч мөн хүслээр гачигдан эрэх, алдах, хоосрох, хорлох, энхрий дотноосоо хагацах, муу муухайтай учирах, гуйлгачин ядуурах тэргүүтэн хэмжээлшгүй зовлонг эдлэх болой. Тэд мөн хүсэл тачаал, нисваанис бүхнээр бүрхэгдэж, буруу үзэлд автах нь ч зовлонгийн уг мөнөөс нурахуй дор болсон эрэг дээр сууж буйн адил зовлон эдэлнэ.
- 18.Тэнгэр нар ч мөн "бүхэн урвахын зовлон" ямагтаар зовох бөгөөд хүсэл ихэт тэдгээр тэнгэрүүд үргэлжид үхэл, егүүтэл, унал зэрэг аюумшигт гаслангаар энэлэн шаналах нь юун амар буй.

- 19.Хуран үйлдэхийн зовлон гэдэг нь: Үйл хийгээд нисваанисын билэг чанарын уг буюу бусдын эрхээр тийн үйлдэгдэх нөхцөлөөр хором хоромд эвдрэн ахуйн билэг чанар болой. Үүнийг амьтан бүгдээр тугээмэл эдлэх болой.
- 20.Ийнхүү амьтан бүгд зовлонгийн гал бадарсан гуу дотор оршин буйг үзээд өөрөө тэрчлэн зовлон хүсдэггүйн адил бусад бээр ч тийн адил болой хэмээн санаад аяа хөөрхий ачлалт амьтад тэд бүгд зовлонтой аваас зовлонгоос нь тургэнээ тонилгох мөн.
- 21.Ийн үүргийг өөрт үүрэглэн авч аварч энэрэхийг хүссэн "нигүүлсэхүй" сэтгэлийг диян болон бусад явдал мөрт орших болон ажил үйл үүрэглэн суухдаа ч цаг үргэлжид дадуулан бясалгагтун.
- 22.Та хэзээд энхрий хайрт гагц үрээ зовлонд унагасан эх лүгээ хамаг амтныг тийн энхрийлэн хайрлаж, зовлонгоос тонилгохын хүслийг өөрийн эрхгүй сэтгэлд хадаастай бэлэн оршуулж дадуулбаас "нигүүлсэхүйг" гүйцэд туулсан нь тэр буюу. Энэ үеэс л чухам "Их нигүүлсэхүйн" нэрийг мөн авьяасыг олсон нь тэр болой.
- 23. "Асрахуйг" анхлан бясалгах нь амраг садан бүхнээ амгалан лугаа учируулахын хүсэл бөгөөд түүнээс зэрэгчлэн эгэл хийгээд дайснаа амгалан лугаа учирах болтугай хэмээн бясалгах мөн.

Энэ мэтээр нигүүлсэхүйг дадуулан бясалгаснаар зэрэгчлэн амьтан бүхнийг илтэд дээш татаж гаргахын хүсэл өөрийн эрхгүй төрөх мөн болой. Ийнхүү үндсэн "Нигүүлсэхүй"-г бясалган үйлдээд зэрэгчлэн "бодь сэтгэл"-ийг дадуулан үйлдэгтүн.

- 24. "Бодь сэтгэл" тэр нь хоёр зүйл бөгөөд "инагуухи" хийгээд "үнэмлэхүй" хоёр болой.
- 25.Үүнд: "инагуухи" нь нигүүлсэхүй сэтгэлээр амьтан бүхнийг илтэд дээш өндөр сууринд гаргахыг тангараглан амьтанд туслахын тухайд бодь хутгийг олох болтугай! хэмээн хүсэмжлэн ерөөсөн анхны сэтгэл үүсгэх нь энэ бөлгөө. Үүнийг "Шагшаабадын" бүлэгт үзүүлсэн зан үйлийн ёсчлон "бодь сэтгэл"-ийн санваарт оршиж мэргэд тэртээд гарсныг мэдээд сэтгэл үүсгэгтүн.
- 26.Энэ мэт зэрэгчлэнгээр "инагуухи бодь сэтгэл" үүсгээд улмаар "үнэмлэхүй бодь сэтгэл" үүсгэхийн тухайд шамдаж үйлдэгтүн.
- 27. "Үнэмлэхүй бодь сэтгэл" гэдэг нь: "Ертөнцөөс тонилохуй"-н дуршил хүсэл бүгдээс хагацаж, машид тодорхой, үнэмлэхүй явдал мөрт, хиргүй, үл хөдлөхүй, салхигүй зул лугаа адил үл хөлбөрөгч болой.
- 28.Үүнийг бүтээхэд үргэлж бишрэнгүй бээр үл мятран, өнөд "амирлан оршихуй" хийгээд "үлэмж үзэхүйн" егүзэрийг магад бясалгах нь чухал мөн.
- 29."Хутагт магад тааллын тайлбар" судраас: Майдар аа: Алин шаравга нар болон бодьсадва, түүнчлэн ажирсан бурхад мөн буянт ном, ертөнц хийгээд ертөнцөөс тонилсон бүгдээр "амирлан ахуй" хийгээд "үлэмж үзэхүйн" үр мөн хэмээн ухагтун гэж номложээ.
- 30.Энэхүү хоёрыг бясалгал диян бүгдэд хураахын тулд егүзэр нар цаг ямагт магад "амирлан оршихуй" болон "Үлэмж узэхүйг" шүтэж үйлдсэн бөлгөө.
- 31. "Хутагт магад тааллын тайлбар" сударт: бурхан бээр ийн хэмээн: би бээр Шаравга болон бодьсадва мөн түүнчлэн ажирсан бурхдад дияныг олон төлөвөөр үзүүлсэн бөгөөд тэд цөм "амирлан оршихүй" хийгээд "Үлэмж үзэхүй" бээр хураагдсаныг ч мөн ухагтун хэмээн номложээ.

- 32. "Амирлан ахуй" төдий нэгийг бясалган үйлдвээс егүзэр нарын хилэнц түйтгэр үл тэвчигдэх бөгөөд зөвхөн л нисваанисыг л тийн дарсан төдийд барагдана. Билгийн ор мөр гэгээ үл гарсан тул далд нисваанисыг сайтар дарж үл чадна.
- 33."Хутагт магад тааллын тайлбар" судраас: Диянаар нисваанисыг тийн дарах ба билгээр далд нисваанисыг сайтар дарах болой хэмээн зарлиглав.
- 34. "Хутагт Самади Хааны сударт" самади дияныг сайтар бясалган эс үйлдэхүл, тэр нь хуран мэдлийг эвдэж үл чадаад улмаар нисванис эргэж машид хямраана.
- 35.Үлэмж явдал сайнаар дияныг бясалгавал, Номын "би" үгүйг тус тус оноод, тус тус ажигласнаа бясалгах нь, гаслангаас нөхцөхүйг олохын шалтгаан үр болой. Бусад үр шалтгаанаар амирлаж үл чадах хэмээн номлов.
- 36. "Бодьсадвын Номын Аймаг Саваас" алинаар бодь сэтгэлтний номын аймаг савын тийн утгыг ч үл сонсоод түүнчлэн хутагтын номын винайн ёсыг ч үл сонсоод диян төдийд ханаж барих н омгийн эрхээр илтэд дээрэнгүйд унаж төрөл, өтөл өвчин, үхэл, гаслан хямралаас үл гэтлэх ба зургаан зүйл амьтны орчилоос огоот үл гарах ба зовлонт цогцосоос ч үл гэтлэхийг бурхан бээр болгоож ийн хэмээн айлдав. Бусадтай эв зохицон сонсох нь өтлөх болон үхэлээс тонилох мөн хэмээн зарлиглав.
- 37.Хилэнц бүгдийг тэвчиж, огоот арилсан билгүүн гарахыг хүсвээс "амирлан ахуйд" оршин билэг оюуныг бясалган үйлдэгтүн хэмээн "Хутагт чухаг дээд давхарлага" сударт мөн айлджээ.
- 38.Шагшаабад (ёс суртахуун)-ын мөрд оршсоноор дияныг олох бөгөөд тийн дияныг олсноор оюун билгийг бясалган үйлдэгтүн. Оюун билгээр тийн арилсан билгүүнийг олюу. Билгүүн тийн ариунаар шагшаабадын хотол чуулган цогцолно хэмээн зарлиглав.
- 39."Хутагт Их Хөлгөнд Сүжиглэн Бясалгахын судар"-т язгуурын шавь хөвгүүдээ: Оюун билэгт шамдан эс оршвоос бодьсадва нар их хөлгөнд сүжиглэн хэрхэн ямар мэт орохыг үл өгүүлсү. Хөвгүүдээ: Учир ийн аваас Их хөлгөнд сүжиглэх улмаар их хөлгөнд багтаж орох нь юун болох буй. Энэ нь асар ариун "алгасаралгүй" сэтгэлээр дээд номын утгаас үүдэн гарахыг санаж ухаарагтун хэмээн зарлиглав.
- 40. "Амирлан ахуй" лугаа хагацсан "Үлэмж үзэхүй" нь егүзэрийн сэтгэлийн вишайг тийн алгасруулах ба салхины аманд тавьсан зул лугаа батгүй болмой.
- 41.Иймээс билгүүний үзэгдэл тэмдэг машид тодорхой бус болох тул хоёуланг адил шүтэн үйлдэгтүн.
- 42. "Хутагт Огоот Гаслангаас Нөхцсөн" судраас: Шаравга нар нь түүнчлэн ажирсан бурхадын язгуур бус болой. Тэд диян бясалгал түлхүү их бөгөөд "билэг оюун" багын тул болой. Бодьсадва нар нь үзэхүй тодорхой бус бөгөөд "билэг оюун" их "диян" бясалгал багын тулд болой. Түүнчлэн ажирсан бурхад бүхнийг болгоох бөгөөд "амирлан ахуй" хийгээд "үлэмж үзэхүйг" адил тэгшээр болгоосны тул болой.
- 43. "Амирлан ахуйн" хүчээр зул салхинд үл хөдлөх мэтээр тийн атгагын хийгээр сэтгэл үл хөдлөх болой. "Үлэмж үзэхүйн" ачаар муу буруу үзлийн хир бүгдийг тэвчсэний тул бусдад үл автах бөлгөө.

- 44. "Саран Зулын судар"-т "Амирлан ахуйн" хүчээр үл алгасан буюу "Үлэмж үзэхүй" бээр уул мэт орших болой хэмээн номложээ. Иймээс хоёуланг егүзэрт үйлдэгтүн.
- 45.Үүнд: Егүзэр нар анх түрүүнд түргэнээ "Амирлан ахуй" хийгээд "Үлэмж үзэхүйг" бүтээх болой. Энэ хоёрыг алин чинээгээр шутэн уйлдэгтүн.
- 46. "Амирлан ахуйн чуулганы" ач тус цог учирал алин хэмээвээс: Зохилдохуй оронд орших хийгээд хүсэл бага, ханал мэдэлт үйл үйлдэл олныг огоот тэвчсэн болой. Мөн таван эрдэм төгс бөгөөд үүнд: Зохилдохуй аглаг орон мөн хэмээн мэдсэн, хувцас хоол унд төдийлөн бэрхшээлгүй амар олдох, эгэл төрөлхтөн, цадиггүй дээрэмчин, дайсан тэргүүтэн үл оршихуй тул орон сайн, нөхөд шагшаабад ёс суртахуун төгс тул нөхөр сайн, өдөрт эгэл олноор хөлхөлдөн үл дүүрэх ба шөнө дуу чимээ бага тул төгс сайны эрдэм болой.
- 47.Хүсэл бага нь алин хэмээвээс номын хувцас тэргүүтэн төдийхнөөс илүүг сайн мууд үзэж үл тачаах мөн.
- 48. Ханал мэдэл алин хэмээвээс: Номын хувцас тэрхэн төдий олдсонд сэтгэл ямагт ханах болой.
- 49.Үйл үйлдэл олныг тэвчих алин хэмээвээс: Худалдаа арилжаа тэргүүтэн муу үйлийг огоот тэвчих болон гэргийтэн мөн машид гарсан алинтай хань нөхөр болохыг огоот тэвчих, эм барих, зурхай зурлага тэргүүтнийг огоот тэвчих болой.

50.Шагшаабад тийн ариун алин хэмээвээс: Хоёр санваарын алинд ч мөн чанарын гэм алдал хийгээд цаазын гэм алдал үл гаргах ба санамсаргүй унасан ч гэлээ уужуу тайван ном ёсчлон үйлдэх мөн.

Шараган ёсны санваар дахь засч үл болох уналаас ч сэрэмжлэн гэмших ба хойшид ч үл үйлдэхийн сэтгэл бодол төгс байх болой. Алин сайн муу сэтгэлээр үйлдэгдсэн үйл болон бодол сэдэл нь угтаа төрх байдал бодь үгүйг тус тус ялгаж оноод юмс бүхэн бодь үгүйг бясалган дадуулах тэр ямагт нь гагц ариун шагшаабад ёс суртахууны явдал мөнийг ч ухаж мэдэгтүн. Үүнийг "Хутагт Маж-дагийн хэрхэн гэмшиж ухаарсан ухаарлаас тодруулан санагтун. Иймээс хойшид ч гэмших гэмшилгүй бясалгалд хичээх нь чухал.

- 51.Алив хүсэл нь энэ нас хийгээд хойд насанд ч гэм эргүү олныг учируулахыг тунгааж шунах атгагыг тэвчиж үйлдэгтүн.
- 52.Хорвоогийн бодит зүйлс гуа үзэсгэлэн хийгээд үзэлгүй муухайн хоёр туйл бөгөөд энэ бүгд тийн удалгүй хувирч эвдрэхүйн ном ёст тул батгүй. Тэдгээр нь өнө удалгүй надаас хагацах нь зайлшгүй. Би түүнчлэн тачаах хэрэг юун билээ хэмээн бясалгаснаар тийн атгаг санааг тэвчин арилгах мөн.
- 53."Үлэмж үзэхүйн" ач тус, учирал чуулган алин хэмээвээс: Дээд төрөлхтөнг олж шүтэх, ихийг сонсож мэдээд дээд илүүг эрэлхийх болон ёсчлон гүйцэлдүүлж сэтгэх болой.
- 54. Үүнд дээд төрөлхтөнг ямар мэт шүтэж үйлдэх ёс нь: Олонтоо сонсох хийгээд үг нь тодорхой, нигүүлсэхүй сэтгэл төгөлдөр уйтгарыг тэвчих мөн. Үүнд ихийг сонсож мэдээд илүүг эрэлхийх нь: бурханы айлдсан арван хоёр гишүүнт номлолын магад утгын номлол болон шударга утгыг бишрэн сонсох болой.
- 55.Үүнийг "Хутагт магад тааллын тайлбар" сударт: Хутагтын аман айлдалыг хүсэхчилэн үл сонсвоос тэр нь "Үлэмж үзэхүйн" тотгор мөн хэмээжээ. Мөн номлохдоо: "Үлэмж үзэхүй" нь сонсох хийгээд

санахуйгаас гарсан асар ариун үзлээс үүдсэн хэмээн номложээ. "Хутагт Хурьцалгүйн Хөвгүүний айлтгасан" сударт: Төгс сайтар сонсохуйгаас билэг гарах болой. Тийн сайн төгс билэг нь нисваанисыг амирлуулан үйлдсэн болой хэмээн зарлиглав.

56.Ёсчлон гүйцэлдүүлж сэтгэх нь: Судрын аймгийн магад утгыг болон шударга утгыг сайтар нотлон буулгаад тэр мэтээр бодьсадва тээнэгэлзэх сэжиггүй аваас бясалгал тууштай магад болох буюу. Сэжиг сэтгэлээр хандах аваас салаа замын уулзварт хүрсэн адил алиныг ч магад бүтээж эс чадюу.

57.Егүзэр нар цаг үргэлжид загас хийгээд мах тэргүүтнийг тэвчиж үл зохилдох зүйлгүй идээ хоолоо тааруулах болой. Энэ мэтээр бодьсадва "амирлан ахуй" хийгээд "Үлэмж үзэхүй"-н чуулган бүгдийг хурааж бясалгалд шамдагтун.

58.Егүзэр нар бясалгахын үед анхлан ажил үйлдэл юу бүхнээ огоот гүйцээж, бие засахын үест ч дуу чимээгүй оршиж сэтгэл зохист зүгт хандан би бээр амьтан бүгдийг бодийн зүрхэнд байгуулж хөтлөн үйлдье хэмээн санагтун.

59.Ийнхүү амьтан бүгдийг илт дээш татахын санаагаар их нигүүлсэхүйг үүсгэж арван зүгийн бурхад, бодьсадва бүгдэд таван гишүүнтийн мөргөл, бурхан бодьсадын хөрөг зургийн өмнө чимэг зүүсгэл, зул хүж аль чадах чинээгээр тахил өргөн магтаж, хилэнцээ наминчлан амьтан бүгдийн буянт үйлийн араас даган баясах мөн.

60.Суудал зөөлөн бөгөөд биед ая эвтэй нэгийг зэхэж Хутагт Намбар-Нанзод бурханы бүтэн болон хагас завилгаа суудлаар суух нь мөн. Нүдээ хэт анилгүй хэт дүрлийлгүй хамрын үзүүрт хандуулан харах ба биеэ хэт бөхийлгүй хэт гэдийлгүй эгцлэн байж дурьдалыг дотроо агуулж суугтун. Мөрөө тэгш агуулж, толгойгоо үл гудайлган зүгт үл хөдлөн оршигтун. Хамар болон хүйс нэгэн чигт шулуун орших ба шүд уруул тэгш, хэл нь шүдэнд үл ялих шүргэлцэх мөн. Амсгалах тоолонд гадагш дотогш чимээгүй тайван амьсгалж аахилах болон ширүүн амсгалыг аль болох тэвчиж зөөлөн аажмаар ая зөнд нь гаргаж оруулахыг хичээгтүн.

61.Эхлэн "амирлан ахуй"-г бүтээн үйлдэх бөгөөд гадагш тийн алгасарлыг тэвчсэнээр дотор бодол зорилгодоо аян зөндөө өөрөө хүрч үргэлжид баясгалантай машид судлахуйн төгс сэтгэлээр орших нь "Амирлан ахуй"-д оршихуйн зорилго бөгөөд улмаар "хоосон чанар"-ыг тийн судлах ба энэ нь "Үлэмж үзэхүй" мөн.

- 62. "Хутагт Чухаг Дээд Үүлийн сударт": "Амирлан ахуй" нь нэгэн үзүүрт мөн. "Үлэмж үзэхүй" нь үнэхээр тус тус шинжлэн онох болой хэмээн номложээ.
- 63."Хутагт магад тааллын тайлбар" сударт: Бурхан багшаа "Амирлан ахуй"-д ямар мэт суралцаад "Үлэмж үзэхүй"-д мэргэших арга юун буй хэмээсэнд: Ийн хэмээн зарлиглав. Майдар аа: Би шасдирыг ийн агуулсан буюу. Үүнд судрын аймаг, яруу найргийн аймаг, иш үзүүлсэн аймаг, шүлэгийн аймаг, тухайлан өгүүлсний аймаг, шалтгаан өгүүлэхүй аймаг, үлгэр домгийн аймаг, энэ мэт гарсаны аймаг, намтар түүхийн аймаг, машид дэлгэрэхүйн аймаг, гайхамшигт номын аймаг, нотлон буулгаж үзүүлсний аймаг, тэргүүтнийг номлосныг бодьсадва нар сайтар сонсов. Сайтар барив. Амны уншлагад үйлдэв. Сэтгэлдээ машид хадав. Сайтар мэдэж сурснаар гагцаар аглагт сууж дотроо сайтар агуулан болгоосон ном шасдир тэдгээрийг дахин давтан үргэлжид баттай барьж үйлдсэн мөн. Тэр мэт сэтгэлдээ олон удаа дадуулж, ажиглан судлах ухаан бодрол гарч буй тэр нь "амирлан ахуй" мөн болой.

64.Энэ мэтээр бодьсадва нар "Амирлан ахуй"-г огоот эрэлцэн судалсан мөн. Ийнхүү биеэ машид судлан сэтгэл машид тогтвортой болсон суурин дээр сэтгэлийн алгасарлыг тэвчсэнээр ямар мэт юу санасан ном юмс тэдгээрийг дотоод диян бясалгалын зоригдон эдлэхүй (вишай) дүрс бүтцийг нь тус тус онож судлан үйлдэгтүн. Бишрэн баясаж үйлдэгтүн. Диян бясалгалын зоригдон эдлэхүй орон (вишай) дүрс бүтцийг мэдэгдэхүүн оюунаар тийн задлах болоод машид нарийн хувааж үйлдэх, огоот онож мэдэн судлах, тэсвэрлэх ба хүсэхүй болон өвөрмөц шинжийг нь мэдэх бусад үзэл онолтой харьцуулан онож мэдэхүй тэр нь "Үлэмж үзэхүй" мөн. Энэ мэтээр л бодьсадва нар "Үлэмж үзэхүй"-д мэргэн болсон болой хэмээн бурхан айлдав.

65.Ийнхүү егүзэр нар "амирлан ахуй"-г илтэд судлан бүтээхийг хүсвээс эн тэргүүнээ алин нэгэн судрын аймаг болон яруу найраг, шүлэг урлалын аймаг тэргүүтэн номлол шасдирыг түүнчлэн дагагтун. Түүнчлэн дотроо буулган тогтоогтун хэмээн олонтоо хамгийг эмхэлж хураангуйлсан, үүнд сэтгэлээ ойр агуулагтун. Мөн ном бүгдийн цогцын хураангуй болсон бие цогцос тэргүүтнээ шинжлэн сэтгэлдээ ойр агуулагтун. Ямар мэтээр үзсэн, сонссон бурханы хөрөг дүрсэд сэтгэлээ ойр агуулагтун.

66."Хутагт Самадийн Хааны судар"-т: Алтан өнгөт ариун лагшин нь ертөнцийн итгэл бүхний чимэг болсон, түүнийг зориуд сэтгэлдээ оршуулахыг, зоригт бодьсадва нар хичээн үйлдэгтүн хэмээн номлосон болой.

67.Энэ мэтээр алин хүссэн зоригдохуун түүнээ сэтгэлдээ агуулснаар лавтай олонтоо давтаж, үргэлжид сэтгэлдээ агуулагтун. Тийн ойр агуулснаар сэтгэлээ сайтар судалж зоригдохуун түүнээ сайтар барьж чадаж байна уу? эсвээс сэтгэл живж байна уу? эсвээс гадагш орон алинд үймчин алгасарч байна уу? гэдгийг сайтар ажиглаж үйлдэгтүн.

68.Будангуй нозоорол нойроор таны сэтгэл тань живэх буюу живснээ нэгэнт мэдвээс дээд баясангуйн орон бурханы дүрс лагшин тэргүүтэн гэрэл гэгээт дээд хур мэдлийг сэтгэлдээ агуулагтун.

69.Живэхүйг ийнхүү амирлуулан үйлдсэнээр ямар ч болов алдсан зоригдохуун түүнээ сэтгэлдээ тодруулан үзэж дахин урьд лугаа үйлдэгтүн. Алин цагт балай мунхаг мэт харанхуйлах, нүд анилдах болон сэтгэлээр зоригдохуунаа сайтар тодруулж эс үзэх үест живэхүйд уналаа хэмээн ухаарагтун.

70.Мөн алин гадны дүрс биет тэргүүтний байдал төлөв, эрдмийг нь атгаглан бас бусаар сэтгэл үймрэх болон урд өнгөрснийг санах зэргээр сэтгэл "догширох" тэр үест хуран үйлдсэн бүгд мөнх бус хийгээд зовлонгийн угийг санах ба сэтгэл гансрах бодит заримыг ч сэтгэлдээ үйлдэгтүн.

71.Тийн алгасарлыг ийнхүү амирлуулан үйлдсэнээр дурдахуй хийгээд санамсарын дээсээр сэтгэлийн их зааныг зоригдохууны гадсанд бөхлөж уягтун. Алин цагт "живэх" хийгээд "догширохуй" үгүй болоод зоригдохуун тэр нь сэтгэлд аяндаа орж ирэхийг үзсэн тэр цагт оролдлого шамдлаа султган тэгш агуулж уйлдэгтүн. Тэр цагаас хойшид ямар мэт хүссэнээр судлан суугтун.

72. "Амирлан ахуй"-г энэ мэт бясалган бие болон сэтгэлээ машид судалж болох агаад ямар мэтчилэн хүссэнчилэн "Зоригдохуун"-д сэтгэл аян зөндөө албадлагагүй тусах болсон тэр цагт л "Амирлан ахуй" бүтлээ хэмээн ухагтун.

73.Ийн "Амирлан ахуй"-г бүтээж чадсанаар сая л "Үлэмж үзэхүй"-г бясалган үйлдэж болохыг санагтун. Ийн бурханы зарлиг бүхнээ сайтар номлосон бөгөөд илтэд буюу дамжлагаар "хоосон

чанар"-ыг илт тодорхой айлдсан ба "хоосон чанар" хичээн зүглэсэн болой. "Хоосон чанар"-ыг онож мэдсэн гэгээ тэмдэг гарваас харанхуй арилах адил элдэв үзлийн тор бүгдээс хагацах болой. "Амирлан ахуй"-г бясалгасан тэр төдий бээр "билгүүн" ариусаж үл чадах бөгөөд хилэнцийн харанхуйг ч арилгаж ул чадмуй.

74.Билэг билгүүнээр "хоосон чанар"-ыг сайтар бясалгаваас "билгүүн" асар тийн ариусах бөлгөө. Иймд зөвхөн билэг билгүүнээр "хоосон чанар"-ыг мэдэх болюу. Зөвхөн билэг билгүүнээр "Амирлан ахуй"-н хилэнцийг үнэхээр тэвчих болюу.

75.Иймээс би бээр "Амирлан ахуй"-д оршиж билэг билгүүний хүчээр "хоосон чанар"-ыг огоот эрэлцэн үйлдсэн болой. "Амирлан ахуй" төдийгөөр ханаж үл болохыг санагтун.

76. "Хоосон чанар" юун буй хэмээвээс "үнэмлэхүй" ёсонд алин бодит юмс бүхэн "бодьгал" хийгээд "номын би" хоёроор хоосорсныг хэлэх бөгөөд үүнийг "билгийн чанад тэртээд хүрсэн" оюун билгээр л мэдэх болохоос бусдаар үгүй болой.

77. "Хутагт магад тааллын тайлбар"-аас: Бурхан багш аа: Бодьсадын явдал ном нугуудын бодь үгүй "хоосон чанар"-т "билгийн чанад тэртээд хүрснийг хэн бээр онож барьсан буй" Мэлмий бээр болгоогчийн эрх баялагт Арьяабал бээр "билгийн чанад тэртээд хүрсэн"-ийг (зургаан бармид)-барьсан болой хэмээн зарлиглав. Иймээс "Амирлан ахуй"-д оршин билэг билгүүнийг бясалгагтун.

78.Егүзэрс нар үүнийг энэ мэт тийн шинжлэн болгоосон буй. Бодьгалын бие цогцос тэргүүтэн нь өвөрчлөн мөн чанаргүй бөгөөд цогцос тэдгээр нь ч мөнх бус ба олон дүр байдлын цуглуулга мөн болой. Бусад хэн нэгэн бээр: Бодьгал нь мөнх хийгээд зөвхөн ганцын дүр байдлаар оршин буй хэмээн ажиглан үзсэн ахул: бусдыг өгүүлж үл болох тэрхүү "бодьгал" нь "бодитой" байж яахин чадах вэ. "Бодитой" гэх бусад төлөв байдал огтоос үгүй болой. Иймд ертөнцийн "томьёо" төдий "би" хийгээд "минийх" хэмээх энэ нь эндүүрэл гэдгийг ухаж мэдэгтүн. Ном юмст ч "би" үгүй болохыг энэ мэт бясалган үйлдэгтүн.

79.Чухам "ном" хэмээх нь угтаа: таван цогцос хийгээд "арван хоёр төрөн түгэхүй" болон "арван найман язгуур махбодь" болой.

80.Иймд "цогцос" хийгээд "төрөн түгэхүй" дүрст "махбодь" алин тэдгээр нь "үнэмлэхүй" утгандаа: сэтгэлийн төлөв байдал болохоос бус өөр ангид тусдаа зүйл бус болой.

- 81.Тэдгээр нь хумхийн тоосноос машид нарийн тоосон болж тэр нь мөн задарч нарийссаар олдох хувь хэсэг гэж үгүй болохуй адил магад барих зүйлгүй болой.
- 82.Тэгэхээр бидэн тэргүүлэшгүй цагаас дүрс тэргүүтэн үнэхээр "үгүй" зүйлд илтэд шунасны эрхээр чухам л зүүдэнд үзэгдэх дүрсчилэн нялхас бид гадна ургах төрхөд хууртах буюу. Чухам дотоод "үнэмлэхүй" чанартаа бодит дүрс тэргүүтэн нь сэтгэлийн төлөв байдлаас өөр ангид тустай нь үгүй хэмээн шинжлэгтүн. Ийнхүү гурван ертөнц нь "сэтгэл" төдийтөн хэмээн санагтун.

Тэр мэт "ном" юмсын шинжлэл бүгд нь сэтгэлээс ангид бус "сэтгэл төдий" гэдгийг мэдээд ном бүгдийн төлөв байдлыг тус тус хэмээн ажиглаж байгаа нь л сэтгэлийн төлөв байдлыг тус тус мэдсэн нь тэр хэмээн ухаж шинжлэгтүн. "Үнэмлэхүй" утгандаа: сэтгэл нь "үнэн" үгүй агаад алин цагт хуурмаг төлөв байдалт дүрс тэргүүтнийг баригч элдэв олон бодлын төлөвт орших тэр л сэтгэлд "үнэн" гэж юу байхав. Иймд бодит дүрс тэргүүтэн нь хуурмаг байхад түүний тусгал болох "сэтгэл хуурмаг" болох нь магад үнэн болой.

Тэрчлэн дүрс тэргүүтэн нь элдэв хувиралт төлөвт орших тул "ганц" гэх мөн "олон" гэх төлөв байдал үгүй тул түүнчлэн сэтгэл ч мөн үүнээс ангид оршино гэж үгүй болохоор "ганц" гэх "олон" гэхийн төлөв байдал мөн үгүй болой.Энэ мэтээр "сэтгэл" нь илбэ адилын төрх байдалд орших мөн.

83.Сэтгэлийн мөн чанар энэ мэтчилэн мөн бусад "ном" юмс бүгд ч "илбэ" адилын төрх байдалд оршихыг ч сайтар шинжлэгтүн.

84.Энэчлэн билэг билгүүнээр сэтгэлийн төлөв байдлыг тус тус сайтар ажиглахуйд: Үнэмлэхүй утгандаа: сэтгэл нь дотор зоригдох нь үгүй, гадна үгүй мөн хоёуланд зоригдох нь үгүй, өнгөрсөн сэтгэлд зоригдох нь үгүй. Ирээдүйн сэтгэлд зоригдох нь үгүй. Одооны сэтгэлд Зоригдох нь үгүй. Чухам сэтгэл үүсч төрсөн цаг гэж хаана ч үгүй. Сэтгэл төрөх цаг гэж үгүй. Сэтгэлийг барьж болдоггүй. Үзэж болдоггүй. Чухам барьж үзэж болдоггүй тул дүрст юмсыг үгүйсгэх төлөв байдал нь юу адил хэмээвээс: "Хутагт чухаг дээд давхарлага" сударт ийн өгүүлсэн нь:Одсүрэн: сэтгэлийг огоот эрэв ч үл олдох болой. Алин үл олдохуй тэр нь үл зоригдохуй болой. Алин үл зоригдохуй тэр нь өнгөрсөнд үгүй, ирээдүйд үгүй, одоо үгүй болой хэмээн дэлгэрэнгүй номложээ.

85.Ийнхүү шинжилвээс: сэтгэлийн эхлэл хийгээд төгсгөл гэж үгүй. Завсар гэж үгүй болой.

86.Энэ мэтчилэн сэтгэлд эхлэл төгсгөл гэж үгүйн адил ном юмс бүхэнд эхлэл төгсгөл үгүйг дотроо багтаагтун. Энэ мэтчилэн сэтгэлийн эхлэл төгсгөл үгүйг дотроо тунгааснаар сэтгэлийн төлөв байдал алин ч үл зоригдох болой. Сэтгэл алинаар огоот мэдэж олсон тэр нь ч хоосон гэдгийг ухаж мэдэгтүн.

87.Ийн мэдсэнээр сэтгэлийн төлөв байдлаар бүтсэн бодит дүрс тэргүүтний төрх байдал ч мөн үнэндээ үл үзэгдэх болой. Энэ мэтээр билэг билгүүнээр ном юмсын төрх байдал үнэхээр үгүй үл үзэгдэх тул дүрсийг мөнх-мөнх бус гэх. Хоосон-хоосон бус гэх цувиралтай-цувиралгүй гэх гарсан-үл гарсан гэх байна-үгүй гэхчлэн атгаглаж болохгүй нь лавтай мөн.

88.Ийнхүү дүрс тэргүүтэнд атгаглаж үл болохчлон хүрэлцэхүйн хийгээд хур мэдэл, хуран үйлдэх, тийн мэдэл нугуудад ч атгаглаж бүү үйлдэгтүн. Ийнхүү гол юмс нь огт бүтээгүй байхад түүний өвөрмөц төрх нь яаж бүтхэв. Түүнд атгаглаж яахин болох л... энэ мэтээр егүзэрва нар бодит алин юмсын төрх байдал нь үнэмлэхүй утгандаа магад тийн үл барагдахуй тийн "хоосон"-ыг онож мэдсэн тэр цагт асар "атгаггүйн" диянд орсон нь тэр болой. Ном юмсын төлөв байдал үгүйг ийнхүү мэдэгтүн.

89.Алин билэгээр бодит юмсын төлөв байдлыг тус тус ажиглаж эс бясалгаад зөвхөн сэтгэлдээ тэвчсэн төдийгөөр бясалгах аваас түүний "тийн атгаг" хэзээд үл буцах бөгөөд "төлөв байдал" үгүй гэдгийг ч ухаарч үл чадах болой. Энэ нь билэг оюуны үзэгдэл хүч үгүйн тул болой.Энэ мэтээр үнэхээр тус тус сайтар шинжлэн атгагыг мэдсэний ачаар гарсан "гал" тэр нь "үрүүл модны" гал лугаа адил тэрхүү атгагын модыг өөрөө түлэх мөн хэмээн бурхан багш айлдав.

90. "Хутагт Чухаг Дээд Үүлийн судар"-т Энэ мэт гэмээс холдон бүгдээс салахын тухайд мэргэд бээр "хоосон чанар"-ыг бясалган егүзэрт үйлдэх мөн. "Хоосон чанар"-ыг олонтаа бясалгаваас: Орон алин бодит зүйлд сэтгэл булаагдан, сэтгэл догдлон баясахуй болсон тэр төлөв байдлыг огоот эрэвч мөн л хоосонд мэдэх болоюу. Сэтгэл алин түүнийг шинжлэвч хоосонд мэдэх болюу. Сэтгэлээр мэдсэн түүний "төрх байдал"-ыг бүхэнд эрэвч хоосонд мэдэгтүн. Ийнхүү мэдвээс "Бэлгэ чанаргүй"-н егүзэрт орох бөлгөө хэмээн номлов. Тиймээс атгаг сэтгэлийг өмнө нь огоот хорьж "бэлгэ чанаргүй"-н егүзэрт орох мөн бөлгөө.

- 91.Сэтгэлдээ үйлдэн тэвчих төдий бээр билэг ухаандаа бодит зүйлсийн төрх байдлыг үл шинжлэн атгаглахын төөрөгдөлд оролгүйгээр машид тодруулан үзэгтүн. Энэ мэт оюун билгээр дүрс тэргүүтэн бодит зүйлсийн төрх байдлыг үнэнхүү ямарчлан ажиглан шинжлэх нь диян мөн бөлгөө. Дүрс тэргүүтэнг барьж оршвоос диян бус бөгөөд энэ ертөнц хийгээд ертөнцийн тэртээд оршсон ч дияныг үл үйлдэх бөгөөд дүрс тэргүүтэн тэд юмс үл зоригдохуй бөлгөө.
- 92.Энэ мэтийг "үл оршихуйн диян" хэмээх бөлгөө. Билэг оюунаар бодит бүхний төрх байдлыг тус тус ажиглаж шинжлээд юуны тулд зоригдохуунгүй диянчлан үйлдсэнийг болон юуны учир "билэг билгүүний диян" хэмээснийг "Хутагт Огторгуйн Гуу Сан" хийгээд "Хутагт Оройн Их Эрдэнэ" зэрэг сударт үзүүлсэн мэт болой.
- 93.Тэр мэтчилэн бодьгалын "би үгүй" хийгээд номын "би үгүй"-н "хоосон чанар"-т оршин ахуй үес түүнээ огоот шинжлэл гэж үгүй, харагдах үйл гэж бусад үгүй тул атгаг хийгэд шинжлэлээс хагацсан юуг ч үл өгүүлэн нэгэн үзүүрт сэтгэлд өөрийн эрхээр аян зөндөө орж "илтэд хуран үйлдэлгүйгээр" "хоосон чанар"-ыг машид тодруулан бясалгаж үйлдэгтүн. Чухам ийн оршсоноор сэтгэлийн үргэлжлэл үл хөлбөрөх бөлгөө.
- 94.Хэрвээ алин нэг цагт хүсэл тачаал тэргүүтнээр сэтгэл тэртээд тийн алгасан үймцэхийн цагт тийн алгасарсанаа мэдэрч санаад түргэнээ урьд лугаа сэтгэлээ буцааж оруулагтун.
- 95.Мөн алинаа сэтгэл илтэд үл баясахуйг үзээд дияны эрдэм ач тусыг санаж илтэд баясахуйг бясалгагтун. Сэтгэл тийн алгасарсаныг ойр чухалчлан үзсэнээр "үл баясахуй"-г амирлуулан үйлдэгтүн.
- 96.Хэзээ нэгнээ будангуй нойроор дарагдан зорилго тодорхой бус, сэтгэл "живэхүй" тэр цагт дээд баясангуйн бодит зүйлсийг (бурхан шүтээн) сэтгэлдээ санаснаар амирлуулж үйлдэгтүн.
- 97.Зоригдохуун болсон "хоосон чанар" тэр ямагтыг машид бөх баригтун. Мөн хэзээ нэгэнт өнгөрсөн алиа хошин, тоглоом наадам зэргийг санагалзаж сэтгэл цалгайран алгасахуйд мөн дээр өгүүлсэнчлэн мөнх бус тэргүүтэн сэтгэл уйтгарлан гуних бодит юмсыг сэтгэлдээ үйлдэн тийн алгасаралыг амирлуулагтун.
- 98.Ингэснээр "хоосон чанар"-т сэтгэл "илтэд хуран үйлдэлгүй" орохыг хичээн шамдагтун. Алин шамдалаар "живэхүй" хийгээд "догширохуй"-гоос хагацаж тэгш орших бөгөөд "хоосон чанар"-т бясалгалд сэтгэл аян зөндөө өөрөө орох болсон тэр цагт шамдал оролдлогоо султган тэгш агуулан үйлдэгтүн.
- 99.Хэрвээ ийнхүү сэтгэл тэгш оршин ахуйд улам хичээж үйлдвээс сэтгэл тийн улам алгасарах бөлгөө. Мөн хэрвээ сэтгэл "живэхүй" дор хичээл оролдлого эс үйлдвээс тэр цагт улам живж "үлэмж үзэхүй" үгүй болох буюу. Сэтгэл мунхагаар харанхуйлах ажгуу.
- 100.Иймд сэтгэл живэхүй дор болвоос хичээл шамдалыг үйлдэгтүн. Чухам тэгш оршихуйн цагт хичээл оролдлого бүү гаргагтун. "Үлэмж үзэхүй"-г бясалгахуйд билэг билгүүний хувь их болох тул "амирлан ахуй"-н хувь багасаж салхины аманд тавьсан зул лугаа сэтгэл алгасан хөлбөрөх бөлгөө. Тиймээс тэр үес "амирлан ахуй"-г бясалган үйлдэгтүн. "амирлан ахуй"-н хувь хэтэрхий болоход билэг билгүүнийг бясалгагтун.
- 101. Алин цагт хоёул тэгш оршихуйн үест бие сэтгэл бусдаар эс хорлогдохыг хүртэл "илтэд хуран үйлдэл үгүй" оршигтун.

- 102.Бие тэргүүтэнд хорлол болохуй үест ертөнц даяарыг илбэ, зэрглээ, зүүд, усны саран, солонго адилаар үзэж санаад амьтан тэдгээр нь гүн гүнзгий ном энэ мэтийг дотроо эс багтааваас хорвоогийн гаслант нисваанис болох тул би бээр ямар ч болов тэдгээр гүнзгий номыг дотроо багтааж тэр мэтээр үйлдье гэсэн санаагаар "их нигүүлсэхүй" хийгээд "бодь сэтгэл"-ийг илтэд бясалгаж дадуулагтун.
- 103.Түүнээс алжаасан ч түүнчлэн "ном бүгдийн үзэгдэл үгүйн диян"-д орж үйлдэгтүн. Сэтгэл машид уйтгарлахуй болоход ч түүнчлэн алжаалаа сэргээгтүн. Энэ нь "амирлан ахуй" хийгээд "Үлэмж үзэхүй"-тэй батад барилдан орохуйн мөр бөгөөд тийн атгаг сэлт хийгээд тийн атгаггүйн дүрс хөрөгт зоригдох болой.
- 104. Егүзэрс нар энэ мэтээр сэрэмж дурдлаар өдөр шөнийн нэг хором мөчийг ч болов үл орхин "хоосон чанар"-ыг бясалган суух авай. Энэ нь "утгыг машид тийн ялгасны" диян бөгөөд үүнийг "Хутагт мангасын оронд ажирсан" сударт тодорхой үзүүлжээ.
- 105.Хэзээ хүслээр диянаас боссон ч завилгааг үл эвдэн ийн хэмээн сэтгэрүүн: Ном эдгээр бүгд "үнэмлэхүй" утгандаа "төрх байдал" үгүй авч "инагуухи" утгандаа тийн оршин ахуй бөлгөө. Тийн үгүй аваас үйл хийгээд үрийн барилдлага тэргүүтэн ямар мэтээр тийн оршиж чадах буй. Бурхан багш бээр: Эгэл төрөлхтөн бодитойг "инагуухи"-д дээдэст "үнэмлэхүй нь өвөрчлөн үгүй" хэмээн зарлиглав.
- 106.Нялх оюунт амьтан тэдгээр нь "төрх байдалгүй" бодит юмсыг үнэхээр "буй" хэмээн эндүүрч баримталснаар оюун нь чанх буруу болсон бөлгөө. Өнө удаан орчлонгийн хүрдэнд эргэж тэнэсэн би бээр ямар ч болов буяны болон билгүүний чуулганыг дээр үгүй ихээр огоот тугуулан гүйцээж үйлдье. Түүгээр "хамгийг айлдагч"-ийн хутгийг олж үйлдээд ном ямагтыг дотроо багтаан агуулах мөн хэмээн сэтгэгтүн.
- 107.Түүнээс алгуур завилгааг эвдэн арван зүгийн бурхад, бодьсадва бүгдэд мөргөн тахил балин болон магтаалыг сайтар өргөж айлдагтун. Мөн "Сайн явдлын ерөөлийн хаан" судрыг олонтаа ихээр айлдагтун. "Хоосон чанар" хийгээд "нигүүлсэхүй сэтгэл"-ийн шим болсон өглөг тэргүүтэн буяны хийгээд билгүүний чуулган бүгдийг бүтээхэд ихээр шамдагтун.
- 108.Энэ мэтээр болсон диянаар "Байдал бүгдийн дээд төгс хоосон чанар"-ыг илтэд бүтээхийн үр гарсан нь энэ болой.
- 109. "Хутагт Оройн Их Эрдэнийн судар"-аас: Асрахуй болон нигүүлсэхүйн орноо оршсоноор "байдал бүгдийн дээд төгс хоосон чанар"-ыг илтэд онож бүтээсэн диян тэр мөн. "байдал бүгдийн дээд төгс хоосон чанар" алин хэмээвээс: өглөг, шагшаабад, тэвчээр, хичээнгүй, диян, билэг аргаар хослон орж барилдсан нь тэр бөлгөө хэмээн дэлгэр айлджээ.
- 110.Бодьсадва нар амьтан бүгдийг огоот боловсруулан үйлдэх газар орон, бие болон нөхөр боол тэргүүтэн олон хотол чуулган болж өглөг аргын буянд лавтай шүтэн үйлдэх нь магад хэрэг.
- 111.Хэрвээ ийн эс чадваас бурханы орон тэргүүтэн хотол чуулганы бүрдэл, зарлиг тэдгээрийн үр чухам юу болох буй. Иймээс "байдал бүгдийн дээд төгс" "Хамгийг болгоогч"-ийн билгүүн тэр нь "өглөг" тэргүүтэн аргаар огоот төгссөн тул бурхан бээр "хамгийг болгоогч"-ийн билгүүн үүнийг "аргаар" төгсгөн үйлдсэн буюу хэмээн зарлиглажээ.

- 112.Иймд Бодьсадва бээр өглөг тэргүүтний аргад шүтэж үйлдэгтүн. Чухам "хоосон чанар" хэмээн тухайлах нь бус бөлгөө.
- 113. Үүнийг "Хутагт ном бүгдийг машид дэлгэр хураасан судар"-т айлдахдаа: Майдар аа: Бодьсадва нар билгийн чанад тэртээд хүрсэн (зургаан бармид)-ыг үнэхээр бүтээхүй нь тугуулсан бодь хутгийн тулд болой.
- 114. Нэгэн тэнэг бээр ийн хэмээн өчрүүн: Бодьсадва зөвхөн билгийн чанад тэртээд хүрсэн тэрхүү (зургаад бармидад) суралцах магадтай бөлгөө. Харин үүнээс бусдыг тэд үл хэрэгсэж үл ойшоох мөн. Билгийн чанад тэртээд хүрснээс бусдыг басамжлан доорд үзсэн болой хэмээн сэтгэж бүрүүн Майдар аа: үүнийг юу хэмээн сэтгэх буй.

Гашигаан хаан болохуй алин тэр үест тагтааны тусад өөрийн мах цусаа өгч байсан нь оюун билгээ цалхайруулсан хэрэг үү? хэмээн Майдар өчсөнд, Бурхан бээр: Энэ нь тийн бус болой. Ялж төгс нөхцсөн бээр ийн хэмээн айлдав. Майдар аа: Бодьсадын явдлаар ажран ахуйд үйлдсэн билгийн чанад тэртээд хүрсэн зургаан төгс буяны үндэс нь алинаа хураасан буяны үндэс тэдгээрт хорлолтой харш болох уу? хэмээсэнд: Майдар бээр: Ялж төгс нөхцсөн бурхаан: Тийн бус болой хэмээн өчив.

115.Бурхан ийн Зарлиглав, Майдар аа: Чи бээр зургаан галавт "өглөг" бармидыг үнэхээр бүтээсэн. Мөн зургаан галавт "Шагшаабадын" тэртээд хүрсэн, мөн зургаан галавт "тэвчээр"-ийн тэртээд хүрсэн. Зургаан галавт "дияны" тэртээд хүрсэн. Зургаан галавт "дияны" тэртээд хүрсэн. Зургаан галавт "билэг билгүүний" чанадад хүрсэн болой. Мунхаг оюут бээр зөвхөн гагц явдал мөрөөр бодь хутгийг олно гэх. Энэ бүгд цөм "хоосон чанар"-ын ёс ухааныг олохын тухайд мөн. Үүнээс бус явдал мөр нь огоот ул ариуссан болой хэмээн гарсан буюу.

116.Бодьсадва "арга"-аас хагацваас Шаравга лугаа "билэг" төдийгөөр бурханы зохиолыг эдэлж үл чадюу. "Арга"-аар эзлэгдэж гэмээ нь сая эдэлж чадах бөгөөд "Хутагт чухаг дээд давхарлагат" сударт: "Одсүрэн энэ мэт үлгэрлэвээс сайн түшмэдээр хүрээлэгдсэн хаан бээр хэрэг үйлсээ төвөггүй бүтээхийн адилаар бодьсадва бээр "билэг билгүүн"-ээ "арга"-аар огоот эзлүүлбээс: бурханы Зохиол үйлс бүгдийг үйлдэх болой хэмээн айлджээ.

117.Бодьсадва хийгээд тэрсүүд болон Шаравга нарын мөрийн үзэл нь өөр ангид буюу. Тэрсүүдийн мөрийн үзэл нь "би"-д баригдсан чанх буруу үзэлт мөний тул "билэг билгүүнээс" хагацсан тул "тонилохуйг"-г үл олюу. Шаравга бээр: "Их нигүүлсэхүй"-гээс хагацсан тул "арга" гэж үгүй болой. Тиймээс тэд "гаслангаас нөхцөхүй"-д хичээн зүглэх болой. Бодьсадва нарын мөр нь "билэг билгүүн" хийгээд "арга" хослол төгсийг хүсэх тул тэдгээр нь "үл оршихуйн гаслангаас нөхцөхүй"-д хичээн зүглэх болой.

Бодь сэтгэлтэн нугуудын мөр нь "билэг билгүүн" хийгээд "арга" төгсийг хүсэх тул "үл оршихуйн гаслангаас нөхцөх"-ийн үрийг олох болой.

"Билэг билгүүн"-ий хүчээр хорвоод үл унах "арга"-ын хүчээр гаслангаас нөхцөж үл унах болой.

118. "Хутагт Гаяа-Маган-Ри"-д айлдахдаа: Бодьсадва нарын мөр нь товчдоо хоёр бөлгөө, алин хэмээвээс: "арга" хийгээд "билэг билгүүн" болой хэмээн зарлиглав.

- 119.Хутагт Бал-Чог-Дан бу"-д айлдахдаа: Билгийн чанад тэртээд хүрсэн нь "эх" болой. Арганд мэргэн тэр нь "эцэг" болой хэмээн зарлиглав.
- 120. "Хутагт хиргүй алдартын үзүүлсэн судар"-т: Бодьсадва нарын "хүлээс" нь алин "тонилохуй" нь алин хэмээвээс: "арга" үгүй орчлонд хэрэн яваа нь бодьсадын хүлээс мөн. Алин аргаар орчлонд одох нь "тонилохуй" мөн. Билэг билгүүнгүй орчлонг огоот баригч нь бодьсадвын хүлээс мөн. Билэг билгүүнээр орчлонд одох нь тонилохуй мөн.
- 121. "Арга"-аар үл баригдсан "билэг билгүүн" нь хүлээс мөн. "Арга"-аар барилдсан "билэг билгүүн" нь "тонилохуй" мөн. "Билэг билгүүн"-ээр үл барилдсан "арга" нь "хүлээс мөн. "Билэг билгүүн"-ээр барилдсан "арга" нь ""тонилохуй мөн хэмээн дэлгэр айлджээ.
- 122. Бодьсадва нь "билэг билгүүн" төдийд шүтсэнээр шаравгаан хүсэлт "гаслангаас нөхцөхүй"-д унах тул хүлэгдэх мөн болой. Тэд "Үл оршихуйн гаслангаас нөхцөж" үл чадах бөлгөө.

Тиймд "арга"-аас хагацсан "билэг билгүүн" нь бодьсадын хүлээс мөн болой хэмээжээ.

- 123.Үлэмж даарсан нь галыг шүтэхчилэн бодьсадва бээр чанх буруу өчүүхэн хүйтнийг тэвчихийн тулд "арга" сэлт төгс "билэг оюун"-аар "хоосон чанар"-ыг шүтэж үйлдмүй.
- 124. Шаравга мэтчилэн илтэд бүү үйлдэгтүн.
- 125. "Хутагт арван номын судар"-аас хөвгүүдээ: Үлгэрлэвээс хэн нэгэн хүмүүн галыг сайтар эдэлж болох бөгөөд галд ачлал хүндлэлээр хандаж улмаар ачит ламд тооцож өргөл хүндлэл үзүүлсэн ч түүнд огоот хүрэлцэн халууныг хүрч мэдрэн барья гэдэг санаа огт төрөхгүйн адил суурь нь ийн аваас миний биеийн зовлон сэтгэлийн шаналал бүгдийг амирлуулж яахин чадах. Түүнчлэн бодьсадва ч мөн гаслангаас нөхцөх санаа бодолтой ч гаслангаас нөхцөж илтэд үл үйлдэх болой. Чухам ийн сууринаас л бодь сэтгэлээс буцаж няцаж болох хэмээн зарлиглав.
- 126. "Арга" төдий нэгийг шүтсэн ч бодьсадва бээр эгэл төрөлхтөний газраас үл хэтрэх тул машид хүлэгдэх болюу.

Иймээс "билэг билгүүн" төгс "арга"-ыг шүтэгтүн. Энэ мэтээр тарниар огоот эзлэгдсэн хор мэт бодьсадва нугуудын нисваанис нь "билэг билгүүн"-ээр огоот барилдсан хүчинд дулдуйдваас рашаан болох мөн.

- 127.Өвөрчлөн мөн чанараар илт өндөр язгуурын үр нь "өглөг" тэргүүтэн алин мөнийг ч хэлэх юун. "Хутагт чухаг дээд давхарлага" сударт: Одсүрэн тийн үлгэрлэвээс: Тарни хийгээд эмээр огоот найралдсан хор нь үхүүлж үл чадмуй. Түүнчлэн бодьсадва нарын нисваанис нь "билэг билгүүн"-ээр огоот эзлэгдвээс чанх буруу мөрт унана гэж үгүй болой хэмээн зарлиглав. Тиймд бодьсадва "арга"-ын хүчээр орчлон хорвоог үл орхих тул гаслангаас нөхцөж үл унах болой. Алины тул "билгийн хүчээр зоригдохуун бүгдийг тэвчих тул орчлонд үл унах болой. Тэд ийнхүү "үл оршихуйн гаслангаас нөхцөж" бурханы хутгийг олюу.
- 128.Хутагт Огторгуйн Гуу Сан" судраас: билэг билгүүний мэдлээр нисваанис бүгдийг огоот дарах болой. Аргын мэдлээр амьтан бүгдийг огоот үл орхих болой хэмээн зарлиглав. "Хутагт магад тааллын тайлбар" судраас: амьтны тусад машид үл хичээх хийгээд хуран үйлдэх үйлдвэр бүхэнд эс хичээж туунд ул зуглэснээр үнэхээр тэнцэшгүй тугуулсан бодийг олохыг би эс үзсэн бөлгөө хэмээн

зарлиглав. Иймд бурханы хутгийг олохуйг хүсвээс "билэг билгүүн" хийгээд "арга" хоёуланг шүтэж үйлдэгтүн.

- 129.Ертөнцөөс нөхцсөн билэг билгүүнийг бясалган ахуйн үес болон машид тэгш амирлан оршихын үест ч өглөг тэргүүтэн арганд шүтэж эс үйлдсэн ч түүний араас даган орж өгөхсөн хэмээн билэг оюун мэдэл хэзээд бэлэн байх тэр цагт арганд шүтсэн нь тэр мөн.
- 130.Ийнхүү "билэг билгүүн" хийгээд "арга" хоёул нэгэн зэрэг орох бөгөөд бодьсадва нугуудын "билэг билгүүн" хийгээд "арга" хослон барилдаж орохуйн мөр энэ болой.
- 131.Амьтан бүгдийг энэрэх их нигүүлсэхүй бээр огоот эзлэгдвээс ертөнцөөс хэтийдсэн мөрийг шүтэх хийгээд диянаас босож "аргад" хичээхийн цагт ч илбэчин мэт чанх буруугүй өглөг тэргүүтнийг шүтэх бөгөөд "Хутагт үл барагдах оюут бээр үзүүлсэн" сударт Бодьсадын "арга" нь алин "билэг билгүүн"-ээр илтэд бүтээх нь алин хэмээвээс: Алинаа тэгш агуулан оршихдоо амьтныг энэрсэн их нигүүлсэхүйн зоригдохууныг сэтгэлдээ ойр агуулан орших нь "арга" болой. Алины тулд амирлангуй хийгээд машид амирлан тэгш оршин ахуй нь "билэг билгүүн" болой хэмээн ихэд дэлгэр айлдав.
- 132. "Шимнусыг номхотгосон бүлэгт" айлдахдаа: Бодьсадва нарын учирал бүтээлийн өргөл ач тус нь болбоос ерөнхийдөө билэг оюуны мэдлээр илтэд хичээсэн үйлдэл бөгөөд "аргын мэдлээр буяны ном бүгдийг хурааж найруулсан ба "билэг билгүүний" мэдлээр "би" үгүй хийгээд амьтан үгүй, амь үгүй, амьдрал үгүй, бодьгал үгүйг найруулсан ба "аргын" мэдэл ухаанаар амьтан бүгдийг огоот боловсруулан үйлдэж найруулсан мөн хэмээн дэлгэр номложээ.
- 133. "Хутагт Ном Бүгдийг Үнэхээр Хураасан" судраас: Үлгэрлэвээс: Илбэчин хувилгаанаа эцэслэн үзүүлэхийг хичээнэ. Түүний нууцыг нь өмнө мэдвээс, хувилгах илбэнд үл тачаах, гурван ертөнцийн хувилах хувиллыг тугуулсан бодьсадва мэргэнээр мэдмуй. Амьтны тусын тулд хуяг өмссөнийг, амьтан тэр мэт урьдаас мэдмуй хэмээн номложээ.
- 134. Бодьсадва нугуудын "билэг билгүүн" хийгээд "арга" ёсыг бүтээсний үр учрал нь тэд "орчлонд орших" мөн. Санаа нь "гаслангаас нөхцөхүй" болой хэмээн зарлиглав.
- 135.Энэ мэтээр "хоосон чанар" хийгээд "их нигүүлсэхүйн" шим болсон үнэхээр тэнцэшгүй тугуулсан бодь хутагт огоот зоригдсон "өглөг" тэргүүтэн "аргыг" бясалгагтун.

Тийнхүү "үнэмлэхүй" бодийн сэтгэл үүсгэхийн тулд урьд номлосончлон хэзээ цаг үргэлжид "амирлан ахуй" хийгээд "үлэмж үзэхүй"-н барилдлагаар юу чадах хүртлээ бясалгагтун.

- 136. "Хутагт Вишайг Огоот Ариутгасан" судраас : цаг үе бүхэнд амьтны тусыг бүтээгч бодьсадва нарын намтар тус эрдмийг түүнчлэн ойр агуулан дурсаж санаад цаг ямагт "арганд" мэргэнээр бясалган үйлдэгтүн.
- 137.Энэ мэт "нигүүлсэхүй сэтгэл" хийгээд "арга" болон "бодь сэтгэл"-ийг бясалган ахуй тэр цагт зайлшгүй асар ялгамжаат хэмжээнд хүрэх бөгөөд зүүдэнд үргэлжид бурхад бодьсадва нар үзэгдэх бөлгөө. Бас бусад сайн зүүдийг ч зүүдлэх бөгөөд тэнгэр сахиус ч мөн баясан хамгаалах мөн.
- 138.Агшин мөч хором бүрт буяны хийгээд билгүүний чуулганыг агуу ихээр хураах болой. Нисваанисын түйтгэр муу зан авир ч мөн арилах болой. Цаг үргэлжид бие сэтгэл амирлан

төрөлхтөн олны хайр хүндэтгэл хүлээх бөлгөө. Сэтгэлийн үйлээр ч дээдийг олох бөгөөд илт мэдэл тэргүүтэн эрдэм ялгамжаатайг олюу.

139.Ирд хувилгааны хүчээр ертөнцийн орон төхөм хязгааргүйд зорчиж бурхдад тахил өргөн ном сонсох болон үхэхүй цагт ч зайлшгүй бурхан бодьсадваг үзэх мөн.

140.Хойд төрөлдөө ч мөн бурхан бодьсадва нараас үл хагацсан нутаг орон болон, үлэмж хутагтын гэрт төрөх нь зайлбаргүй. Шамдал хичээлгүй буяны болон билгүүний чуулганыг огоот хураах болой. Эд агуурс элбэг, зардас боол олон болоод билэг оюун хурц тул төрөлхтөн олныг огоот боловсруулан үйлдэх болой. Төрөл бүхнээ дурдан санах тэргүүтэн ач тус аврал итгэл цаглашгүй болохыг дотроо санан тунгаагтун.

141.Энэ мэт "нигүүлсэхүй" хийгээд "арга" болон "бодь сэтгэл"-ийг үргэлжид бишрэнгүй бээр өнөд бясалгаснаар зэрэгчлэн хором бүр сэтгэлийн үндэс машид ариусан боловсрох тул "үрүүл модноос гарсан гал лугаа" мэрийн боловсорч дээд утгыг бясалган эцэст хүрснээр ертөнцөөс гэтлэхүйн билгүүн, атгагын тор бүгдээс хагацах бөгөөд "номын эгшиг" аяндаа машид тодорхой гарахыг мэдэх болой.

142.Сэтгэл хиргүй тунгалаг, үл алгасах бөгөөд салхин үгүй ахуйн зул мэтчилэн үл хөдлөх бөлгөө. Ном (юмс) бүгдийг "би" үгүйн төрх байдалт "хоосон чанар"-ыг илтэд үйлдэж үзсэнээр "үнэмлэхүй" бодь сэтгэлийн төрх байдал аяндаа гарах мөн.

143.Тийн гарснаар бодит юмсын эцэст зоригдон орших мөн бөгөөд түүнчлэн ажирсаны язгуурт төрөх мөн бөлгөө. Бодь сэтгэлээр гэмгүй хүлцэнгүйд орших мөн. Ертөнцийн амьтан бүгдээс буцах болон бодь сэтгэлтэний анхдугаар газрыг олох болой хэмээн тус эрдмийг дэлгэр номлосныг "Арван Газар" судраас олж мэдэгтүн.

144.Энэ нь "Түүнчлэн ямагтад зорихуйн диян" бөгөөд "Хутагт Мангасын Оронд Ажирсан" сударт: бодьсадва нар туурвил шамдалгүйгээр "тийн атгаг" үгүйд орших болой.

145.Өөрийн явдал дур сүжгээр тийн оршсон нь илтэд "хуран үйлдээгүй" болой. Билгүүн тэр нь илтэд гарах мөн, энэ мэт бодьсадын анхдугаар газарт оршсоноо хойшид улам бясалган ертөнцөөс гэтлэх ба дагалдан хамт гарах хоёр билгүүнээр "билэг" хийгээд "арга"-ыг бясалган зэрэгчлэн улам шамдалаар бясалгасанаар тэвчиж үйлдэх ёстой хилэнцээ ихээс бага, бүдүүнээс нарийн хүртэл арилгах мөн.

146.Эрдэм ялгамжаатайг олохын тулд доороос дээш дээш нь огоот судалснаар түүнчлэн ажирсны "билгүүн" хүртэл оршиж "хамгийг болгоогч"-ийн далайд орж хэрэг тусаа бүтээж зорилгоо мөн гүйцэлдүүлэх мөн.

147.Энэ мэтээр зэрэгчлэн сэтгэлийн үндсээ огоот ариусгах болохыг "Хутагт Мангасын Оронд Ажирсан" сударт номлохдоо: Зэрэгчлэн дээш дээшээ алт адилын тийн сэтгэлээ судлан дээр үгүй үнэхээр туулсан бодь хутгийн мөрөөр орж илтэд тугуулсан бурхан болох болой хэмээн номлов.

148.Ийнхүү хамгийг болгоогчийн далайд орших чандмань эрдэнэ адилаар амьтан бүгдийг ойрчлон энэрэх эрдэмт цогц төгс, эртний ерөөлийн үрийг зохиосон, их нигүүлсэхүйн өвөрчлөн мөн чанар болсон, ая зөнд бүтэх элдэв мэргэн "арга" төгс, хэмжээлшгүй ирд хувилгаанаар амьтан бүгдийг хоцроолгүй "үнэмлэхүй" утга бүхнээр зохиож, эрдэм хотол чуулган бүгдийн эцэст хүрсэн, авьяас сэлт ойрын хир бүгдээс хагацсан, амьтны язгуурын эцэст тулсан мэдэл ухаан төгс тул бурханы эрдэм бүгд гарахуй орон болсон, сүжиг төгс эрдмийг бид бүтээсэн тул бүгдээр шамдан хичээцгээе.

149.Бурхан багш: Хамгийг болгоогчийн билгүүн нь "нигүүлсэхүйн" үндсээс гарсан мөн. "бодь сэтгэлийн угаас гарсан мөн, "аргаар төгсгөсөн болой" хэмээн зарлиглав.

修次中篇

兹略述諸隨大乘經藏軌理者之修持次第。此中,欲極速證得一切種智,當具尋思,現前精勤於能得彼之眾因緣。

如是,此一切種智,不可無因生。若是,一切時中,一切皆成一切種智,將成合理故。若無觀待而出生,則任何皆不應有阻礙,以之,一切皆不成一切種智。如是,時而有出生滅亡故,諸實事唯觀待於因,時而亦將有成就一切種智。非一切時,非一切處,亦非一切。彼故必定觀待因與緣。彼等因緣中,當依諸無謬、無不齊全者。

殷重行於錯謬因,縱經極長時,然不獲所欲果。譬如,由山羊擠牛奶般。由未 觀所有因,亦將不生果。蓋無任何種子等,不長苗芽等果故。以是,欲得彼 果,當依所有無謬因緣。

若問:一切種智果位之因緣,彼等為何耶?謂似我猶如天生盲,無法示彼等,然如薄伽梵,現證圓滿已,對諸所化機所宣者,我亦將以薄伽梵語作宣説。於彼,薄伽梵曾告曰:「秘密主!彼一切種智之智慧,是由大悲根本生,是由菩提心因生,是以方便臻至究竟。」是故,若欲證得一切種智,當學悲心、菩提心及方便,此等三。

若發悲心,諸菩薩現前拔濟一切有情故,定成誓盟。次,明我見已,將恭敬趣入,極艱難行,必無間斷,長時修習福德與智慧資糧。既入彼已,定修圓滿福德資糧。若圓諸資糧,則如於掌中,證得一切種智。是故,一切種智之根本,唯有悲心,當由最初即修彼。《正法集經》亦告云:「薄伽梵,菩薩不應學極多法。薄伽梵,菩薩若善持一法,善為觀察,彼之手中,已握一切佛法矣。若問:為何一法?即此大悲心。」

諸佛薄伽梵,以大悲心遍攝持,已獲一切自利圓滿,乃至有情界盡前,常住於世,然所作不似聲聞,入涅槃城最極寂靜中。觀照有情,遠離涅槃城,如離焰鐵屋,故諸薄伽梵之無住涅槃因,乃彼大悲心。

此中當詮,修持悲心次第,最初即入,著手起行。起初,暫修平等捨,於諸有情,當除貪或瞋,成辦平等心。

思惟一切有情,皆欲安樂,不欲痛苦,無始輪迴中,無何有情,未曾百次為我親人。周遍思之,此若俱祗數,或有於之生貪,或有起瞋,故我當以平等心,對待諸有情。作意思已,先由中庸者著手,亦於親敵,修平等心。

次於一切有情,先修平等心,再修慈愛。以慈愛水,滋潤心續,如有黃金之地,於之播下悲心種,將極順利旺生長。次以慈愛,薰習心續已,當修悲心。彼悲心,乃欲一切痛苦有情,遠離痛苦之希冀相。三界所有有情,隨其所應,皆以三苦相,受極痛苦。是故,當於一切有情修彼也。似此,薄伽梵曾告曰:「一時,彼等有情地獄之眾有情,無間長時,唯沉溺於熾熱等諸種苦河中。」亦告曰:「如是餓鬼眾,多數感受,難以堪忍,饑渴苦火枯槁之極苦身軀。」顯然,旁生眾亦是,唯感相互吞噬、瞋怒、廝殺、傷害等苦。人眾亦是,感受

凡由貪等煩惱,諸纏蔽心,抑或被諸惡見所擾亂,彼一切皆是痛苦因,如處斷崖,唯是極苦。縱是諸天,亦被壞苦所苦惱。諸享慾天神,彼等恆感死歿及墮落等恐怖,憂鬱御心,云何安樂。

遍求不得,相互仇恨、傷害、愛別離、怨憎會、貧困等無量苦。

行苦,乃業與煩惱之性相,隨他轉之體性,一一剎那自然壞滅之性相,周遍一切眾生。

以是,所有眾生,皆住苦火焰燃中。見已,作意思惟,如我不欲苦,所有他人亦皆同。嗚呼!疼愛我之此等痛苦有情,如何由彼痛苦脱離出?謂如己受苦

般,亦可以欲離彼之行相,以彼悲心,住三摩地,或一切威儀中;當於一切時,於諸有情修習之。如云,最初唯於眾親友,由見所受諸種苦,故當修持之。

次,唯平等觀諸有情無差別,思惟一切有情,唯是我親人,周遍思已,次當於諸中庸者修習。其時,如於親友般,平等入彼悲心。彼時,當於十方一切有情修習。其時,猶如愛兒受苦之母般,自感極苦,欲拔出苦之行相,悲心自然流露。於彼一切有情,平等而住,彼時,即稱圓滿矣,亦得大悲心之名。

修習慈愛,最初由親友作起,欲彼遇樂之行相。漸次,當於中庸以及怨敵修習。如是,串習彼悲心,逐漸,希欲現前拔濟所有有情,將自然湧現。

次,串習根本悲心已,當修菩提心。彼菩提心,行相分二:世俗及勝義。其中世俗,謂許誓以悲心,現前拔濟所有有情,為饒益眾生故,思惟願證成佛。以欲求無上正等圓滿菩提之行相,初發起心。彼復,如《戒品》所示之儀軌,當由安住菩薩戒之餘智者處發心。

如是,既發世俗菩提心,為發勝義菩提心故當勵力。彼勝義菩提心,謂出世間 盡離諸戲論,極其光明、勝義所行境、無垢、不動、宛如無風之燈明,持續不 動搖。彼由恆時恭敬,長時串習奢摩他、毘缽舍那瑜伽而成辦。

如《聖解深密經》云:「慈氏!當知凡諸聲聞眾、菩薩眾、如來眾之善法,所有世間、出世間,皆是奢摩他與毘缽舍那之果。」彼二能攝一切三摩地故。所有瑜伽師,一切時中,定當依奢摩他、毘缽舍那。如彼《聖解深密經》云:

「佛告日,如我所示,任何聲聞眾、菩薩眾、如來眾之三摩地諸行相,當知一切皆為奢摩他與毘缽舍那所攝。」

唯有串習奢摩他,諸瑜伽師無法斷障,僅暫時駕馭煩惱耳。無智慧光明,不能善滅隨眠故,無法善滅隨眠。是故,彼《聖解深密經》云:「靜慮駕馭諸煩惱,智慧能善滅隨眠。」《三摩地王經》亦云:「縱然修彼三摩地,彼不能壞計我想,彼煩惱故極錯亂,如此勝行修禪定,設若妙觀法無我,分別觀彼若修習,彼乃涅槃果之因,以彼餘因無寂靜。」

《菩薩藏》亦云:「凡未聞此菩薩藏法數,未聞聖法毗奈耶,僅執三摩地以為足,隨我慢勢力,將墮我慢中,不能脱離生、老、病、死、哀傷、呻號、痛苦、憂愁、諍鬥,六道眾生,不脱輪迴,不能盡脱苦蘊。了知彼已,如來告日,隨順由他聞,將由老死脱。」

以是故,欲斷諸障礙,出生遍淨慧,當住奢摩他,當修智慧。如《聖寶積經》亦告云:「住戒證得三摩地,得三摩地修智慧,以智獲得清淨慧,以清淨慧戒 圓滿。」

《聖大乘修信經》亦告云:「善男子!若未近主智,我不説諸菩薩信大乘,如何出生大乘。善男子!以此法數,如是,菩薩信於大乘,成為大乘,皆可也。當知彼一切,皆以無散心,正思義及法而出生。」唯以離奢摩他之毘缽舍那,瑜伽師之心境,將成渙散,如處風中燈,將不堅穩。

以是,不生極明智慧光。故當依似此二。彼故,《聖大涅槃經》亦告云:「諸聲聞眾,不見如來種,三摩地強烈故,智慧微劣故。諸菩薩眾,雖見然不明。智慧強烈故,三摩地微劣故。如來遍照一切,奢摩他及毘缽舍那相應故。」以奢摩他勢力,如燈不為風動,心不為妄分別心風所動搖。以毘缽舍那,盡斷惡見垢,不為諸餘所乖離。如《月燈經》所云:「以奢摩他勢力無動搖,以毘缽舍那將如山般。」故當住彼二而行瑜伽。

於彼最初,一時,瑜伽師問:「其以安樂,迅速成辦,奢摩他及毘缽舍那,當 漸依奢摩他及毘缽舍那資糧。彼中,何為奢摩他資糧?」謂住隨順處、少欲、 知足、盡斷諸雜務、尸羅清淨、盡斷貪等妄念。 彼中,當知隨順處,是具五功德者,謂無劬勞能得衣食等故易得;人不兇惡, 未住怨敵等故處所善;無病之地故地良善;友伴具戒見同故友伴善;日間無眾 多人故,又夜靜聲寂故具足善。

若問:何為少欲?謂無增上貪著眾多、上好法衣等。若問:何為知足?謂僅得粗陋法衣等,常能知足。若問:何為盡斷諸雜務?謂盡斷買賣等惡事、與在家出家眾太親近、行醫、星算等。若問:何為尸羅清淨?謂於二戒,不違越其自性及遮制罪學處。放逸破時,速速追悔,如法而行。

有謂聲聞戒中,他勝罪不准還淨,然若彼亦具追悔心,並具爾後不再犯之心, 分別觀察以何心造彼業,彼心無自性故,修一切法無自性故,當說其戒,唯是 清淨。由聖者未生怨之追悔清淨,而當了知。是故,當精勤修無彼追悔者。

作意貪等,其此世、後世眾過患,斷尋思彼等。同樣,輪迴實事不論可愛或不可愛皆是,彼等一切,皆是壞滅法,毫不堅固。彼等一切,必然無長耽擱,終 將與我分離,我又何以於彼增上貪著等。思惟而修故,斷除一切尋思。

若問:何為毘缽舍那資糧?謂依聖士夫、遍尋多聞、如理思惟。若問:於彼, 當依何聖士夫?謂多聞、詞明、具悲心、忍厭倦者。

「若問:於彼,何為遍尋多聞?謂凡薄伽梵所宣之十二部契經,了義或不了義者,恭敬諦聽。似此,《聖解深密經》告云:「隨欲不聞聖者語,是毘缽舍那障。」

彼經云:「毘缽舍那,是由聞思所成之清淨見因出生。」《聖無愛子請問經》 告云:「具聞生智慧,具慧息煩惱。」

若問:何為如理思惟?謂凡了義經藏,或不了義經藏等,當善抉擇。如是,菩薩若無礙,於所修者,將得專一決定解。若非如是,則如乘車抵岔路口人,於疑處,不得專一決定解。

瑜伽師於一切時中,斷魚肉等,非不相順,當定量而食。似此,菩薩積聚所有 奢摩他與毘缽舍那資糧,當以彼入修。

彼中,瑜伽師正修時,最初,為圓滿諸所有事,行大小便已,於無聲荊棘悅意處,作意思惟:「我當安置一切有情於菩提心要。」且以欲現前拔濟所有眾生之思,令大悲心現行。五體投地,頂禮安住十方一切佛菩薩眾已,於面前,盛設佛菩薩之畫像等,或餘者亦可。

於彼等,儘力供獻、讚頌、懺悔己罪、隨喜所有眾生善行。於極柔軟舒適墊上。雙足結至尊毘盧遮那佛之全跏趺,或半跏趺亦可。眼勿太張,亦勿太閉,垂注鼻端。身勿太營,亦勿太仰,端身筆直,當內住正念而坐。

次,雙肩平衡,頭勿太低太高,且勿偏一方。從鼻至臍,端直而住。齒唇自然 而住,舌抵上牙齦,氣息內外游走,勿令出聲,或粗猛或不調。務必令出息、 入息無感覺,徐徐任運而轉。當如是作。

於彼最初,當暫修習奢摩他。止息散逸外境已,持續緣於內,自然運轉,安住 具足喜悦輕安之心性,即所謂奢摩他。

緣彼奢摩他時,任何伺察真實,即為毘缽舍那。如,《聖寶雲經》所云:「奢摩他乃心一境性,毘鉢舍那乃正分別尋思。」

《聖解深密經》云:「世尊!云何遍求奢摩他,善巧毘缽舍那?佛告曰:慈氏!如我所說,法假安立。契經、應頌、記別、諷誦、自説、因緣、譬喻、本事、本生、方廣、希法、論議,凡為菩薩眾所說,彼等菩薩當諦聽、善受、熟讀、意善尋思、觀見,極通達已,彼獨處寧靜,內正安住,如善思法,於彼等作意。以何心作意之彼思,持續作意思惟。如是而行,多次安住,於彼起身輕安,或心輕安,彼即名奢摩他。如是,即菩薩遍求奢摩他。以彼,身得輕安,或心輕安已,安住於彼,斷除心渙散,如所思法,於彼等性中,分別尋思、勝

解三摩地所行境影像。如是,於彼等三摩地所行境影像,任何思擇、最極思擇、周遍尋思、周遍伺察、忍、欲、分別、觀見、通達所知義,即名毘缽舍那。若如是,菩薩即善巧毘缽舍那。」

於彼,瑜伽師欲現前成辦奢摩他,最初暫於契經、應頌等所有經藏,專注真如、抉擇真如。謂抉擇真如,即總攝一切,心當近住於彼。越專一越能攝持一切法,故心當近住於彼蘊等。當專一住心於,如所觀察、如所聽聞之佛身像。如《聖三摩地王經》所云:「以如金色之佛身,普嚴世界怙主尊,於彼所緣誰心住,稱彼菩薩根本定。」

如是,隨彼所欲之所緣,安住心已。當再於彼,持續住心。於彼近住已,當如是運行。觀察思惟,善持所緣否?或沉沒否?或高揚散於外境否?於彼,若為昏瞶或睡眠所蔽,必沉沒或觀見疑似沉沒,彼時,當作意極喜事物,佛身像等,或光明想。次,除沉沒已,務必於彼所緣,令心極明白觀見所緣。當如是作。

其時當知,若如天生盲、人入暗中、或閉眼,心未極清楚觀見所緣,彼時已成 沉矣。其時,馳散於外境色等,尋思彼等德故、或作意餘事、抑或欲求昔曾經 歷境,心掉或觀見疑似掉,彼時當作意,諸行無常、苦等,令厭離事。次,息 渙散已,以正念正知繩索,拴意大象,於彼所緣樹幹上。

何時無沉或掉,見心自然安住,彼時,於彼所緣,馳鬆功用,當平等捨,彼時,隨欲安坐。似此串習奢摩他,身及心將成輕安,如所欲求,心於所緣得自在。彼時,當知業已成辦奢摩他。

成辦奢摩他已,次當修毘缽舍那。當作意思此,所有薄伽梵語皆善説。直接間接闡明真實,趣入真實。若知真實,光明現故,如除昏暗,將離一切見網。唯以奢摩他,不成清淨智,不能除障黯。以慧善修真實,將成清淨智。唯以慧能證真實性,唯以慧能正斷障。以是,我當住奢摩他,以慧遍尋真實。當思不僅以奢摩他為滿足。

若問:何為真實?謂其勝義上,一切實事,空掉補特伽羅及法我二。彼又以慧波羅蜜多通達,非以餘者。如《聖解深密經》云:「世尊!菩薩以何波羅蜜多,善持諸法無自性?觀自在:以慧波羅蜜多持。」以是,住奢摩他已,當修毘缽舍那。

於彼,瑜伽師當如是伺察:補特伽羅,謂除蘊、界、入處外,另無所緣。補特伽羅,非蘊等性。彼諸蘊等,是無常及眾多性故。以餘尋思不可詮說,補特伽羅是常或獨一性,故彼自性或餘,皆不可有補特伽羅實事,因無餘實事故。以是,如説世間我,或謂我,上唯錯亂耳,當伺察之。

當如是修法無我:所謂法,簡言之,指五蘊、十二入處、十八界。其中,任何 蘊、入處、界有色,彼等勝義上,不於心相外另有。彼等碎極微塵,諸極微 塵,若分別觀察,其支分自性,定無所得故。

以是,無始以來,隨耽著非實色等轉故,如於夢中顯現所緣之色等,於諸愚者心中,色等外境,雖現為遠離,然勝義上,當伺察此中色等,不於心相外另有。彼或有思忖:此三界唯心也。似此,所有思惟法,唯心耳。知已,於彼分別尋思,即稱之分別思擇一切法自性,分別思惟心性。當似此伺察彼。

勝義上,不許心諦實。若時,執虛假體性之色等相,心中所現,諸種行相時,彼豈是諦實乎?如色等虛假,同樣心亦不於彼外另有,故是虛假。猶如色等諸行相,自性非一亦非多。如是,不於彼心外另有故,自性非一亦非多。是故,心之自性,唯如幻等般。

如心一般,當觀諸法自性,唯如幻化等。似彼,以慧分別思擇心自性。勝義上,不見心於內,亦不見於外,亦不見無二;不見過去心,不見未來心,不見

現在心;心生時不來,滅時亦不去;心無可持,無可闡示,非有色也。

若問:「無可闡示,無可持,非有色,是何耶?彼自性如何?」如《聖寶積經》云:「迦葉!遍尋不得心,不見所未尋得者。所未見者,彼非過去,亦非未來,亦非現在。」謂方廣也。以彼如是思擇,不見心之真開端,不見真末端,亦不見真中央。心無邊無中央,如是當知,諸法亦無邊無中央。似此,了知心無邊無中央已,不見任何心自性。

周遍尋思心,彼亦通達空。通達彼故,實不見心相自性成立,色等自性。如是,以慧實不見諸法自性。不作分別,所謂色是常、無常、空、不空、有漏、無漏、生、未生、有、無。如是,不思擇色、受、想、行、識。有法若不成立,彼諸差別,亦不成立,焉能於彼思擇乎?

是故,以慧伺察,其時,彼瑜伽師,勝義上,定不執任何實事自性,彼時,即 入無分別三摩地,亦通達諸法無自性。

其以慧分別思擇實事自性,若未實修,唯作意遍斷而行,彼終將不能滅除妄分別,且不誦達無自性性,因無慧光明故。

薄伽梵告曰:「似此,由正妙觀察,出生真實如所有性智慧火,如鑽木取火, 焚燒分別柴。」

《聖寶雲經》亦告敕云:「如是,巧知過患,離諸戲論故,修習空性,行持瑜伽。多修空性,遍尋伺心,旁騖何處或於何,尋心所喜處,通達彼及彼等自性空。若思擇彼心為何,則通達空。遍尋以何心通達,則悟彼自性亦空。似此,通達彼故,即入無相瑜伽。」以此闡示,周遍通達,即入現前空無相中。僅作意遍斷,或未伺察慧之實性,則極可明示,其尚未入無分別性。如是以彼慧,如實正思擇色等實事自性已,當修靜慮。然若住色等時,不修靜慮;住此

世及他世間,不修靜慮,因彼諸色等,無所緣故。以是,稱之無住靜慮。 慧分別思擇,所有實事自性,因無所緣而行靜慮,彼故稱之勝慧靜慮。如《聖

慧分別思擇,所有實事自性,因無所緣而行靜慮,彼故稱之勝慧靜慮。如《聖虚空藏經》與《聖寶髻經》等所闡示。

如是,趣入補特伽羅與法無我之真實性,彼周遍思擇、觀察無遺故,遠離分別及伺察;無何言詮,專一作意,自然而入,現前無造作,極為明了,安住修習真實義。住彼中已,心當持續勿渙散。若時,於其期間因貪欲等,心散於外,彼時,即心渙散為覺受,速修不淨觀等,止息渙散,令心速再趣入真實義。若時,見心不樂於彼,其時,當觀三摩地功德,修歡喜彼。見渙散為過患,亦當止息不樂。

倘為昏瞶或睏睡所制,運行不清楚,見心沈沒,或恐其沈沒,彼時,如前作意,極喜之事,速止沈沒,極嚴執持所緣真實義。若時,倘隨念先前嬉笑或遊戲,見心高舉,或恐成掉,彼時,如前作意,無常等厭離事,令息渙散;次當勵力,令心無造作,趣入真實義。

設若其時,已離沈與掉,平等而住,心自然趣入真實義,彼時,當釋放功用平等捨。心平等住時,若起功用,彼時,心將渙散。若心已沈沒,而未起功用,彼時,極沈沒故,無毘缽舍那,心如天生盲。是故,若心沈沒,當起功用。若心平衡,勿起功用。若時,修習毘缽舍那,智慧極增強,彼時,奢摩他式微故,宛如風中燈,心將動搖,彼故無法明見真實。若致此,當修奢摩他。若奢摩他增強,則當修智慧。

若時,二者俱轉時,無損身與心,於其期間,當安住無造作。若損身等,於彼期間,當觀諸世間,如幻化、陽焰、夢境、水月、光影,如是作意思惟。此等有情,未悟似此奧妙故,輪迴遂成染污,然若作意思惟:我務必悟解彼等法性,現行大悲及菩提心。次憩息之,又當如是,趣入諸法無相三摩地。又若心極厭倦,當如前憩息。此乃止觀雙運道,當緣念有分別或無分別影像。

似彼,瑜伽師以此次第,於一小時、巡夜半座、一座間,或隨所欲,正坐修真實。此乃善揀擇義靜慮,是《聖楞伽經》所闡示。次,若喜由三摩地起身,不結跏趺,作是思惟:此等諸法,勝義上無自性,然世俗上,卻住其行相。若非如是,業果關係等,云何安住?世尊亦告曰:「世俗實事生,勝義無自性。」作意思惟:此等童稚有情,增益無自性諸實事為有,故心顛倒。長久漂蕩輪迴輪轉中,故我務必圓滿無上福德智慧資糧,為證得一切種智果位,當悟彼等法性。次,徐徐解除跏趺坐,致禮安住十方一切佛菩薩眾,供養讚頌彼等已,唸誦《普賢行願品》等廣願文。次,當勤修空性及大悲心要訣,即布施等,成辦所有福德智慧資糧。

如是,彼靜慮即現前成辦具一切勝空性。《聖寶髻經》云:「穿彼慈鎧甲,安住大悲處,現前成辦起,具一切勝空性之靜慮。若問具一切勝空性是何耶?謂不離布施、不離持戒、不離忍辱、不離精進、不離靜慮、不離智慧、不離方便。」謂如廣教敕。菩薩周遍成熟一切有情、圓滿淨土、身軀、眾僕眷等方便,定須依布施等善行。

若非如是,告曰:諸佛淨土圓滿。彼是何果耶?如是,具足一切殊勝遍知之智,彼以布施等方便而圓滿。薄伽梵告曰:「彼遍知之智,以方便臻至究 竟。」以是故,菩薩亦當依施等方便,非唯空性。

如《聖方廣廣攝諸法經》亦告云:「慈氏!諸菩薩正修六波羅蜜多,此是圓滿菩提故。於彼,彼等愚者言:『菩薩當唯學般若波羅蜜多,諸餘波羅蜜多有何用。』彼等輕視諸餘波羅蜜多。無能勝!此於意云何,何以嘎希嘎王,彼為鴿子故,施予己肉,彼智失壞乎?慈氏道:『世尊!彼非也。』世尊告曰:『慈氏!行持菩薩行,具六波羅蜜多善根,凡所積善根,彼等豈成損害乎?』慈氏道:『世尊!彼非也。』世尊告曰:『無能勝!汝亦於六十劫,正修布施波羅蜜多,六十劫正修持戒波羅蜜多,六十劫正修容奏波羅蜜多,六十劫正修持精進波羅蜜多,六十劫正修靜慮波羅蜜多,六十劫正修智慧波羅蜜多。於彼,彼等愚者言,唯以一法成菩提,如是即為空性理。謂彼等諸行,將成不清淨。』」

若離方便,唯以菩薩之智,則如聲聞,無法作佛事行,然若以方便利濟,能成之。如《聖寶積經》云:「迦葉!如是,譬如宰相所攝諸王臣,行諸所欲。同樣,善巧菩薩智慧方便,周遍攝持,彼亦作一切佛事行。」諸菩薩之道見或餘者,外道、聲聞眾之道見或餘者,如是於我等,諸外道之道見,具顛倒故,遠離一切諸智道,故彼等不得解脱。

聲聞眾離大悲心故,不具方便。以是,彼等獨自趣入涅槃。當許菩薩道,具足智慧及方便。以是,彼等趣入無住涅槃。當許菩薩道,具足智慧及方便。以彼證得無住涅槃。以智慧力不墮輪迴。以方便力不墮涅槃故。

以是《聖迦耶山頂經》告云:「總攝菩薩道為此二。若問何為二耶?即此方便與智慧。」《聖吉祥第一勝經》告云:「般若波羅蜜多是母,善巧方便是父。」《聖維摩詰所説經》亦云:「若問何為菩薩之繫縛?何為解脱?謂無方便,遍執入輪迴,是菩薩之繫縛。以方便入輪迴之眾生是解脱。無智慧遍執入輪迴,是菩薩之繫縛。以智慧入輪迴之眾生是解脱。未以方便攝持之智慧是繫縛。以方便攝持之智慧是解脱。未以智慧攝持之方便是繫縛。以智慧攝持之方便是解脱。」謂廣為教敕。

菩薩唯依智慧,將如聲聞,墮入所求涅槃中,如同繫縛,不成解脱無住涅槃。故謂:「離方便之智慧,是菩薩之繫縛。」以是,尤如依火興災難,菩薩唯為斷除增上顛倒故,當以具方便之智,依於空性。勿如聲聞行。如《聖十地經》告云:「善男子!如是,譬如,有人玩火,恭敬彼火,以之為師。然彼思惟:

我雖敬彼火,以之為師,以之為畫,然不欲雙手握此。問何以故?因思忖,彼 處將令我身苦,或意憂惱故。如是,菩薩雖思涅槃,然不現行涅槃。問何以 故?謂由彼處,我將由菩提退轉故。」

僅依方便,菩薩不能超越異位凡夫地,唯成極繫縛。以是,當依具智慧之方便,似此,如以咒遍攝之毒般,諸菩薩之雜染,若以智慧遍攝力而修,將成甘露。體性增上之有果,更不待言,必須布施等。如《聖寶積經》告云:「迦葉!此譬如,以咒藥遍攝之毒,不能致死。如是,諸菩薩之雜染,以智慧遍攝故,亦不令墮顛倒。」

其故菩薩以方便力不捨輪迴,彼故不墮涅槃。其故以智慧力盡斷所緣,彼故不墮輪迴。以是,證得無住涅槃佛。故《聖虛空藏經》亦告云:「彼由慧之知,盡捨諸煩惱。以方便之知,不捨諸有情。」《聖解深密經》亦告云:「極不趣入有情義,極不趣攝現前諸作行,我不示之無上正等圓滿菩提。」以是,欲證成佛,當依智慧方便二。

於彼,修出世間慧時,或極平等住時,雖未依施等方便,然於彼加行,及嗣後 任何所生慧,彼時當依方便。是故,當齊入智慧方便二。復次,諸菩薩所趣之 智慧方便雙運道即此也。大悲觀照,遍攝一切有情,故依出世間道;起身時, 亦如幻師,唯依無顛倒之施等。

如《聖無盡意菩薩品》詳告云:「若問,於彼,何為菩薩方便?何為現證慧?謂入等引,觀照有情,心近住大悲所緣,彼即方便。平等趣入寂靜與最極寂靜,彼即智慧。」《伏魔品》亦詳告云:「復次,正行諸菩薩加行,以慧之解,現前精進。以方便之解,攝一切善法,又以加行及慧之解,修無我、無有情、無性命、無撫育、無補特伽羅。以方便之解,修習成熟一切有情。」《聖正攝一切法經》亦云:「譬如幻化師,勤離變幻故,彼先已了知,不貪彼幻化。三有如幻化,善知圓菩提,為眾披鎧甲,先知彼眾生。」又告敕曰:「諸菩薩唯隨修習智慧與方便軌理勢力行,加行雖住輪迴,意樂卻住涅槃。」如是,修空性與大悲心要者,串習無上正等圓滿菩提所攝之布施等方便,為發勝義菩提心故,如前,務必恆修奢摩他及毘缽舍那加行。《聖清淨所行境經》云:「一切時際,宣說諸聖菩薩饒益有情之利益,以如是近住念,一切時中,當串習善巧方便。」

如是,串習悲心、方便、菩提心,此世必然成殊勝。以彼,夢中恆見佛菩薩,亦將夢及諸餘吉夢,諸天亦將喜悦而護衛,一一刹那,積聚廣大福智資糧,將減煩惱障、惡取趣。一切時中,安樂、意多喜悦、眾所歡喜、身不罹病、得殊勝心堪能性。以彼,將得先知等殊勝功德。

次,以神通力,趣往無量世界,供養諸佛薄伽梵,聽聞彼等法。臨命終時,必見諸佛菩薩眾。餘生世中,將出生於不離諸佛菩薩處,尤其,出生尊貴家庭中。以彼,無需劬勞,圓滿福智資糧,受用富饒、僕眷眾多、聰明穎慧、成熟眾多有情、能憶宿世。由餘經典,當知有無量利益。

如是,恆敬悲心、方便、菩提心,長時修習。漸次,極淨心相續湧現之刹那, 周遍成熟故,猶如鑽木取火,修習真實義,臻至最究竟,出世間智遠離所有妄 分別網,極為明了,通達法界無戲論,無垢不動,如無風燭,成就無量不動 搖。

諸法無我之體性,見道所攝,現證真實,能生勝義菩提心體性,彼既出生,即已趣入緣念實事邊際。生如來種姓中,入於無過菩薩中,由世間眾中退出,安住通達菩薩法性及法界中,證得菩薩初地。彼廣大功德,當由《十地經》等瞭解之。此乃緣念真如性之靜慮,《聖楞伽經》作是說,此入菩薩眾之無戲論、無分別性中。

隨信解力,非由造作,趣入安立信解行地中。若生彼智,即現前趣入。如是,趣入初地後所修之道,即出世間,及彼後得智二,修習智慧方便,漸次修習,淨除所曾積聚,微細所應斷障,並令之更微細。為證上上殊勝功德故,淨治諸下地,乃至入住如來智,趣入一切種智海,悉數成辦證得所為義之所緣。僅以如此次第,能遍淨心相續,《聖楞伽經》亦曾教敕。《聖解深密經》亦云:「漸次上上之眾地,猶如黃金心純淨,乃至無上正等圓滿菩提,現前圓滿證成佛。」

趣入一切種智海,宛如如意寶,具足長養一切有情之功德聚,令有往昔所願果,成大悲心性,具諸任運之方便,以無量化身,興造無邊眾生義,功德圓滿盡無遺,成就最上究竟,盡除習氣等過失垢,入於究竟有情界,具足證悟,虔信佛薄伽梵所有功德源處,為圓滿成辦彼功德故,自當勵力於一切。

以是,薄伽梵告曰:「彼一切種智之智慧,是由大悲根本生,是由菩提心因生,是以方便臻至究竟。」

聖者長遠拋棄嫉妒污垢等,以諸功德無饜猶如湖水等,

分別宣説善妙雋語令眾持,宛如天鵝由喜湖中取乳汁。

是故眾多智慧者,意遠斷墮黨紛擾,

猿勝愚者善説語,一切唯當受持之。

宣説似此中觀道,任何我得諸福德,

祈願以彼令諸眾,悉皆證得中觀道。

游方僧蓮花戒所撰《修次中篇》業已圓滿,天竺堪布,栴迦瓦瑪及譯師僧智軍,梵譯藏且抉擇。